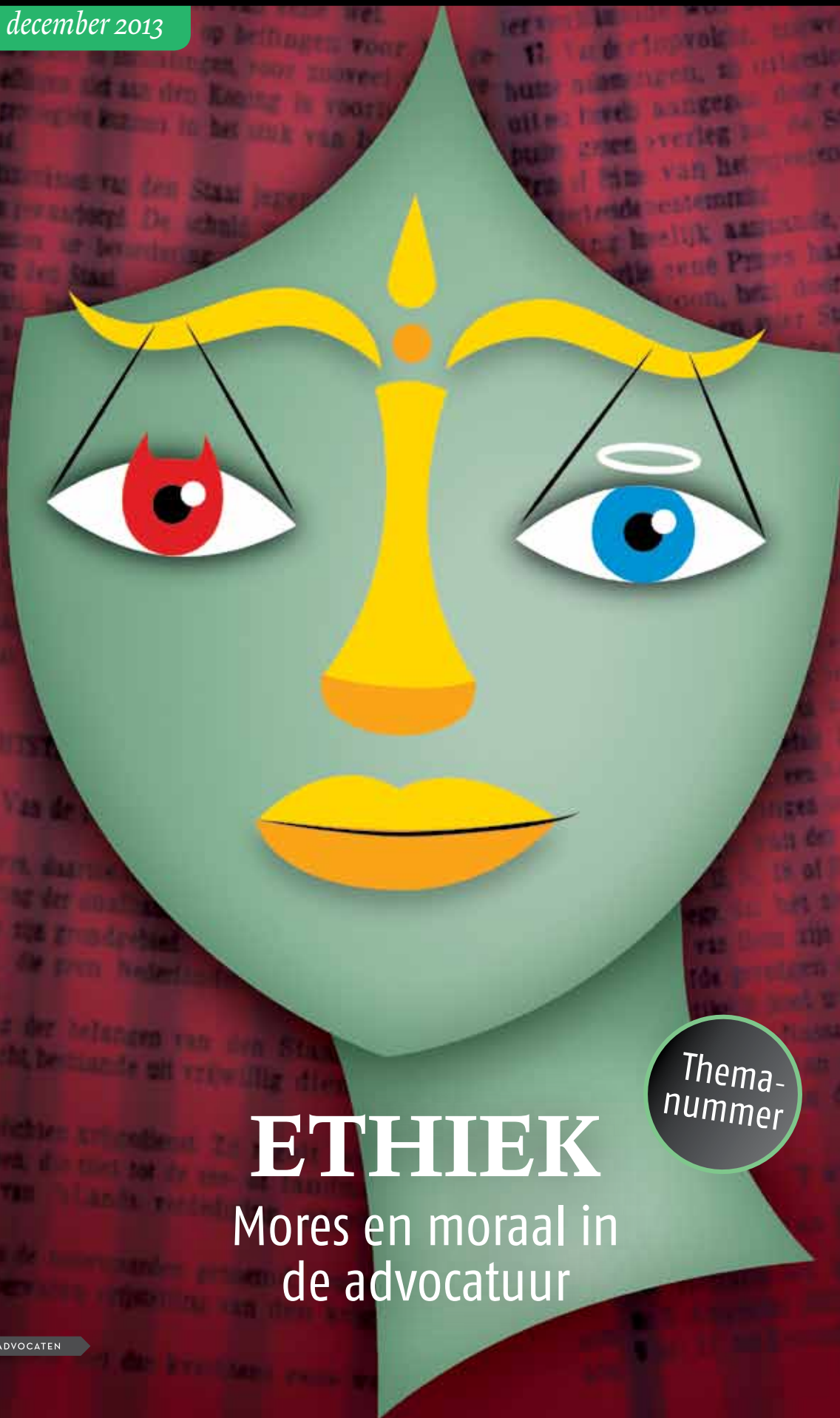


met bijlage
Kronieken

ADVOCATENBLAD

nr. 11 | december 2013



Thema-
nummer

ETHIEK

Mores en moraal in
de advocatuur

Sdu UITGEVERS

Bekijk het eens vanuit een ander perspectief

Het runnen van een eigen praktijk is een mooi avontuur en u geniet daar waarschijnlijk met volle teugen van. Maar u zit niet te wachten op ingewikkelde verzekeringsvraagstukken of problemen met een schadeuitkering. U wilt zich tenslotte bezighouden met vakinhoudelijke zaken. Laat u daarom voor uw zakelijke verzekeringen, zoals uw beroepsaansprakelijkheids- of arbeidsongeschiktheidsverzekering, begeleiden door Niehoff Werning & Kooij. Met meer dan 35 jaar ervaring kennen wij uw beroep en weten wij waar de valkuilen zitten. Zoals de consequenties voor het zakelijk verzekeringspakket bij het samengaan of uiteenvallen van kantoren.

Zekerheid is dichterbij dan u denkt.

www.nwk.nl



Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat



38

Germ Kemper

Hij stuurde aan op een schorsing voor Bram Moszkowicz en kreeg zelf een gegrond verklaarde klacht aan zijn broek. Germ Kemper, die onlangs afscheid nam als Amsterdamse deken, over beroepsethiek.



46

Mr. X maakt het te bont

Advocaten die onvoorzichtige adviezen geven, onnodige grievende opmerkingen plaatsen of het op een andere manier te bont maken. Zeven opmerkelijke tuchtzaken uit 2013.



50

De zaak-Herodes

Herodes de Grote, koning van de Joden vanaf 37 v. Chr., is de geschiedenis ingegaan als man die opdracht gaf voor de massale kindermoord in Bethlehem. Maar is die beschuldiging wel terecht?

Actualiteiten

- 2 Tijd voor pro-Deotaks?
- 3 Van de deken: Bewogen weken
- 4 Intussen op het Binnenhof
- 5 Column Harry Veenendaal
- 6 Toch nog een hete herfstweek
- 8 Gezichtsverlies voor Poetin

Opinie

- 7 Sukkelzaak: verzuchting leidt tot veroordeling

Achtergrond

- 10 Spraakmakende zaken
- 18 Nooit goed of fout
- 32 Wie kent de Code Drion nog?
- 35 Ethiek bij de burens
- 42 Belazerd door je cliënt

In beeld

- 20 Het geweten van de advocatuur

Interview

- 23 Hebzucht is niet het belangrijkste probleem

Essay

- 26 De schaal van Cleveringa

HRM

- 54 Leren voor een goed doel
- 55 Column Dolph Stuyling de Lange

Even opfrissen

- 57 Hoe zit het ook alweer met confraternele mededelingen?

Historie

- 59 Vader van de advocatuurlijke etiquette

Mediation

- 60 Oud-collega's in de clinch

Transfers

- 61 Wie, wat, waar?



Colofon

93e jaargang

Het *Advocatenblad*, het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Orde onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen, behalve Van de deken, Van de Orde en Tuchtrecht.

Hoofdredacteur
Robert Stiphout

Journalistieke redactie
Sabine Droogleeve Fortuyn,
Hedy Jak en Mark Maathuis

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. B.J.R. Van Tongeren

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze
Adv.bl. 2013-11, p.

Aan dit nummer werkten mee
Lex van Almelo, Maarten Asscher, René van Asselt, Maarten Bakker, Aldert van der Bent, Paula Boshouwers, Dimitry de Bruin, Jiri Büller, Sander Foederer, Walter Hendriksen, Emilie Hudig, Peter Louwerse, Els Lucas, Kim van der Meulen,

Hans Oudijk, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt, Patrick Slob, Dolph Stuyling de Lange, Afke van der Toolen, Harry Veenendaal, Marian Verburgh, Flos Vingerhoets, Henriette van Wermeskerken.

Redactionele bijdragen
Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers
Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur Legal, Tax & Regulatory)

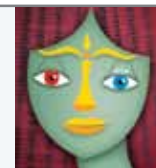
Advertenties
Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs) 070-378 05 62 www.sduadvertiser.nl, advertentie.juridisch@sdu.nl,
Inzendtermijn:
nr. 1211, 4 december 2013
nr. 2, 15 januari 2014

Abonnementen
Per jaar: 222,50 euro (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 111,25 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten).
Lose nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen
Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl

Bureau van de Orde
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl 070-335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl 070-335 35 54

ISSN 0165-1331



Omslagillustratie:
René van Asselt

HOE
PRINT

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

Van de redactie

Thema ethiek

Pak 'm beet twee millennia geleden moet de geboorte van Jezus reden zijn geweest om vooruit te kijken. Hij werd per slot van rekening gezien als de Messias. Inmiddels is de periode rond zijn geboorte veranderd in een tijd van terugblikken. En terugkijkend op 2013 valt op dat voor de advocatuur het ethiek was wat de klok sloeg.

De opleiding tot advocaat kent meer aandacht voor beroepsethiek. Politiek en advocatuur leken soms over niets anders te debatteren dan over kwaliteit. En dan was er de terugkerende vraag of advocaten in de ogen van de maatschappij wel ethisch opereren aangezien zij het belang van hun cliënt dienen in plaats van het belang van de maatschappij. Alle reden, kortom, om nu een editie te maken over ethiek.

Bij de vraag hoe ethisch de beroepsgroep is, heeft de advocatuur de schijn tegen. De schrapping van Bram Moszkowicz mocht dan voor veel advocaten het bewijs zijn dat het met het toezicht wel snor zit, voor de meeste Nederlanders was het een bevestiging van de reputatie die de advocatuur al eeuwen met zich meedraagt: geldwolven!

Die reputatie stond ook in de weg bij het andere thema dat advocaten bezighield: de bezuinigingen op de rechtsbijstand. Het advocatenprotest in november verlegde de aandacht van het recht op bijstand naar het inkomen van de advocaat. En ineens hadden advocaten een lastige boodschap te vertellen.

Op BNR verkondigde een strafrechtadvocaat dat hij de Gouden Bocht echt niet kon verlaten omwille van de uitstraling. Van rechtshulp afhankelijke cliënten hadden volgens hem ook recht op een goede advocaat en de indicator voor kwaliteit school volgens deze advocaat (ook) in het adres van een kantoor. Opmerken dat advocaten echt niet voor 70 euro konden werken hielp ook niet. De meeste Nederlanders zien zulke bedragen met jaloezie aan – onwetend van de kosten.

Het toga-protest lijkt effect te hebben gehad. Het kabinet beweegt. Maar de advocatuur lijkt in de beeldvorming haar reputatie te hebben bevestigd: zie je wel, het gaat ze om de centjes. Wellicht biedt deze ethiek-editie ammunisie of inspiratie om het tegendeel te bewijzen.

Robert Stiphout

Tijd voor pro-Deotaks?



Foto: ANP

Iedere advocaat-stagiaire bij de beroepsopleiding voor de advocatuur krijgt te horen dat advocaten een deel van hun praktijk aan toevoegingen behoren te besteden. Maar volgens Sander Arts en Rogier Hörchner, advocaten bij respectievelijk Singel Advocaten en Hörchner Advocaten in Breda, is deze mededeling een dode letter.

Door de komst van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden in 1958 hoeven advocaten pro-Deowerk niet meer gratis te doen. Sinds het systeem van rechtsbijstand verder werd opgetuigd in de jaren tachtig houdt volgens Arts en Hörchner een belangrijk deel van de advocatuur pro-Deowerk voor gezien. ‘Met landelijke dekens die de laatste jaren alleen nog van dure kantoren afkomstig zijn, is niet te verwachten dat daar verandering in optreedt,’ schrijven ze. ‘Onze vorige dekens, Jan Loorbach, beweerde op enig moment zelfs dat zijn kantoor (NautaDutilh) niet

de kennis zou hebben om toevoegingszaken te doen. Terwijl de zaak toch echt dezelfde blijft: alleen de vergoeding is minder.’

De bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand vragen volgens hen nu om een onorthodoxe oplossing. In *nrc.next* en op de website van het *Advocatenblad* pleiten zij ervoor om advocaten die geen toevoegingen doen een bijdrage te laten betalen aan het systeem. Hun plan doet denken aan de Code Drion die zeven jaar geleden werd voorgesteld (zie ‘Wie kent de Code Drion nog?’ in dit nummer).

Volgens Arts en Hörchner zou iedere advocaat over zijn gehele omzet in ‘betalende’ zaken een pro-Deotaks kunnen betalen. Met een totale omzet van 4 miljard euro levert drie procent volgens hen een bedrag van 120 miljoen euro op. ‘Meer dan nodig en een herstel van de aloude advocatenplicht.’

Lees het pleidooi voor een pro-Deotaks op www.advocatenblad.nl.

Citaat

‘Wel opvallend voor een vak waarin de vrouwen in de meerderheid zijn: zeven mannelijke voorzitters!’

Mediator Monique van de Griendt verbaast zich tijdens het Mediationcongres op 15 november. Overigens waren de genomineerden voor de Mediation Award louter vrouwen (*Twitter*, 15 november).

Advocaat vs. verzekeraars

Het Hof van Justitie besliste nog niet hoe lang geleden dat rechtsbijstandsverzekeraars de keuze van de verzekerde voor een eigen advocaat niet mogen beperken tot situaties waarin de verzekeraar de rechtsbijstand wil uitbesteden. Die uitspraak lijkt een voor de verzekeraars onaangenaam staartje te krijgen. Advocaat Leendert de Jong heeft een klacht ingediend bij het Gerechtshof in Den Haag. Hij wil dat het Openbaar Ministerie het Verbond van Verzekeraars, rechtsbijstandsverzekeraar DAS en de Autoriteit Financiële Markten strafrechtelijk gaat vervolgen. De Jong werkte acht jaar bij SRK als advocaat in loondienst. Hij vindt dat hij in een onrechtmatige omgeving heeft gewerkt omdat rechtsbijstandsverzekerden geen vrije advocaatkeuze hadden. In december 2010 deed hij aangifte tegen DAS, het Verbond van Verzekeraars en de Autoriteit Financiële Markten. Daarin verweet de advocaat de verzekeraars deelname aan een criminele organisatie, die zich onder meer schuldig maakte aan bedrog en valsheid in geschrifte.

Het Openbaar Ministerie liet in maart 2011 weten de aangifte van De Jong strafrechtelijk niet haalbaar te vinden. Rechtsbijstandsverzekeraar DAS beantwoordde de aangifte met een tuchtklacht. De raad van discipline legde De Jong een berisping op omdat de zware beschuldigingen aan het adres van onder meer DAS 'onnodig grievend (...) en een advocaat onwaardig' waren. Nu het Europese Hof van Justitie duidelijk heeft gemaakt dat rechtsbijstandsverzekeren al vanaf het begin recht hebben op een advocaat naar keuze, komt hij opnieuw in actie.

In zijn klaagschrift schrijft De Jong dat het verbond en de rechtsbijstandsverzekeraar zich schuldig hebben gemaakt aan structurele oplichting in vereniging en ontduiking van de artikelen 4:67 en 4:65 van de Wft. De Autoriteit Financiële Markten betreft hij in de procedure omdat die niet corrigerend heeft opgetreden.

De Haarlemse deken Rutger Meijer ziet in afwachting van de uitspraak van het Gerechtshof in Den Haag geen aanleiding om in actie te komen.

Van de deken

Bewogen weken



Walter Hendriksen

De periode eind oktober tot eind november kenmerkte zich door massale door advocaten georganiseerde bijeenkomsten en veelvuldig bezoek aan het Plein. Centraal stonden steeds gefinancierde rechtsbijstand en toezicht.

30 oktober, afscheid Germ Kemper, de Rode Hoed Amsterdam

In zijn afscheidsrede keek Kemper, ook als dekenberaadvoorzitter, na zes jaar dekenaat terug op de steeds slinkende aandacht van het Ministerie van V en J voor de rechtsbedeling en de zorgelijke toezichtplannen. 'Externe toegang tot advocatendossiers moet voorkomen worden.'

7 november, Jonge Balie Congres, Rotterdam

In debat met staatssecretaris Teeven. Zijn toezichtplannen verschillen nauwelijks met die van de Orde, zegt hij. Nee: het cruciale en wezenlijke verschil betreft de toegang tot individuele advocatendossiers door het bij Koninklijk Besluit benoemde College externen! De staatssecretaris: Het is niet zo ingrijpend; het College wordt een Orde-orgaan. Nee: een verplichte implantatie leidt slechts tot afstoting.

11 november, landelijke staking straf- en vreemdelingenrechtadvocaten

Massaal (ook door lokale Orden) gesteund. Volop media-aandacht en gefocust op de continuïteitsbedreiging van de jarenlang opgebouwde, kwalitatief hoge rechtshulp. Een duidelijker signaal omtrent de desastreuze gevolgen van de bezuinigingsplannen is moeilijk denkbaar.

13 november, Gerbrandy debat, Den Haag

Met Cees Korvinus, Peter Plasman, Jeroen Recourt en Ard van de Steur. De verschillen van inzicht nogmaals helder uitvergroot door Gerard Spong, die wees op de onver-

zettelijkheid van de advocatuur ten aanzien van 'de snode plannen van de heren Teeven en Opstelten om de strafrechtadvocatuur om zeep te helpen'.

14 november, VSAN, protestbijeenkomst, Plein, Den Haag

Prima bijeenkomst met medewerking van vrijwel alle betrokkenen (inclusief TK-leden en staatssecretaris). Ook werd de toegang tot het recht symbolisch ten grave gedragen. Aansluitend Algemeen Overleg in de Kamer waar het effect van het verzet tegen de bezuinigingen bleek: alle oppositiewoordvoerders tegen en grote aarzeling bij de PvdA! Al met al onvoldragen plannen, dus terug naar de tekentafel.

19 november, Bezoek aan Justitiewoordvoerders van Eerste Kamer

Op de agenda naast gefinancierde rechtsbijstand en toezicht ook het belangrijke, alles overstijgende onderwerp, rechtsstatelijkheid. Daarvoor bestaat in de Eerste Kamer ruim(er) aandacht.

20 november start behandeling Justitiebegroting in de Tweede Kamer

Oppositiepartijen zetten de toon: bezuinigen op rechtshulp maakt toegang tot het recht voor lage inkomens tot uitzondering. Zover komt het niet als het aan de Orde ligt, dus we blijven er bovenop zitten.

21 november gesprek met Eurocommissaris Viviane Reding

Drijvende kracht achter de EU-richtlijn die vanaf het eerste verhoor toegang tot een advocaat garandeert. Bevlogen dame die de rechtsstatelijkheid binnen de EU hoog op de agenda heeft gezet. Dat geeft moed.

En daarna? Gewoon schouder aan schouder onverzettelijk doorgaan, geïnspireerd door alle bijdragen van zovelen!



**Voor advocaten relevante
Haagse voornemens en nieuwe wetten.**

Marian Verburgh

rechtspersonen en hun leidinggevende ambtenaren worden strafrechtelijk vervolgbaar. Op dit moment is de Staat dat niet en lagere overheden slechts beperkt, volgens de jurisprudentie. Naar aanleiding van kritiek op mogelijke ongewenste effecten is het voorstel wat verzacht: niet strafbaar is de ambtenaar of de publiekrechtelijke rechtspersoon die een feit begaat dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van een publieke taak bij wettelijk voorschrift opgedragen.
In werking Beoogd in 2014.

Toevoegingen in vreemdelingenzaken

Status De Raad van State adviseerde in september. Binnenkort waarschijnlijk publicatie in *Staatscourant*.

Inhoud In vervolgaanvragen van vreemdelingen waarbij geen nieuwe feiten en omstandigheden worden aangevoerd en waarbij de vreemdeling niet in het gelijk wordt gesteld, krijgt de rechtsbijstandsverlener een lagere vergoeding toegekend. De tekst van het advies en de AMvB zijn nog niet openbaar, maar zie voor de tekst van het ontwerpbesluit: Kamerstukken 31 753, nr. 55. Maatregel moet een besparing van 1,5 miljoen euro opleveren. Dit komt overigens boven op de andere structurele besparingen van de kabinetten-Rutte I en II en wel:

- 63,6 miljoen euro uit het besluit aanpassing vergoeding en indexering rechtsbijstandsverleners van 7 december 2011 (in werking sinds 1 januari 2012), het besluit aanpassingen eigen bijdrage rechtzoekenden en de vergoeding rechtsbijstandsverleners van 10 september 2013 (in werking sinds 1 oktober 2013);
- 5 miljoen euro uit de vermindering van uitvoeringskosten Raad voor Rechtsbijstand (gerealiseerd eind 2014);
- 85,1 miljoen euro uit structurele besparingen vanaf 2018, de zogeheten stelselherziening gesubsidieerde rechtsbijstand waar advocaten onlangs tegen staakten en waarover het parlement nog discussieerde tijdens het te perse gaan van dit nummer. Zo diende Kamerlid Liesbeth van Tongeren (GroenLinks) op 20 november jl. een amendement in om de voorgenomen bezuinigingen ongedaan te maken.

Bij elkaar betekenen de besparingen 155,2 miljoen euro minder geld voor toevoegingen.

In werking Beoogd 1 januari 2014 (Besluit aanpassing vergoeding vervolgaanvragen vreemdelingen).

Verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Status Klaar voor plenaire behandeling door de

Tweede Kamer.

Inhoud Er komen hogere straffen voor witwassen en corruptie (wetsvoorstel 33 685). Ook wordt de strafbaarstelling van misbruik van subsidiegeld verruimd en wordt de maximale boete voor bedrijven verhoogd en meer afhankelijk van de jaarmzet. Verder komt er een snellere procedure om te beoordelen of advocaten of notarissen zich bij inbeslagname in het kader van een opsporingsonderzoek terecht beroepen op hun verschoningsrecht.

In werking Beoogd 1 april 2014.

Meldplicht datalekken

Status Na beantwoording verslag 9-9-2013 klaar voor plenaire behandeling door de Tweede Kamer.

Inhoud Wetsvoorstel 33 662 introduceert een meldplicht in de Wet bescherming persoonsgegevens indien zich een lek voordoet de beveiliging van persoonsgegevens. De verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens moet melding doen bij de toezichthouder, het College bescherming persoonsgegevens, en vaak ook aan de betrokkene. De meldplicht geldt zowel in de private als de publieke sector. Het CBP kan een bestuurlijke boete opleggen.

In werking Beoogd 1 juli 2014.

Opheffen strafrechtelijke immuniteit publiekrechtelijke rechtspersonen

Status Voorlopig verslag Eerste Kamer (12 november 2013). Er volgt nog een schriftelijke ronde.

Inhoud Het initiatiefwetsvoorstel 30 538 wijzigt art. 51 van het Wetboek van Strafrecht. Ook publiekrechtelijke

Fraude met identiteitsbewijzen

Status Voorlopig verslag Eerste Kamer (15 oktober 2013).

Inhoud Wetsvoorstel 33 352 wijzigt het Wetboek van Strafrecht en maakt naast fraude met reisdocumenten ook fraude met identiteitsbewijzen strafbaar. Ook komt er een verbod van fraude met biometrische kenmerken en biometrische persoonsgegevens. Daarnaast krijgen overheidsorganen in de strafrechtketen de mogelijkheid om het burgerservicenummer te gebruiken voor het uitwisselen van informatie over justitiabelen met instanties buiten de strafrechtketen.
In werking Beoogd in 2014.

Herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen

Status Internetconsultatie over voorontwerp gestart (5 november 2013, einde 31 januari 2014).

Inhoud Het wetsvoorstel concentreert de wettelijke bepalingen over de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen in een nieuw Boek 6 in het Wetboek van Strafvordering. Volgens de regering worden de meer dan veertig verschillende rechterlijke procedures zo met driekwart teruggebracht. Ook wordt 'elektronische betekening' mogelijk. De minister (in plaats van het OM) wordt direct verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging. Het nieuw op te richten Administratie en Informatiecentrum voor de Executie (AICE) gaat de tenuitvoerlegging namens de minister centraal coördineren.

In werking Beoogd 1 januari 2015.

(advertentie)

U moet er toch niet aan denken dat uw wederpartij ons heeft ingehuurd?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise van collega's uit ruim 120 landen van het Grant Thornton International-netwerk. Wilt u meer weten? Kijk op onze site: www.gt.nl/fis

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51
E gtfis@gt.nl



Grant Thornton

An instinct for growth™

Agenda

Ervaringen met verhaal van schade

Welke indrukken van het aansprakelijkheidsrecht hebben de mensen die proberen hun schade te verhalen? Wat valt er van deze ervaringsdeskundigen te leren? Deze vragen staan centraal tijdens het symposium 'Ervaringen met verhaal van schade' dat prof. mr. Siewert Lindenberg, hoogleraar Privaatrecht aan Erasmus School of Law, organiseert.

- **Tijd:** vrijdag 6 december van 13.00 tot 17.30 uur.
- **Plaats:** Erasmus Universiteit Rotterdam (campus Woudestein), Expo- en Congressentrum (Forumzaal), Burgemeester Oudlaan 50 te Rotterdam.
- **Inlichtingen en aanmelding:** via: www.esl.eur.nl/verhaalvanschade. Deelname kost 225 euro. Studenten en universitair medewerkers betalen 40 euro. De aanmeldingskosten dienen uiterlijk 29 november te zijn voldaan.

Vrij denken, vrij spreken

Op dinsdag 10 december, Dag van de mensenrechten, organiseert de Stichting Bescherming Burgerrechten een debat over de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Uitgangspunt zijn praktijkvoorbeelden, zoals die staan beschreven in het onlangs verschenen boek *Opwaaiende toga's. Achter de schermen van de rechtbank* van de journalisten Jelle van der Meer en Hella Rottenberg. Hoe ver mag de politiek gaan in aansturing van de rechtspraak? Wordt het strafrecht te veel ingezet als medicijn voor maatschappelijke problemen?

- **Tijd:** 10 december vanaf 19.00 uur.
- **Plaats:** Rode Hoed, Keizersgracht 102, Amsterdam.
- **Toegang:** 10 euro.

Globaliseringslezing

De 41ste Globaliseringslezing staat in het teken van het 65-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Wat moeten we met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens? Een discussie onder leiding van Bahram Sadeghi tussen Marie-Bénédicte Dembour, hoogleraar mensenrechten aan de Universiteit van Sussex en Geert Jan Knoops, hoogleraar Internationaal Strafrecht aan de Universiteit Utrecht en internationaal strafadvocaat.

- **Tijd:** 11 december vanaf 19.00 uur.
- **Plaats:** Felix Meritis, Keizersgracht 324 in Amsterdam.
- **Toegang:** 13,50 euro.

Column

Uithuilen en opnieuw beginnen



Harry Veenendaal

Staatssecretaris Fred Teeven van het Ministerie van Veiligheid en Justitie volhardt in preventief toezicht op de advocatuur. Het is een standpunt dat weergeeft dat zodra vertrouwen verdwijnt preventief toezicht institutionaliseert. Een effect dat Teeven zich niet lijkt te realiseren of dat hem niet interesseert. Na drie commissies van onderzoek (Huydecoper, 2010, Docters van Leeuwen, 2010 en Hoekstra, 2012) blijkt dat het zelfregulerend vermogen van de advocatuur best in orde is. De dekens fungeren prima als filter van de meeste klachten en de beroepsmogelijkheden zijn meer dan voldoende. Toch wil Teeven dat derden de mogelijkheid krijgen om dossiers van advocaten te controleren op naleving van toezichtregels.

Externe toezichthouders maken regels waar niemand aan voldoet en bevestigen daarmee hun eigen bestaansrecht. Het is een perverse tendens die volstrekt voorbijgaat aan de verschillende niveaus van de vertrouwensleer zoals Nederland die (on)geschreven kent. Die vertrouwensleer is gecodificeerd in het publiekrecht als een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Een burger mag bijvoorbeeld vertrouwen op een goed werkende ambtenarij. Ook ministers functioneren op basis van een vertrouwensregel met de Kamers. De minister treedt af als hij/zij niet het vertrouwen geniet van een van de Kamers van de Staten-Generaal.

In Finland is de verhouding tussen advocatuur en de overheid gebaseerd op een vergelijkbaar vertrouwensbeginsel. Het toezicht van de overheid is vrijwel

non-existent omdat de Finse advocatuur dit vertrouwensbeginsel niet schendt en vice versa de Finse overheid een onafhankelijke advocatuur onontbeerlijk acht in een rechtsstaat. In Nederland is dit vertrouwen verdwenen enkel en alleen vanwege de onderbuik van Teeven c.s., electorale belangen, waan van de dag, persoonlijke ressentimenten tegen de advocatuur maar vooral door een stuitende simpliciteit.

Kijkt men bijvoorbeeld naar de accountancy. Daar is veel meer reden tot grote zorg. Accountants bij de 'Big Four' (Deloitte, PwC, Ernst & Young en KPMG) voelen zich per definitie meer verwant met de ondernemer. Op grote schaal blijken accountants de afgelopen jaren bij financiële schandalen betrokken te zijn geweest. Deze groep miskent daarmee de facto hun enige fundamentele bestaansrecht: controleren ten behoeve van de crediteuren. In grote delen van de accountancy is dan ook sprake van een structurele schending van het vertrouwensbeginsel.

In vergelijking met de accountancy functioneert de Nederlandse advocatuur heel behoorlijk. Ik pleit dan ook voor het herstel van de vertrouwensleer tussen advocatuur en overheid naar Fins model. Op dit moment is dat een onhaalbaar verlangen. Zeker met een ex-FIOD-rechercheur als staatssecretaris die via een avondstudie officier van justitie is geworden en voor wie iedereen blijkbaar een potentiële crimineel is.

Het is tijd om eens flink uit te huilen, te wachten op betere tijden en opnieuw te beginnen.

Toch nog een hete herfstweek

Toga's kleurden hier en daar pleinen en straten zwart. Wat leverde het advocatenprotest tegen de bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp eigenlijk op?



Amsterdam: mars van strafrechtadvocaten.



Den Haag: Staatssecretaris spreekt tot advocatuur.



Schiphol: protest vreemdelingenadvocaten

Robert Stiphout

Het leek er niet meer van te komen, maar in de week voordat de Tweede Kamer de begroting van Veiligheid en Justitie behandelde, gebeurde het alsnog. Straten en pleinen vulden zich met toga's. Op de valreep demonstreerden advocaten tegen de bezuiniging op de gefinancierde rechtshulp.

Op maandag 11 november marcheerden circa tweehonderd strafrechtadvocaten door een zonovergoten Amsterdam richting rechtbank. Daar vroeg Benedicte Ficq hen wat er naast liefde en gezondheid echt belangrijk was. Ficq: 'Inderdaad, vrijheid en recht.' Camera's snorden en fototoestellen klikten. Anders was het protest op datzelfde moment even buiten Amsterdam. Een dertigtal asieladvocaten had zich bij Detentiecentrum Schiphol verzameld onder een loodgrijze lucht. Voorzitter Loes Vellenga trok fel van leer tegen het kabi-

net, maar haar woorden waaiden ongehoord de polder in. Er was geen journalist te bekennen. De asieladvocaten trokken hun conclusie en sprongen in de auto naar Amsterdam. Vellenga: 'Daar is wel pers.'

De woensdag erop kreeg het protest een vervolg tijdens het Gerbrandydebat van de Nederlandse Orde van Advocaten. In een afgeladen Sociëteit De Witte riepen advocaten Tweede Kamerleden Jeroen Recourt (PvdA) en Ard van der Steur (VVD) ter verantwoording. Gerard Spong trok er tijdens de aftrap van het debat zijn jas en overhemd voor uit. 'Teeven kleedt ons uit,' stond er op zijn hemd.

Leverde al het protest ook iets op? Tijdens het Gerbrandydebat uitten Recourt en Van der Steur hun zorgen al over de gespecialiseerde advocatuur, maar de echte omslag kwam een dag later op het Plein in Den Haag. De sociale advocatuur had een protest georganiseerd waarbij de rechtsbijstand symbolisch ten grave werd gedra-

gen. Circa honderd advocaten scandeerden de voorzitter van de sociale advocatuur Nederland Hein Vogel na: 'De plannen van Teeven, moeten sneven.' Maar toen de verantwoordelijk staatssecretaris het podium beklom veranderde het protest plotseling in overleg.

Teeven: 'Over de invulling van de bezuinigingen valt te praten.'

Vogel: 'Ook over zaken buiten het strafrecht? Huurrecht, verbintenissenrecht, asielrecht?'

Teeven: 'Met mij valt te praten.'

Nog diezelfde middag kwam het nieuws uit het Kamergebouw dat staatssecretaris Fred Teeven (VVD) dacht aan een algemene verlaging van het uurtarief voor alle sociaal advocaten om de bezuiniging op de rechtsbijstand voor strafrechtadvocaten te verzachten. Het uurtarief zou dan nog net boven de honderd euro uitkomen. Leken de plannen van Teeven toch te gaan sneven; althans een beetje.

Sukkelzaak: verzuchting leidt tot **veroordeling**

Advocaat zei 'sukkel' in het kabinet van de rechter-commissaris en moet schadevergoeding betalen. Een mooi staaltje klassenjustitie.

Hans Oudijk¹

Eerder dit jaar schreef ik in het *Advocatenblad* dat advocaten de mond wordt gesnoerd waar officieren van justitie vrijelijk beledigingen mogen uitslaan.² In dat kader maakte ik melding van een strafzaak tegen een advocaat. Deze werd vervolgd omdat hij 'sukkel' zou hebben gezegd in het kabinet van de rechter-commissaris. Waar het Bossche hof de vervolging van een officier van justitie weigerde omdat het betamelijk was om een verdachte voor 'laffe loser' uit te maken, had datzelfde hof de vervolging bevolen van een advocaat voor een ogenschijnlijk minder sterke (dis)kwalificatie. Een 'loser' is volgens Van Dale een 'grote sukkel'. Welnu, het vonnis is er. De eenvoudige strafkamer in Breda heeft de advocaat veroordeeld wegens belediging van een ambtenaar. Hij krijgt geen straf, maar moet wel 75 euro schadevergoeding betalen aan de beledigde verbalisant.³

Het vonnis van de rechtbank wekt op meer dan één punt verbazing. De rechtbank is door de oplettende raadsman van onze verdachte confrère gewezen op de beschikking van het hof in de 'laffe loserzaak'. Deze had de niet-ontvankelijkheid in de vervolging bepleit in verband met

de door art. 6 uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens vereiste *equality of arms*. Als een officier van justitie andere betrokkenen bij een procedure mag uitmaken voor 'laffe loser', dan zou een advocaat niet moeten worden vervolgd voor de kwalificatie 'sukkel'. De rechtbank verwerpt dit verweer en overweegt daartoe dat de context waarbinnen de officier sprak 'van een geheel andere orde' zou zijn. Direct daarna schrijft de rechtbank in het vonnis niet bekend te zijn met de 'specifieke context van dat geval'.⁴ De context waarvan de rechtbank niet op de hoogte is, is dus volgens die rechtbank van een geheel andere orde. Hier lijkt overduidelijk sprake te zijn van een argument *pour besoin de la cause*.

Dat neemt niet weg dat de context ook volgens mij aanmerkelijk verschilt. De officier van justitie las de beledigingen voor uit een tevoren op schrift gesteld requisitoir, ter openbare terechtzitting, met publiek. De advocaat slaakte, ook volgens de rechtbank, een verzuchting 'in de beslotenheid van het kabinet van de rechter-commissaris'.⁵ Alle verschillen in tekst en context die ik kan ontwaren, maken het er voor de officier niet beter op. Of, andersom gezegd, voor de advocaat juist gunstiger. Toch wordt die laatste veroordeeld en de eerste niet eens vervolgd.

Op het punt van de verzuchting werd mijn aandacht gevestigd op een beschikking uit 2009 van de beklagkamer van het hof in Amsterdam.⁶ In die zaak werd de vervolging verzocht van een

politieaan. Die had klaagster gevraagd om toegang tot haar woning en camerabeelden, maar dit niet gekregen. Klaagster had hem gezegd dat hij moest 'oprotten'. Daarop draaide de politieaan om en verzuchtte 'wat een kutwijf'. Het hof stelt voorop dat deze woorden beledigend zijn en dat de beklagde agent zodanig luid had gesproken dat klaagster hem kon verstaan. Toch moet de politieaan van het hof niet worden vervolgd. Hij had volgens het hof geen opzet op belediging van klaagster. Het was een verzuchting die 'niet voor klaagster bedoeld was' maar gericht tot hemzelf.

Een politieaan mag dus straffeloos goed hoorbaar 'kutwijf' verzuchten. Maar dat betekent nog lang niet dat een advocaat ook 'sukkel' mag verzuchten. De Bredase rechtbank zegt dat de advocaat die hoorbaar 'sukkel' uitsprekt bewust de aanmerkelijk kans aanvaardt dat aangever zich beledigd zou voelen.⁷ De als sukkel aangesprokene bevond zich namelijk in een 'bijzonder ongemakkelijke positie' omdat deze verbalisant 'moeite leek te hebben om de aan hem gestelde vragen te beantwoorden'. De klaagster in de Amsterdamse zaak zat kort na de kwalificatie als 'kutwijf' geboeid in een politiebusje. Over ongemakkelijke posities gesproken. Maar ik vrees dat zij net als advocaten valt in de categorie 'rond'. En dat rond mag nog lang niet wat Jupiter justitie zichzelf veroorlooft. Volgens mij levert de rechtspraak een mooi staaltje van klassenjustitie af. Met de advocatuur in de onderste klasse.

¹ Advocaat in Venlo.

² De advocaat als rund, *Advocatenblad* 2013, nr. 9, p. 20 e.v. Correctie: in dit artikel is noot 17 weggevalen. De correcte noot: gewone rechtsmiddelen staan tegen beschikkingen van het hof ex art. 12 Sv niet open. De raadsman heeft de PG bij de Hoge Raad in overweging gegeven om tegen de beschikking K12/0466 cassatie in het belang der wet in te stellen.

³ ECLI:NL:RBZWB:2013:8352. De rechtbank past art. 9a Sr toe en bepaalt naar eigen zeggen dat geen straf of maatregel wordt opgelegd, maar legt dus wel degelijk een (schadevergoedings)maatregel op.

⁴ ECLI:NL:RBZWB:2013:8352, sub 3.3.3, 3^e alinea.

⁵ ECLI:NL:RBZWB:2013:8352, sub 3.3.3, 4^e alinea.

⁶ ELCI:NL:GHAMS:2009:BJ4779.

⁷ ECLI:NL:RBZWB:2013:8352, sub 4.3, 8^e alinea.

Gezichtsverlies voor Poetin

Of het ooit tot een zaak komt voor de Greenpeace-activisten die worden beschuldigd van piraterij is maar zeer de vraag, zegt hun advocaat Sergey Golubok.

Tatiana Scheltema

De weken na 18 september waren de meest hectische in zijn professionele bestaan, zegt de Russische advocaat Sergey Golubok (28). Op die dag beklommen activisten van Greenpeace een boorplatform van het Russische staatsoliebedrijf Gazprom uit protest tegen olieboringen in het Noordpoolgebied. Een dag later werd het moederschip *Arctic Sunrise*, dat zich op dat moment in de Russische exclusieve economische zone bevond, met veel machtsvertoon door de Russische kustwacht naar de haven van Moermansk gesleept. De voltallige bemanning werd gearresteerd. 'Het was totale chaos,' zegt Golubok. 'Er was geen arrestatiebevel, dat kwam pas vijf dagen later. Het belangrijkste in die periode was om de eenheid in de groep te bewaren zodat de aanklagers hen niet tegen elkaar konden uitspelen.'

Golubok coördineerde de rechtshulp aan de dertig activisten van Greenpeace, aanvankelijk in Moermansk en later in Sint-Petersburg, waar hij woont en een strafrechtpraktijk onderhoudt. Hij is ook advocaat van één van de activisten en binnen het team van dertig advocaten verantwoordelijk voor de argumenten



gebaseerd op het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Het lastige van de zaak tegen de Arctic-30 is dat er eigenlijk geen zaak is, zegt Golubok. 'Het schip voer in de exclusieve Russische economische zone, waar schepen gewoon mogen varen. De activisten worden beschuldigd van piraterij, maar piraterij kan alleen worden gepleegd tegen een schip. De activisten beklommen een boorplatform, geen schip. Bij piraterij moet bovendien sprake zijn van geweld en er moet persoonlijk gewin worden beoogd. Daarvan was geen sprake.'

De grootste grap is nog dat deze zaak zich nota bene voordoet in het Neder-

land-Rusland-jaar, gniffelt Golubok. 'Kennelijk hoort bij een bilateraal jaar ook dat je bilateraal procedeeert.'

Dat de Russische staat geen sterke zaak heeft maakt het alleen maar ingewikkelder. Het was bizar om te zien hoe de kwestie in korte tijd werd opgeblazen tot enorme, politieke proporties, zowel in Rusland als daarbuiten. 'Daarom was het ook zo verstandig van Nederland om Rusland te dagen voor het Internationaal Zeerechttribunaal,' zegt Golubok. 'Een zaak als deze hoort dáár gevoerd te worden, niet bij de Russische strafrechter.'

Maar zou het laten vallen van de aanklacht geen enorm gezichtsverlies betekenen voor president Poetin, de drijvende kracht achter het onderzoek? Onzin, vindt Golubok. 'Dat gezichtsverlies is allang geleden. Het gaat nu alleen maar om nog méér gezichtsverlies.'

Hoe het Zeerechttribunaal oordeelt is bij het ter perse gaan van dit *Advocatenblad* nog niet bekend.



(advertentie)



Kantoorruimte te huur voor gespecialiseerde advocaten. Verdere samenwerking op basis van kostendeling is bespreekbaar.

Mook Advocaten is gevestigd in een representatieve moderne kantoorvilla op een centraal gelegen plaats in Dordrecht. Het kantoor is goed bereikbaar en beschikt over ruim voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein.

Reacties t.a.v. mr. M. Mook - martin@mookadvocaten.nl - tel: 078 6300358

TOGA
atelier
S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

www.toga-atelierschout.nl

info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30



Advocaat Quispel is blij met digitale Philips Pocket Memo

‘Je moet met je tijd meegaan’

Het rust soepel in zijn hand, het ranke roestvrijstalen apparaatje. Aan het gemak waarmee hij het bedient, kun je zien dat hij het veel gebruikt. Advocaat Arno Quispel werkt met één van de jongste Pocket Memo's van Philips, en hij is er uitermate blij mee.

‘Vroeger dicteerde je met cassettebandjes,’ weet hij nog. ‘Daarmee ging nog wel eens iets mis. Ze gingen kapot, of ze raakten kwijt, of je was slecht te verstaan. En er lagen overal stapels bandjes te slingeren.’

‘Je moet met je tijd mee,’ zegt Arno Quispel. Om die reden is zijn kantoor een paar jaar geleden overgestapt op digitaal dicteren. Het advocatenkantoor bestelde digitale SpeechMikes en Pocket Memo's bij Ateq International uit Eindhoven. Ateq installeerde tevens het systeem op locatie en bood ondersteunende training.

Mobiel dicteren

Destijds zat de Pocket Memo nog ‘aan een draadje,’ legt Arno Quispel uit. Kort geleden is het kantoor overgestapt op draadloze sets. ‘In de praktijk gebruik je 'm vaak op kantoor. Maar toch is zo'n draadloos systeem verschrikkelijk handig voor gebruik buiten kantoor of op locatie.’

Bij Visser Quispel Heidema in Oud-Beijerland, dat zich voornamelijk bezighoudt met letselschade, ondernemingsrecht, familierecht en incassozaken, gebruiken de advocaten de Philips Pocket Memo 9620. Deze wordt geleverd met een docking station voor snelle lading van de recorders. De dictaten worden tegelijkertijd overgezet naar de computer met behulp van speciale *workflow software*, ‘SpeechExec Pro Dictate.’

Efficiënt werken

‘Alle dictaten van de advocaten komen in één grote *pool* terecht,’ licht Arno Quispel toe. ‘Ze worden opgeslagen op naam van de advocaten. Alle secretaresses hebben toegang tot die *pool*. Dat is heel prettig, want zo

kunnen ze gemakkelijk werk van elkaar overnemen. En als ze eens aan de andere kant van het pand zitten te werken, vraagt het geen extra heen-en-weergeloopt. Digitaal dicteren is enorm efficiënt.’

Wat de Pocket Memo allemaal kan? Arno Quispel lacht: ‘Voor mij is een perfect geluid het allerbelangrijkst. Maar ik denk dat er veel meer mee kan dan de handige functies die ik gebruik,’ zegt hij. ‘Ik zou me er eens écht goed in moeten verdiepen.’ Nadelen? Arno Quispel kan ze niet bedenken. Of toch, ééntje. ‘Wat ik jammer vind, is dat ik niet vanuit huis in die *pool* kan komen,’ zegt hij. Maar toen hij dat laatst nog eens voorlegde aan de mensen van Ateq International, bleek al meteen dat zij daar een heel simpele oplossing voor hebben. ‘Ja, die komt er dus,’ zegt een tevreden advocaat Quispel.

Ateq International B.V. te Eindhoven is leverancier en Master Digital Centre voor Philips producten, spraakopname- en uitwerkproducten, Nuance spraakherkenningssoftware en workflowsystemen. Doelstelling is gebruikers te helpen hun activiteiten steeds efficiënter en gemakkelijker te laten verrichten en daarbij betrouwbare en passende oplossingen te bieden met een snelle ROI. Het bedrijf levert een optimale support aan klanten door middel van responsive en persoonlijk optreden, training, technische support en snelle levering.



Ateq International B.V.
Luchthavenweg 81205
5657 EA Eindhoven
Telefoon: 040 2350077
www.ateq.nl

Spraakmakende zaken

Advocaten worstelen geregeld met ethische dilemma's. Soms wordt een dilemma voorpaginanieuws en bemoeit het hele land zich ermee. Vier advocaten over hun dilemma's tijdens spraakmakende zaken in 2013. Van de dorststaker tot Robert M.

Sabine Droogleever Fortuyn
Fotografie: Sander Foederer

Dorststaking

Sayam Uddin Nessar (42) afkomstig uit Afghanistan, woonde twintig jaar in Nederland, maar verlengde zijn verblijfsvergunning niet tijdig. Zo werd hij tot vreemdeling verklaard en kwam hij vast te zitten in Detentiecentrum Rotterdam. Na een dorststaking van vijf dagen werd hij, tegen zijn zin, in kritieke toestand naar het Justitieel Medisch Centrum in Scheveningen gebracht. Een dag later werd de zaak

vervroegd behandeld. Nessar's vaste advocate Marieke de Boer (Suydersee Advocaten in Lelystad) stond hem tijdens deze zitting bij. De daaropvolgende dag, 14 mei 2013, oordeelde de rechter dat Nessar zijn asielaanvraag thuis kon afwachten en werd hij op vrije voeten gesteld.

Nessar was de woordvoerder van een groep honger- en dorststakers in Detentiecentrum Rotterdam. Op 7 mei verklaarde hij dat 111 vreemdelingen in het Rotter-

damse detentiecentrum meededen met de staking. De stakers protesteerden tegen de onmenselijke omstandigheden waaronder ze gevangen zaten. Eerder in het jaar gingen vreemdelingen in het Detentiecentrum Schiphol in hongerstaking. VVD-staatssecretaris Fred Teeven (Veiligheid en Justitie) beloofde in april 2013, na de zelfmoord van de Russische vluchteling Aleksandr Dolmatov, dat het vreemdelingenbeleid humaner zou worden.

Vreemdelingenadvocaat Frans Willem Verbaas

‘Ik kon het idee niet uit zijn hoofd praten’

Vreemdelingenadvocaat Frans Willem Verbaas stond in mei dorststaker Sayam Uddin Nessar bij. De dorststaking bracht het leven van zijn cliënt in gevaar, maar bracht diens zaak in een stroomversnelling.

Na het telefoontje van Meldpunt Vreemdelingendetentie op vrijdag 10 mei van dit jaar bezocht vreemdelingenadvocaat Frans Willem Verbaas (46) het Detentiecentrum Rotterdam. Sayam Uddin Nessar zat daar in de vierde dag van zijn dorststaking. Zijn vaste advocate, Marieke de Boer (Suydersee Advocaten in Lelystad), was die dag nog op vakantie. ‘Een dorststaking kan hooguit een week duren, binnen die tijd ga je dood,’ vertelt Verbaas (Collet Advocaten Alkmaar) een halfjaar later in zijn werkkamer.

Verbaas was van plan zijn cliënt dezelfde dag van gedachten te laten veranderen. Maar dat lukte niet. Nessars medische toestand verslechterde en hij werd twee dagen later in kritieke fase overgebracht naar het Justitieel Medisch Centrum in Scheveningen. Verbaas en De Boer, die inmiddels weer terug was, zetten alles op alles om Nessar vrij te krijgen. Pas toen de staker ’s avonds van zijn advocaten te horen kreeg dat zijn zaak de volgende dag vervroegd behandeld zou worden, ging hij weer drinken.

Concessies

Een advocaat van een honger- of dorststaker kan voor een ethisch dilemma komen te staan. Enerzijds kan een dergelijke actie levensbedreigend zijn. Het is niet in het belang van zijn of haar cliënt dat hij of zij sterft. Tegelijkertijd kan de advocaat de staking inzetten als onderhandelingswapen zodat de overheid een zaak serieuzer neemt en concessies doet. Moet

je als advocaat een staking aanmoedigen of juist ontraden?

Verbaas heeft dat dilemma niet op die manier ervaren. ‘Het lastige was dat mijn cliënt iets deed waar ik het niet mee eens was. Ik ben überhaupt, onder alle omstandigheden, tegen dorststaking. Het is té gevaarlijk. En ook al overleeft je cliënt het, hij molesteert zijn nieren ermee en houdt er gewoon schade aan over. Maar ik kon het idee niet uit zijn hoofd praten. En ik vond niet dat ik hem in de steek moest laten. Dan moet je roeien met de riemen die je hebt.’

In 2009 stond Verbaas hongerstakers bij die een zitstaking op Schiphol hielden en hij was zodoende al bekend met dit soort procedures. De redenen voor een honger- of dorststaking lopen volgens de vreemdelingenadvocaat uiteen. Zo willen sommige stakers een verblijfsvergunning afdwingen, anderen hebben politieke redenen of zoeken het martelaarschap. Maar de meeste stakers protesteren volgens Verbaas tegen de erbarmelijke omstandigheden waaronder ze in de detentiecentra worden vastgehouden. Hij somt op: vijftien tot zeventien uur per etmaal op cel zitten, twee uur luchten per dag. Bij aankomst worden ze gevisiteerd; ze moeten zich helemaal uitkleden en hun lichaamsholten worden gecontroleerd op drugs. En vreemdelingen kunnen in een isoleercel (23 uur per etmaal) worden geplaatst. Verbaas: ‘Juridisch gezien is vreemdelingenbewaring geen straf maar een bestuurlijke maatregel om te verhin-

deren dat iemand de benen neemt voordat hij wordt uitgezet. Maar waarom ziet de vreemdelingenbewaring er dan uit als een extra sober gevangenisregime?’

Als een jeugdherberg met een hek eromheen, zo moet het regime van vreemdelingenbewaring er volgens Verbaas uitzien. De vreemdelingen moeten onbeperkt toegang krijgen tot internet, ze moeten veel meer naar buiten kunnen gaan, er moet veel meer te doen zijn, vindt Verbaas. En misschien moeten de cellen ’s nachts wel niet op slot, maar alleen de afdelingsdeur, oppert hij. Hij vindt ook dat de standaardvisitaties moeten worden afgeschaft. ‘Mensen vinden dat erg vernederend.’

De Nederlandse detentiecentra noemt Verbaas ‘de kelders van deze maatschappij’. En ook de ‘medische separatie’ die plaatsheeft in aparte cellen in het Justitieel Medisch Centrum, waar de vreemdelingen 23 uur per dag zitten, met een dicht betraaid raam, vindt hij verbijsterend. ‘Dat ons systeem zo in elkaar zit. Kijk, ik ben er nu wel aan gewend, hoor. Of nee. Het went nooit. Maar ik bedoel, ik weet dat het zo werkt.’

Maar dat het zo werkt, weten veel te veel mensen volgens Verbaas niet. Daarom vindt hij dat de manier waarop vreemdelingen worden vastgehouden veel meer bekendheid moet krijgen. In die zin hebben de honger- en dorststakingen van het afgelopen jaar volgens hem wel geholpen. ‘Duidelijk is geworden dat het regime van vreemdelingenbewaring veel te sober, veel te hardvochtig is. Dat moet veranderen.’

Strafadvoocaat Jan Vlug

‘Ik wist dat er geen weg terug was’

Strafpleiter Jan Vlug vertelde in een interview op 6 december 2012 dat zijn cliënt Jasper S. de verkrachting van en moord op Marianne Vaatstra had bekend. Waarom maakte Vlug het verhaal van zijn cliënt, ver voor de eerste zittingsdag, op televisie openbaar?

Anvankelijk zag strafadvocaat Jan Vlug (48) van dit interview af. ‘Omdat ik niet wil dat mensen denken: daar komt hij weer aan met zijn ene mediazaak. Ik sta helemaal niet te trappelen om in het nieuws te zijn. Ook niet in het *Advocatenblad*.’

Zijn optreden in *Nieuwsuur* heeft veel positieve reacties losgemaakt. Tegelijkertijd kreeg de strafpleiter uit Deventer (Vlug Huisman Maarsingh Strafpleiters) die ook de klusjesman in de Deventer moordzaak bijstond, veel kritiek te verduren. Duidelijk is dat Vlug met zijn informele, gedetailleerde tv-verslag iets heel nieuws deed. Bij nader inzien wil hij, vanuit zijn kantoor, een voormalig pakhuis vlak bij de IJssel, aan zijn vakgenoten uitleggen waarom hij dat deed.

Geheimhoudingsplicht

De vraag hoe een advocaat het best met de media om kan gaan, is onontkoombaar. In welk geval mag een advocaat wel en wanneer niet naar buiten treden? Hoe open mag een advocaat zijn? Waar liggen de ethische grenzen? De uiteenlopende reacties van collega’s op Vlugs mediaoptredens, laten zien hoe verschillend over dit onderwerp wordt gedacht. Een belangrijk kritiekpunt was dat Vlug het belang van zijn cliënt heeft geschaad omdat hij zijn geheimhoudingsplicht zou hebben geschonden. Vlug: ‘Ik had moeten zeggen: “Ik heb dit allemaal met Jasper besproken en hij heeft er uitdrukkelijk toestemming voor gegeven.” Dat ik dat niet gedaan heb,

is het enige waar ik spijt van heb. Maar ik had gedacht dat dat voor iedereen wel evident zou zijn.’

Andere collega’s vonden het onverstandig dat Vlug in zo’n vroeg stadium zoveel openheid gaf omdat hij hier later niet meer op terug zou kunnen komen. ‘Ik wist dat er geen weg terug was’, reageert Vlug. ‘Maar ik wist ook dat hij het gedaan had. Met vier man hebben we gedurende twee weken het dossier helemaal nagetrokken. We hebben externe deskundigen en andere advocaten geraadpleegd. Het bewijs was spijkerhard. We waren er alle vier voor de volle honderd procent van overtuigd dat Jasper S. veroordeeld zou worden.’

De enorme hoeveelheid media-aandacht die deze zaak en Jasper S. zouden krijgen, was de belangrijkste reden dat Vlug ervoor heeft gekozen het verhaal van zijn cliënt eenmalig in de media te vertellen op de dag dat Jasper S. de verkrachting van en moord op Marianne Vaatstra aan de politie bekende. In zo’n grote zaak moet je volgens Vlug met de media praten omdat ze er toch aandacht aan besteden, of je nou meewerkt of niet. En als je niets zegt, komt de kant van je cliënt niet in beeld, overweegt Vlug. ‘Dan kun je zeggen: dat is je taak niet als advocaat. Maar vervolgens schrijft *De Telegraaf* met chocoladeletters: Het beest van Oudwoude, zus en het beest van Oudwoude, zo. En rechters lezen ook kranten en kijken ook tv. Dus als je de zaak dan eenzijdig laat belichten, doe je volgens mij iets niet goed.’ Bovendien was het interview volgens Vlug bedoeld om

de storm die onder de complotdenkers op internet woedde te laten luwen. Zij vielen de familie van Jasper S. en de familie Vaatstra lastig.

Omdat de bekentenis zulk vers nieuws was, nam Vlug met zijn optreden een voor-sprong op alle nieuws- en opiniemakers. ‘Hij is een lieve vader, een goede echtgenoot, een goede zoon, een hardwerkende boer, een aardige man, die ook dit gruwelijke feit heeft begaan.’ Dat was het beeld dat hij wilde overbrengen met zijn optreden op televisie. In plaats van te schrijven over het monster van Oudwoude, hielden media zich volgens Vlug bezig met de vraag hoe het mogelijk was dat zo’n normale man zoiets vreselijks heeft kunnen doen. ‘Dus ik denk dat de boodschap goed is overgekomen. En in een soortgelijke zaak met een soortgelijke cliënt, zou ik het morgen weer doen.’

Of Vlug echt gelooft dat Jasper S. zo’n gewone man is? ‘Ja. Ik geloof daarin. Dat vinden mensen doodeng en dat betekent dat we onder omstandigheden allemaal tot zoiets gruwelijks in staat zijn. Ik zou het zelf ook kunnen doen, mijn vader ook en mijn buurman ook. Maar ik ben gereformeerd opgevoed. Het kwaad zit altijd in de mens.’

S. kreeg geen tbs, want psychiatrisch en psychologisch onderzoek toonden geen stoornis aan. Hij werd veroordeeld tot achttien jaar gevangenisstraf. ‘Het enige wat we wilden, was geen levenslang. En daarvoor mocht hij ook geen monster zijn, natuurlijk.’



Marianne Vaatstra

In de nacht van 30 april op 1 mei 1999 werd de zestienjarige Marianne Vaatstra verkracht en vermoord in een weiland bij het Friese dorp Veenklooster. Jarenlang bleef deze moordzaak onopgelost. Door de wetswijziging van 1 april 2012 werd DNA-verwantschapsonderzoek in strafzaken mogelijk. Dat leidde tot een DNA-match, waarna op 18 november 2012 de 45-jarige Jasper S. uit Oudwoude werd gearresteerd. S. bekende op 6 december 2012 aan de politie dat hij deze misdaden heeft gepleegd. Diezelfde middag heeft hij aan zijn vrouw en kinderen verteld dat hij de dader is. De officier van justitie maakte aan de familie van Marianne Vaatstra bekend dat de verdachte een bekentenis had afgelegd. Daarna gingen de beperkingen van de zaak af. Advocaat Jan Vlug heeft van tevoren zelf contact met de redactie van actualiteitenprogramma *Nieuwsuur* opgenomen om te vragen ruimte in de uitzending open te houden omdat er mogelijk nieuws zou zijn. Omdat hij als advocaat van de klusjesman in de Deventer moordzaak goed contact had gehad met verslaggever en eindredacteur Bas Haan, wist Vlug naar eigen zeggen dat de redactie hier integer mee om zou gaan. 's Avonds om tien uur vertelde Jan Vlug in *Nieuwsuur* het verhaal van zijn cliënt. Het strafproces tegen Jasper S. begon op 28 maart 2013. De strafeis van het Openbaar Ministerie bedroeg twintig jaar. Op 19 april 2013 veroordeelde de rechtbank in Leeuwarden Jasper S. tot een gevangenisstraf van achttien jaar voor verkrachting en moord.

Strafadvocaat Tjalling van der Goot

‘Als hij “nee” had gezegd, was het niet doorgegaan’

Tjalling van der Goot en Wim Anker stemden in met de veelbesproken documentaire ‘De verdediging van Robert M.’. Maar was dat wel in het belang van hun cliënt?

Een overweldigende stroom aan bedreigingen. Daar kregen Tjalling van der Goot en Wim Anker, de verdedigers van Robert M., mee te maken. Veel Nederlanders vonden dat Robert M. helemaal geen recht meer had op verdediging. Hij werd op voorhand veroordeeld en zijn advocaten met hem. ‘De rol van de strafadvocatuur wordt miskend’, zegt Tjalling van der Goot (46) aan tafel in zijn werkkamer in Leeuwarden. ‘Daarom proberen we heel vaak uit te leggen wat een strafadvocaat doet.’ Dat doen de advocaten van Anker & Anker met lezingen en interviews. Met de documentaire konden ze in een keer een veel groter publiek bereiken en zo meer begrip oproepen voor de positie van de strafrechtadvocatuur.

Maar was het wel een goed idee? Ging de documentaire tegelijkertijd niet ten koste van de rol van de strafrechtadvocaten in deze specifieke zaak, en wel het behartigen van de belangen van hun voormalige cliënt Robert M.? Van der Goot: ‘De medewerking aan de documentaire had op zichzelf niets met belangenbehartiging van Robert M. te maken. Het was meer in het belang van de gehele strafadvocatuur. Maar als het belang van M. erdoor zou worden geschaad, dan hadden we er geen toestemming voor gegeven.’

Gedurende hun verdediging voor de rechtbank en het hof hadden Van der Goot en Anker weinig contact met de media. Dat is in lijn met de mediastrategie van de advocaten van het bekende

Friese strafrechtkantoor. Advocaat Dirk Daamen staat M. momenteel bij in cassatie. Waarom Van der Goot en Anker dat niet doen? ‘Dat is in goed onderling overleg gegaan. Een gemeenschappelijke beslissing van de cliënt en de verdediging. Meer ga ik er ook niet over zeggen.’

Uitermate gevoelig

De medewerking aan de documentaire, die op 1 oktober van dit jaar werd uitgezonden terwijl de cassatieprocedure van Robert M. liep, is opvallend, gezien het doorgaans terughoudende mediabeleid van het kantoor. Over de vraag van Maria Mok en Meral Uslu om een documentaire over de verdedigers van Robert M. te maken, hebben de advocaten volgens Van der Goot dan ook getwijfeld. ‘Mijn eerste reactie was nee’, vertelt hij. ‘Omdat de zaak toen al werd ingeschat als uitermate gevoelig. Het is in het algemeen natuurlijk niet heel gebruikelijk om bij alles wat je doet, wat geheim is eigenlijk, een camera toe te laten.’

Door de documentairemaaksters mee te laten kijken, met het filmen van telefoongesprekken tussen de advocaten en hun cliënt bijvoorbeeld, werd inbreuk gemaakt op de vertrouwelijkheid tussen de advocaten en hun cliënt. ‘Dat kun je alleen in gezamenlijk overleg doen. We hebben het uiteraard met Robert M. besproken. Als hij “nee” had gezegd, was het niet doorgegaan. Maar hij wilde er graag aan meewerken. Dus daarom was het geen probleem.’ Daarbij is het vol-

gens Van der Goot maar een topje van de ijsberg, ‘niet het diepste vertrouwelijke’, wat er in de film te zien is.

Van der Goot is er niet bang voor dat de documentaire later nog tegen zijn excliënt gebruikt kan worden. ‘Robert M. heeft zelf toestemming gegeven voor het uitzenden van zijn gezicht, van zijn persoon en van zijn stem. Maar dat hebben we om die reden niet verstandig geacht. Als iemand een gevangenisstraf en tbs krijgt, is het de bedoeling dat hij weer terugkeert in de maatschappij, op korte of wellicht langere termijn. Daarom is het gezicht van Robert M. geblurd en zijn stem vervormd.’ Volgens Van der Goot ondervindt M. wel nadeel van alle overige berichtgeving over deze zaak. ‘Wij kunnen natuurlijk wel zeggen: “Zijn gezicht moet geblurd”, maar kijk op internet en je ziet zijn niet-geblurde gezicht. Dat weet ik ook wel. Maar daar kunnen we niet zoveel tegen doen.’

Terugkijkend weet Van der Goot niet zeker of hij met de kennis van nu opnieuw zou hebben meegewerkt. ‘De documentaire voldoet aan mijn verwachtingen. Maar ik weet nu ook hoe het is om heel vaak een camera om me heen te hebben. Dat was wel een belasting. Ik heb het er graag voor over gehad, maar als je met terugwerkende kracht zou vragen: die zaak moet nog voorkomen en wil je de camera’s erbij hebben? Niks ten nadele van de documentairemaaksters, maar dan zou ik misschien toch wat langer nadenken dan ik nu heb gedaan.’



De Amsterdamse zedenzaak

Robert M. werd in december 2010 op 27-jarige leeftijd aangehouden. Dat gebeurde nadat *Opsporing Verzocht* een foto had getoond die in de Verenigde Staten was aangetroffen bij een onderzoek naar kinderporno. M. werd verdacht van seksueel misbruik van kinderen van de kinderdagverblijven waar hij werkte en van op-pasadressen. Daarbij zou hij kinderporno hebben gemaakt en verspreid. Strafadvocaten Tjalling van der Goot en Wim Anker stonden M. bij gedurende zijn procedure voor de rechtbank en het hof. Het misbruik van 87 kinderen heeft Robert M. bekend. In mei 2012 werd M. door de rechtbank veroordeeld tot achttien jaar gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging voor het seksueel misbruik van 67 kinderen. In hoger beroep (26 april 2013) viel de straf een jaar hoger uit. Op 6 juni van dit jaar werd bekend dat M. deze uitspraak ging aanvechten bij de Hoge Raad. Deze cassatieprocedure, waarin advocaat Dirk Daamen Robert M. verdedigt, loopt nog. Documentairemakers Maria Mok en Meral Uslu vroegen de raadslieden toestemming om met ze mee te lopen en het perspectief van de verdediging te filmen. Na daar twee weken over te hebben nagedacht, gingen de advocaten akkoord. Van maart 2011 tot en met mei 2012 hebben de documentairemakers opnames gemaakt. Op 1 oktober 2013 verscheen de documentaire 'De verdediging van Robert M.'.

Advocaat Huib Struycken

‘Zonder empathie loopt het mis’

Voor ouders van kinderen die uit huis zijn geplaatst, gaat hij door het vuur, ook al voelt het als vechten tegen de bierkaai. Waar ligt voor advocaat Huib Struycken de grens?

Advocaat Huib Struycken (64) heeft het nog niet opgegeven. Zo is hij bezig met twee procedures bij het gerechtshof en een bij de Hoge Raad. Hiermee wil hij ervoor zorgen dat de (Europese) arrestatiebevelen van de ouders van een gezin van drie kinderen worden ingetrokken en dat alle pogingen om de kinderen bij de ouders weg te halen, ophouden.

Op 23 december 2011 heeft Bureau Jeugdzorg samen met het Duitse *Jugendamt* drie Nederlandse kinderen (2, 3 en 4 jaar) uit huis gehaald en overgebracht naar pleeggezinnen in Groningen. ‘Kinderontvoering’, zegt Struycken vanuit zijn kantoor in Amsterdam. Er was geen grond deze kinderen uit huis te plaatsen, de ouders hadden eerdere relatieproblemen weer opgelost, zegt hij.

Daarnaast was de Nederlandse rechter volgens hem niet bevoegd de beschikking tot uithuisplaatsing te nemen. Het gezin was volgens de advocaat voor die tijd al naar Duitsland geëmigreerd. Tot en met de Hoge Raad aan toe heeft hij hierover geprocedeerd, maar hij heeft geen gelijk gekregen. ‘De feiten tellen blijkbaar niet. Je voelt je dan volkomen machteloos.’ Maar stoppen is er niet bij. ‘Dan staan er een hele hoop mensen in de kou.’

Of een zaak uiteindelijk te winnen valt, is voor hem niet enkel en alleen doorslaggevend om een procedure te voeren.

Zijn er zaken die hij niet aanneemt? Waar ligt ethisch voor hem de grens?

Alleen in een situatie waarin de kinderen volgens hem echt gevaar zouden lopen als ze bij hun ouders teruggeplaatst zouden worden, zou Struycken van een procedure afzien. ‘Dat zou de grens zijn. Maar dat ben ik nog nooit tegengekomen.’ Ook bij de drie dochters van het gezin dat zich schuilhoudt in Duitsland is daar volgens Struycken geen sprake van. ‘Absoluut niet.’

Of hij niet bang is dat de kinderen uiteindelijk de dupe worden van kansloze procedures, die zich eindeloos voortspelen? ‘Als ik ervan overtuigd zou zijn dat de kinderen beter af zouden zijn bij de pleegouders dan bij hun biologische ouders, zou ik ermee ophouden.’

Rechterlijke toetsing

Het systeem op basis waarvan kinderen uit huis worden geplaatst, klopt niet volgens Struycken. Daar wil hij tegenwicht aan geven. ‘Ik vind dat de macht van Bureau Jeugdzorg (BJZ) wel zeer ver gaat. BJZ is een private stichting die subsidie krijgt voor uithuisplaatsingen, wat toch een overheidstaak is.’ De Raad voor de Kinderbescherming werkt nauw samen met BJZ en gaat af op meldingen van de stichting. Aan de hand van rapportages van de raad, beslist de rechtbank

over de machtigingen voor uithuisplaatsing. Volgens Struycken ontbreekt het hier aan onafhankelijke toetsing door de rechter. Bij spoeduisplaatsingen zou de verantwoordelijkheid volgens hem beter bij de officier van justitie kunnen liggen, waarna de rechter die beslissing binnen vier dagen zou moeten toetsten op rechtmatigheid. ‘Daarbij moeten de ouders worden gehoord. Strafvordering is een goede blauwdruk. Nu komen ouders vaak pas in hoger beroep aan het woord.’ Hij wil hier een discussie over op gang brengen. ‘Ik verzet me tegen machtsuitoefening.’

Struycken voelt zich emotioneel sterk betrokken bij deze zaken. ‘Ja, ik ben bewogen. Ik kan absoluut niet tegen onrecht. Je moet je niet mee laten slepen door je emoties. Maar empathie is enorm belangrijk voor je werk. Zonder empathie loopt het mis. Het gaat wel om ons, onze kinderen, de toekomst. Ingrijpen in het gezin moet het uiterste middel zijn. Ik vecht voor een eerlijke berechting.’

Met het huidige systeem verlies je volgens Struycken het vertrouwen in de overheid en de rechter. Dat vindt hij ondermijnend. ‘Ik baseer me op Hugo de Groot die heeft gezegd dat vertrouwen, de goede trouw, eigenlijk de belangrijkste steunpilaar is voor een samenleving. En ik denk dat hij daar gelijk in heeft.’



Gronings-Duitse familiezaak

De ouders van een gezin met drie dochters uit het Groningse Stads-kanaal deden in 2010 en 2011 bij de politie aangifte tegen elkaar wegens mishandeling en bedreiging. Na een incident op 10 oktober 2011 maakte Bureau Jeugdzorg (BJZ) bij de Raad voor de Kinderbescherming melding van een instabiele en onveilig situatie in het gezin, waarna de raad in oktober 2011 een onderzoek startte. Een maand later verhuisde het gezin naar het Duitse Esterwegen. Op 25 november heeft de kinderrechter, op verzoek

van de raad, de kinderen voorlopig onder toezicht gesteld en aan BJZ machtiging verleend de kinderen met spoed uit huis te plaatsen. Later heeft de rechtbank deze beslissing verlengd. Vervolgens heeft BJZ samen met de Duitse *Jugendamt* de kinderen (2, 3 en 4 jaar) eind december 2011 met dwang uit huis gehaald, enige dagen ondergebracht in een kindertehuis en aansluitend bij pleeggezinnen in Groningen geplaatst. Tegen de ondertoezichtstelling en de machtiging uithuisplaatsing zijn de ouders, bijgestaan door advocaat Huib Struycken, in beroep en in cas-

satie gegaan. De rechter had geen bevoegdheid deze beschikkingen te nemen, omdat de ouders al naar Duitsland geëmigreerd waren, was een van de verweren. Maar het hof en de Hoge Raad stelden de ouders niet in het gelijk. Op 28 september 2012 namen de ouders het heft in eigen handen. Na afloop van een contactmoment bij Bureau Jeugdzorg in Groningen, namen ze hun drie dochters mee naar een onbekend adres in Duitsland. Diezelfde dag werden er Europese arrestatiebevelen van de ouders uitgevaardigd, net als in december 2011. De rechtbank wees

het verzoek van de verlening van de ondertoezichtstelling en verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing op 25 maart 2013 af. 'Hoe juist de onderbouwing van de verzoeken daartoe ook mag zijn.' Maar volgens de rechtbank was het in het belang van de kinderen dat er een situatie van 'rust en redelijkheid' geschapen zou worden 'met inzet van alle betrokkenen'. Het hof draaide deze beslissing op 27 juni van dit jaar weer terug en verlengde de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing tot februari 2014. De ouders en kinderen houden zich nog steeds schuil.

Nooit goed of fout

Ethiek staat meer dan ooit centraal in de Beroepsopleiding. Welke dilemma's krijgen stagiaires voorgeschoteld? En wat zou u doen? 'Gedragrecht is net smurfensnot.'

Henriette van Wermeskerken
Illustratie: Dimitry de Bruin

Begin september begon de nieuwe Beroepsopleiding Advocaten (BA) met het eerste introductieblok Beroepsattitude en beroepsethiek. Twee dagen ging het over de kernwaarden van de advocatuur en de Gedragsregels. Mick Veldhuijsen, advocaat en docent Beroepsattitude en beroepsethiek en Cornelia Cleton, trainer/coach en hoofddocent Vaardigheden, over de ethische dilemma's die zij de stagiaires voorschotelen. Wat vinden zij en wat zou u doen?

Dilemma 1

Uw cliënt geeft u opdracht een executoriaal beslag op een woonhuis zonder uitstel door te zetten. U weet dat de bewoner terminaal ziek is.

'Dit is een sappige,' zegt Mick Veldhuijsen. 'Sommige stagiaires gaan vragen stellen: hoelang is die persoon al ziek, hoe is hij er aan toe, hoelang heeft hij nog te leven? En: wat voor cliënt is het? Wij beantwoorden die vragen en vullen ter plekke de casus verder in. Bijvoorbeeld: het is een vaste cliënt die belangrijk is voor kantoor, of een eendagsvlieg, of zelfs iemand die je verder liever niet meer van dienst bent. Alle omstandigheden zijn relevant.' Cornelia Cleton: 'De stagiaires vragen ook naar de omgeving waar dit zich afspeelt. Wij verzinnen van alles. We zeggen bijvoorbeeld dat het gaat om een klein dorpje op het platteland waar iedereen elkaar kent en waar je elkaar tegenkomt bij de slager.'

'Een kwestie kun je opzoeken, een dilemma niet,' zegt Mick Veldhuijsen. 'Of je een brief al dan niet mag overleggen kun je makkelijk vinden. Met een dilemma kun je alle kanten op, het is nooit goed of fout. Waar het om gaat, is dat je leert nadenken en je bewust wordt van het spannings-

veld. Het gaat om botsende kernwaarden. Hoe weeg je die tegen elkaar af? Elke uitkomst is mogelijk, als je je keuzes maar kunt verklaren, ook tegenover de tuchtrechter als dat nodig is.'

Een deel van de stagiaires zou het beslag gewoon doorzetten, als dat nu eenmaal in het belang van de cliënt is. Anderen zouden de opdracht weigeren, maar dat is een minderheid, zeggen de docenten. 'Eentje zei: ik zou het doen, maar ik bel de notaris en zorg dat er steeds wat misgaat met de veiling, zodat die voorlopig niet doorgaat. Dat vond ik wel een creatieve oplossing,' zegt Veldhuijsen. 'Gedragrecht is moeilijk te vatten. Toen ik meer dan twintig jaar geleden als advocaat begon doceerde Germ Kemper, tot voor kort deken in Amsterdam, gedragrecht. "Het is net smurfensnot," zei hij. Dat glibberige spul in een potje uit de speelgoedwinkel, "slime" heet het ook wel, dat tussen je vingers doorglijdt. Die vergelijking vind ik nog steeds treffend. De materie is niet vast, maar beweeglijk.'

Dilemma 2

Uw gedetineerde cliënt geeft aan dat een belangrijke getuige er morgen niet meer is. U heeft reden om aan te nemen dat uw cliënt niet bluft.

'Hier ontstonden felle discussies of je je cliënt serieus moet nemen, en waar dat

van afhangt,' vertelt Cleton. 'Veel cursisten willen de deken bellen. Dat is een prima idee, maar je moet niet denken dat de deken het voor je oplost.' Veldhuijsen: 'Dan zeg ik dus: je krijgt het antwoordapparaat van de deken en kunt pas een dag later iemand van het bureau bereiken. Dan gaan ze verder afwegen. Hoe zwaar weegt je geheimhoudingsplicht tegenover het mogelijke gevaar dat de getuige van je cliënt te duchten heeft? Het dilemma is overigens uit de praktijk gegrepen. In werkelijkheid heeft de advocaat de deken kunnen bereiken, die de officier van justitie heeft gebeld. Die bleek al van de dreiging op de hoogte.' Cleton merkt op dat de stagiaires leren om continu te reflecteren op hun eigen handelen. 'Dat is een attitude die we ze bij willen brengen. Maak bewuste keuzes, neem je verantwoordelijkheid. Je merkt dat het stagiaires, die wat meer praktijkervaring hebben, makkelijker af gaat. Om te kunnen reflecteren moet je open zijn en vragen stellen. Aan dit alles besteden we bij het vak Vaardigheden veel aandacht.' Een variant op de casus: een cliënt dreigt zelfmoord te plegen. Veldhuijsen had zelf eens een cliënte in een psychiatrische inrichting die dat aankondigde. 'Heel gedetailleerd en geloofwaardig. Op tweede kerstdag zou het gebeuren. Ik heb toen de verpleging gezegd die patiënte wat extra aandacht te geven op die dag. Maar als mijn cliënte al heel erg lang zwaar depressief en uitbehandeld was geweest, had ik heel misschien mijn mond wel gehouden.'

Dilemma 3

Bij de kantoorlunch hoort u dat uw kantoorgenoot heeft besloten de renovatie van zijn nieuwe woning te gunnen aan aannemingsbedrijf X. U heeft die ochtend een gesprek tussen uw patroon en cliënt X bijgewoond. De conclusie was dat een faillisse-

Tijd voor ethiek

Aan het vak Beroepsattitude en beroepsethiek besteden stagiaires in totaal 26 dagdelen gedurende de Beroepsopleiding Advocaten. In het eerste jaar zeven dagdelen contacttijd en zeven dagdelen voorbereidingstijd, en in het tweede en derde jaar elk vier dagdelen contacttijd en twee dagdelen voorbereidingstijd. In totaal zijn er zestig dagdelen voor niet-cognitieve vakken ingeruimd. In de oude beroepsopleiding waren dat er 23.



ment met doorstart de enige oplossing zou zijn voor X om de crisis het hoofd te bieden. Wat doet u?

Dit dilemma is niet alleen aan de stagiaires in Woudschoten voorgelegd, maar ook aan een groep ervaren advocaten tijdens het laatste Jaarcongres. ‘Grappig om de verschillen te zien,’ vindt Veldhuijsen. ‘De ervaren advocaten hadden er over het algemeen geen probleem mee hun kantoorgenoot in te lichten. We hebben ze het vuur aan de schenen gelegd en benadrukt dat hun geheimhoudingsplicht in het geding was, maar de meesten bleven erbij: gewoon zeggen. Sommige stagiaires waren daar geschokt over: ze denken niet eens na!’ Cleton ziet dat advocaten strikter aan de regels vasthouden naarmate ze minder ervaring hebben. ‘Geheimhoudingsplicht is geheimhoudingsplicht, zeggen jonge stagiaires. Regel 6. Maar hoe langer je werkt en hoe ouder je bent, hoe autonomer je met de regels kunt omgaan.’

De vijf kernwaarden in de advocatuur

1. Onafhankelijkheid
2. Partijdigheid
3. Deskundigheid
4. Vertrouwelijkheid
5. Integriteit

Ook deze casus leende zich voor allerlei varianten: de kantoorgenoot is tevens je kamergenoot en je bent goed met hem bevriend. Of hij is een van een paar honderd kantoorgenoten en je kent hem nauwelijks. Hij is vermogend, of de aanbataling aan de aannemer is al een grote aderlating voor hem. ‘Stagiaires zijn bang om het verkeerd te doen en hebben bij de gedachte aan een misstap al visioenen van schrapping,’ is de ervaring van Veldhuijsen. ‘Later leren ze dat de soep meestal niet zo heet gegeten wordt.’ Cleton benadrukt dat de docenten er alles aan doen om de leeromgeving veilig te maken. ‘Daardoor durven de cursisten vrijuit te spreken. Er geldt strikte vertrouwelijkheid.’

Ook dit dilemma leidde tot creatieve gedachten. ‘Sommige stagiaires zouden

het niet rechtstreeks tegen hun kantoorgenoot zeggen, maar ze zouden het dossier “per ongeluk” open laten liggen. Iemand bedacht dat hij zijn kantoorgenoot zou vragen eens naar zijn computer te kijken, omdat het scherm zo raar deed.’

Een soortgelijk dilemma is denkbaar als het niet om een kantoorgenoot gaat, maar om iemand van de tennisclub, die met de aanstaande failliet in zee dreigt te gaan. Of: je hoort van dat faillissement niet van je patroon, maar een kennis op de roeivereniging vroeg advies.

Veldhuijsen: ‘Geheimhoudingsplicht is geheimhoudingsplicht, ook als iemand je om advies vraagt in een privéomgeving. Want die persoon benadert je op dat moment als advocaat. De vraag is hoe je in een bepaald geval met de regels en de kernwaarden omgaat. Welke afwegingen maak je, hoe win je advies in, waarom doe je wat je doet, hoe neem je je verantwoordelijkheid? Daar gaat het bij alle dilemma’s om.’


Het ge van de ad

Het dekenberaad moet het toezicht
Maar dat is niet genoeg. 'Om
mensen je kennen,' zegt

Mark
Fotografie:

Het is één van de aanbevelingen van rapporteur toezicht advocatuur Rein Jan Hoekstra: dekens moeten ten minste tien procent van alle kantoren jaarlijks bezoeken. Veel werk, zegt Martens, maar toch haalt elke balie dat percentage. Niet alleen omdat het moet, maar ook vanwege de positieve ervaringen en bruikbare informatie. 'Zo kunnen we algemene problemen signaleren en die uniform en proactief oplossen.' Daarnaast onderzoeken de dekens 'overstijgende thema's', zoals de derdengeldrekening en de vreemdelingenadvocatuur. 'Het is belangrijk om toezicht landelijk op een eenduidige en professionele manier te organiseren.' Om daarvoor draagvlak te krijgen, zijn de bezoeken ook nuttig, aldus Martens. 'Je leert elkaar kennen.'

Het nieuw ontwikkelde toezichtinstrument van de kantoorbezoeken is breed ingezet. Het dekenberaad hield zich in zijn anderhalf jaar bovendien bezig met onder meer beleidsharmonisatie, het uitstippelen van



1. **Henk van Dijk** (arrondissement Oost-Brabant); 2. **Pieter van Regteren Altena** (arrondissement Amsterdam); 3. **Bas Martens** (arrondissement Den Haag); 4. **Nardy Desloover** (arrondissement Rotterdam); 5. **Emilie van Empel** (arrondissement Breda Middelburg); 6. **Jeroen Brouwer** (technisch voorzitter); 7. **Raffi van den Berg** (algemeen secretaris van de Orde); 8. **Walter Hendriksen** (landelijk deken); 9. **Jan Dijkstra** (arrondissement Noord-Nederland); 10. **Paul Manning** (arrondissement Overijssel); 11. **Eduard Prickartz** (arrondissement Limburg); 12. **Rutger Meijer** (arrondissement Noord-Holland); 13. **Paul Wilmink** (arrondissement Gelderland); 14. **Bart van Tongeren** (Algemeen Raadslid van de Orde)

weten vocatuur

op de advocatuur harmoniseren. draagvlak te creëren, moeten voorzitter Bas Martens.

Maathuis
Jiri Büller



een toezichtstrategie en het opzetten van het Wwft Kenniscentrum. Dat er bij dit Kenniscentrum veel vragen binnenkomen over de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, betekent volgens Martens dat dat ook voorziet in een behoefte. 'Degenen die contact opnemen met het centrum willen het graag goed doen.'

Eens per maand vergadert het dekenberaad dat bestaat uit de elf lokale dekens. Op de foto het dekenberaad zoals dat bijeenkwam op het Jaarcongres van Stichting Jonge Balie, begin november in de Rotterdamse Ontwerpfabriek Van Nelle. Ook schoven bij dit overleg aan de landelijk deken en de algemeen secretaris van de Orde. Leonard Böhmer (arrondissement Midden-Nederland) ontbreekt en Algemeen Raadslid Bart van Tongeren is geen officieel lid, maar zit als verantwoordelijke voor de communicatie wel aan bij het beraad. Ook technisch voorzitter Jeroen Brouwer is geen officieel lid.



‘Hebzucht is niet het belangrijkste probleem’

Oud-advocaat en SP-Kamerlid Jan de Wit onderzocht als voorzitter van de Parlementaire Enquêtecommissie Financieel Stelsel de beroepsethiek in de bankenwereld. Omwille van de beroepsethiek binnen de advocatuur is volgens hem extern toezicht nodig.

Maarten Bakker
Fotografie: Jiri Büller

Ruim vijftig jaar lang was Jan de Wit praktiserend advocaat in Heerlen, van 1969 tot 1995, zonder dat hij ooit door de deken tot de orde werd geroepen. Pas toen hij midden jaren negentig in de Eerste Kamer werd gekozen voor de Socialistische Partij (SP), kreeg hij problemen met de Gedragsregels van de Orde. ‘We zaten met vijf advocaten in de Senaat. We vonden het een beetje overbodig dat we nog punten moesten halen voor onze bijscholing, omdat we als Eerste Kamerleden

natuurlijk precies wisten welke nieuwe wetswijzigingen er doorgevoerd werden. Uiteindelijk hebben we toen een vrijstelling gekregen.’

In 2003, hij zat inmiddels in de Tweede Kamer, liet de SP'er zich helemaal schrappen van het tableau. ‘De deken in Maastricht wilde dat ik een dure beroepsaansprakelijkheidsverzekering afsloot en dat ik een accountant nam, terwijl ik al jaren geen praktijk meer had. Hij wilde geen uitzondering voor me maken.’

De Wit nam het zijn deken niet kwalijk. ‘Toezicht in de advocatuur is van cruciaal belang,’ zegt hij. Het Kamerlid ziet dat de

reputatie van de beroepsgroep onder druk staat. ‘Als ik in het jaarverslag van het Hof van Discipline en de raden van discipline lees dat het aantal klachten vorig jaar is toegenomen, en ook het aantal schorsingen en berispingen, dan word ik daar niet vrolijk van. In 2012 zijn dertien advocaten voor het leven geschorst. Dat vind ik nogal wat.’

Hij is ook bezorgd over de onderlinge verhoudingen tussen advocaten. ‘In mijn tijd was er meer ruimte voor een minnelijke schikking. Tegenwoordig is dat veel minder. Advocaten zijn er veel meer op uit een zaak te winnen, terwijl dat niet altijd in het belang van de client hoeft te zijn.’

Advocaten hebben een voorbeeldfunctie, vindt De Wit. 'Je moet jezelf weten te gedragen. De individuele cliënt moet ervan op aankunnen dat zijn advocaat bij het beheer van derdengeld bijvoorbeeld integer handelt. Maar de beroepsgroep als geheel mag ook bij het grote publiek het vertrouwen niet verspelen.' Een van de eerste zaken die hij als Tweede Kamerlid aan de orde stelde, was dat advocaten te makkelijk contante betalingen accepteerden, zonder dat ze wisten van de herkomst van het geld. 'De Orde heeft haar Gedragsregels toen op dit punt aangepast.'

Belangrijk in de beroepsethiek voor de advocatuur is volgens De Wit de frase uit de advocateneed dat een raadsman of -vrouw geen zaak aanneemt waarvan hij of zij 'in gemoede' betwijfelt of ze rechtvaardig is. 'Een advocaat moet zichzelf afvragen of hij het verantwoord vindt iemand bij te staan. Het kantoor Meijering Van Kleef Ficq en Van der Werf meldt op haar website expliciet dat ze geen kroongetuigen of informanten verdedigt. Dat vind ik prima.' Als sociaal advocaat in Heerlen, die zich vooral met arbeids- en huurrecht bezighield, hanteerde de SP'er zelf als stelregel dat hij geen werkgevers of verhuurders vertegenwoordigde.

De Wit is onder meer justitiewoordvoerder voor de SP, maar zijn bekendheid als Kamerlid heeft hij vooral te danken aan zijn voorzitterschap van de Parlementaire Enquêtecommissie Financieel Stelsel. Die onderzocht de bankdrama's die Nederland de laatste jaren troffen, zoals de nationalisatie van ABN AMRO en het faillissement van de IJslandse internetbank Icesave. In de discussies over de financiële crisis gaat het vaak over de beroepsethiek van de bankiers, en dan vooral over het gebrek daaraan. Bankiers worden aan de borreltafel beschuldigd van ongebreidelde hebzucht. 'Dat was in Nederland niet het belangrijkste probleem,' meent De Wit. 'De perverse prikkels met bonussen speelden wel een rol, maar niet zoals in de VS. Daar verkochten de banken hypotheeklen aan mensen van wie vaststond dat ze te weinig verdienden. Vervolgens speculeerden ze erop dat ze hun verplichtingen niet konden nakomen. Dat is pas immoreel, maar deze praktijken zijn we als enquêtecommissie hier in Nederland niet tegengekomen.'

Het probleem met de bankensector hier is volgens De Wit veeleer dat zij ook

speelde met het vertrouwen van het grote publiek. 'De spaarder bracht zijn geld naar de bank in de hoop dat het daar veilig was. Vervolgens ging de bank ermee speculeren in *credit default swaps* en andere riskante, financiële producten. Een commissie uit de bankwereld onder leiding van voormalig ING-topman Cees Maas heeft ook vastgesteld dat de banken hun klanten te veel uit het oog hebben verloren. Ze hebben maatregelen genomen om tot een herstel van vertrouwen te komen, zoals de invoering van een bankierseed.'

Kamerlid De Wit vindt dat advocaten, net als bankiers, vaak ten onrechte hebzucht verweten wordt. Hij ergerde zich aan een recente uitzending van het praatprogramma *Pauw & Witteman*, dat advocaten neerzette als poenscheppers met een opzichtige levensstijl. 'Dat is het beeld in de samenleving van de advocatuur, maar dat klopt niet. Misschien passen advocaten als Hiddema en Spong in dat beeld, maar daarvan zijn er maar een paar in Nederland.'

Geen vetpot

Voor De Wit staat vast dat het in de advocatuur geen vetpot meer is. 'Er is al twee keer vijf procent afgegaan van de vergoedingen, en dan staat er nog een enorme, nieuwe bezuiniging op de gesubsidieerde rechtsbijstand op stapel.' De Wit zoekt de verklaring voor het toegenomen aantal tuchtklachten deels ook in het bezuinigingsbeleid. Neem de vreemdelingenadvocatuur met haar karige vergoedingen. 'Daar komt het te vaak voor dat een advocaat niet op zitting verschijnt. Dat is einde verhaal voor een cliënt, zo'n zaak kan niet overgedaan worden. Maar asielandadvocaten moeten een hoge omzet draaien om toch nog uit de kosten te komen. Ze werken zich drie slagen in het rond, ze reizen het hele land door, en dan kunnen ze toch niet alle zittingen bijwonen.'

Financiële krapte kan ook een reden zijn voor het misbruik van het derdengeld. 'Dan denkt een advocaat: het is maar tijdelijk, ik stort het weer terug als er weer geld binnenkomt. Maar dat gebeurt dan niet meer.'

Tijdens zijn periode in de advocatuur had De Wit er wel moeite mee dat de deken toezicht hield op advocaten. 'Het is toch te veel, twee handen op een buik. De deken kent jouw zaken, maar jij weet ook



'Een advocaat moet zichzelf afvragen of hij het verantwoord vindt iemand bij te staan'

dingen van hem. Je beweegt met elkaar mee.'

De Wit weet, als justitiewoordvoerder van de SP, dat de dekens hun controlerende taak inmiddels serieuzer nemen. 'Het is heel terecht dat ze het toezicht transparanter maken en het ook proberen te uniformeren.' Toch vindt hij dat onvoldoende. Om de beroepsethiek in de advocatuur hoog te houden, is een vorm van extern toezicht nodig, stelt hij.

De Wit: 'Dat zien we ook in de bankensector. Daarop is de controle van buitenaf ook verscherpt. Hetzelfde geldt voor het notariaat. Op alle sectoren is er meer toezicht gekomen. Ook in de politiek moeten we ons ten overstaan van het grote publiek scherper verantwoorden. Zij is onze externe toezichthouder. We moeten voor haar onze nevenfuncties bekendmaken. Aan de integriteit van politici wordt ook getwijfeld, denk maar aan de affaire met de ex-gedeputeerde Hooijmaijers van Noord-Holland.'

De Wit is er nog niet uit hoe het extern toezicht op de advocatuur er dan uit moet gaan zien. 'Het voorstel van staatssecretaris Teeven met een college van toezicht steunen wij in elk geval niet. Hij kiest duidelijk voor een foutief systeem.' <<

NIEUWE JURIDISCHE THRILLER WITTE INKT

**BLOEDSTOLLEND OPLICHTINGSCOMPLOT
BIJ HET BELANGRIJKSTE NEDERLANDSE
BEDRIJF IN 2028**



In 2028 heeft een nieuwe juridische IT-sector het rechtsbedrijf revolutionair veranderd: rights-management. Miljardair Henk Vis, uit het belastingvrije Marken, domineert deze sector. Een overname om de VS te veroveren kan zijn bedrijf wereldmarktleider maken. Of failliet laten gaan...

Witte Inkt, de debuutthriller van jurist **ERIK VRIJ**, vertelt over de (juridische) wereld na de financiële crisis.

“Een echte aanrader. Bijzonder verfrissend, vermakelijk en ook voorstelbaar”

CHRIST’L DULLAERT, DIRECTEUR ADVOCATENUITZENDBUREAU LE TABLEAU, AUTEUR YOGA IN JE TOGA

Sdu UITGEVERS

Nu verkrijgbaar (ook als eBook) voor **€ 20,28** op www.sdu.nl/witteinkt en in de boekhandel

De schaal van Cleveringa

Hoe handelt een mens als het er werkelijk op aankomt? De levens van de Leidse hoogleraar recht Cleveringa en zijn Duitse vakbroeder Freisler bieden een universele maat voor moraliteit. Bij de eerste stond het kompas strak op gerechtigheid, de tweede symboliseert het absolute nulpunt van rechtvaardigheid. Twee manieren om jurist te zijn.

Maarten Asscher

De Leidse hoogleraar R.P. Cleveringa, die geschiedenis schreef door op 26 november 1940 in een openbaar college zo fel tegen het ontslag van zijn leermeester E.M. Meijers en andere Joodse hoogleraren te protesteren, heeft na de oorlog zijn geweten nogmaals laten spreken. Die tweede keer betrof het geen ontslag, maar juist een benoeming. De kwestie lag ingewikkelder, er was geen openbare gelegenheid die zijn protest zou uitvergroten en de meeste mensen hadden (zoals zo vaak) wel wat anders aan hun hoofd. Dat tweede Cleveringa-protest geniet aanmerkelijk minder bekendheid dan het eerste. De zaak was de volgende.

Rudolph Pabus Cleveringa, hoogleraar handelsrecht en burgerlijk procesrecht en decaan van de Leidse rechtenfaculteit, die zijn actie tegen de anti-Joodse maatregelen van de bezetter had moeten bekopen met tweemaal een halfjaar gevangenschap, was na de bevrijding in 1945 voorzitter geworden van de commissie die de Leidse studentengemeenschap moest zuiveren van landverraders en collaborateurs. Studenten die de zogeheten 'studentenverklaring' hadden ondertekend, onder andere met de bedoeling om daarmee aan tewerkstelling in Duitsland te ontkomen, kregen in een radiorede van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op 24 augustus 1945 te horen hoezeer het de regering ernst was met het schoonvegen van de Nederlandse academische gemeenschap. Letterlijk sprak de bewindsman tot hen:

De tekenaars echter zullen thans de gevolgen van hun beslissing moeten aanvaarden. [...] Velen van hen, die beslissen moesten, waren nog zeer jong. Zeer velen helaas kunnen een verontschuldiging vinden in het advies van hun hoogleraren. Maar dit alles neemt niet weg, dat zij de verkeerde beslissing hebben genomen. Zij kunnen zich niet beroepen op het landsbelang, dat een gestuuderde generatie eist. De eer van het land gaat boven zijn belang.

Het is mij niet bekend of Cleveringa op 24 augustus 1945 naar de radio heeft geluisterd, maar deze ferme woorden van de kort tevoren benoemde minister, de voormalig predikant en Groningse hoogleraar theologie Gerardus

van der Leeuw, zullen hem ook langs andere weg direct in het verkeerde keelgat zijn geschoten. Hoe inschikkelijk had immers een groot deel van de Nederlandse gezagsdragers zich tegenover de bezettende Duitse autoriteiten opgesteld? De secretarissen-generaal, de politie, het ambtenarenkorps, de hoogleraren. En nu werd bij voorrang studenten de naoorlogse maat genomen en kregen zij hardhandig 'de eer van het land' in hun gezicht geworpen!

Voordat wij zullen zien wat Cleveringa vervolgens deed, is het interessant om te weten wat er eigenlijk in die verklaring stond, die alle studenten in het voorjaar van 1943 hadden moeten ondertekenen. De tekst daarvan luidde:

Ondergetekende [...] verklaart hiermede plechtig, dat hij in het bezette Nederlandse gebied geldende wetten, verordeningen en andere beschikkingen naar eer en geweten zal nakomen en zich zal onthouden van iedere tegen het Duitse Rijk, de Duitse Weermacht, of de Nederlandse autoriteiten gerichte handeling, zomede van handelingen of gedragingen welke de openbare orde aan de inrichtingen van hoger onderwijs, gezien de vigerende omstandigheden, in gevaar brengen.

Dat is bepaald een onrustbarende verklaring om onder je neus te krijgen, en men kan zich goed voorstellen dat de meerderheid van de bijna vijftienduizend studenten in Nederland weigerde te tekenen. Ruim tweeduizend van hen deden dat wel. Bij de tekenaars waren zowel NSB-sympathisanten als mensen die actief waren of werden in het studentenverzet. Van degenen die weigerden te tekenen, werden er ongeveer 3500 voor tewerkstelling in de oorlogsindustrie naar Duitsland gestuurd.

Toch is deze studentenverklaring uit 1943 lang niet zo onheilspellend als de verklaring die al in 1940, dus tweeënhalf jaar eerder, aan alle Nederlandse overheidsambtenaren ter ondertekening werd voorgelegd. Het was die verklaring, de zogenaamde ariërverklaring, die de rechtstreekse aanleiding vormde voor het ontslag van een aantal Leidse hoogleraren en dus van het Cleveringa-protest daartegen op 26 november 1940. Ook hier is het goed om de precieze



Rudolph Cleveringa

Foto: Spaarnestad Photo / Hollandse Hoogte

tekst voor ogen te houden die men verondersteld werd te ondertekenen. Die tekst luidde:

De ondergetekende [...] verklaart, dat naar zijn/haar beste weten noch hijzelf/zijzelf, noch zijn/haar echtgenoot(e)/ verloofde, noch een zijner(harer)/hunner ouders of grootouders ooit heeft behoord tot de Joodse geloofsgemeenschap. Aan de(n) ondergetekende is bekend, dat hij/zij zich, ingeval vorenstaande verklaring niet juist blijkt te zijn, aan onmiddellijk ontslag blootstelt.

Alle ambtenaren in Nederland kregen deze verklaring op 5 oktober 1940 voorgelegd, in twee varianten. Hetzij je vulde op het hier geciteerde formulier a in dat je niet-Joods was, hetzij je meldde op formulier b dat je wel Joods was. Hoe dan ook, binnen drie weken moest je een van beide verklaringen hebben afgelegd. Zo niet, dan gold je als Jood. Nog weer enkele weken later werden op basis van deze ingevulde verklaringen duizenden mensen uit overheidsdienst ontslagen. Ook Cleveringa zelf had in de

herfst van 1940 zo'n ariërverklaring ontvangen, eerst een als rechter-plaatsvervanger in Den Haag en vervolgens een als hoogleraar, net als zijn tweeënzeventig collega's aan de Leidse universiteit.

Samen met zijn collega Telders heeft Cleveringa zeer veel moeite gedaan om zo niet alle, dan toch in elk geval een fors aantal leden van het Leidse hooglerarenkorps ertoe te bewegen niet te tekenen, maar tevergeefs. Alle hoogleraren tekenden. Het maximaal haalbare resultaat van hun inspanningen bleek te zijn dat zestig Leidse hoogleraren een door Telders opgesteld protestschrijven aan hun ingevulde ariërverklaring toevoegden. Elders in het overheidsapparaat was de situatie al niet veel anders. De secretarissen-generaal tekenden, de politiecommissarissen, de ambtenaren van provincie en gemeente, en zelfs de raadsheren van de Hoge Raad tekenden de ariërverklaring, en zagen daarna werkeloos toe hoe de president van het hoogste rechtscollege van ons land, mr. Lodewijk Ernst Visser, op 21 november 1940 door de Duitse bezettingsautoriteiten werd ontslagen, om geen enkele andere reden dan dat hij van Joodse afkomst was.

Men kan zich dus wel voorstellen dat Cleveringa in de maanden na de bevrijding met dat hele studentenzuiveringsbeleid enigszins in zijn maag zat. Studenten die in 1943 hadden moeten verklaren dat zij de openbare orde aan de universiteit niet in gevaar zouden brengen, dreigden te worden geschorst, dat wil zeggen voor kortere of langere tijd uitgesloten van het volgen van onderwijs en het afleggen van tentamens. En dat terwijl de meeste ambtenaren, rechters en politiefunctionarissen hun werk simpelweg hadden kunnen voortzetten of hervatten, ook al hadden zij reeds in 1940 door het massaal tekenen van de ariërverklaring eerst de identificatie en daarmee vervolgens de ontrecting en ten slotte de vervolging van hun Joodse landgenoten gefaciliteerd.

De druppel die bij Cleveringa de emmer opnieuw deed overlopen, was de voordracht die op 13 december 1945 aan de Tweede Kamer werd gezonden voor de vervulling van enkele vacatures in de Hoge Raad. Op die voordracht prijkte onder andere de naam van mr. P.H. Smits. Deze was vanaf 1941 gedurende de hele verdere bezetting ook al lid geweest van het hoogste rechtscollege. Hoewel aan zijn rechtskundige talenten niet getwijfeld werd – hij had in de jaren dertig ook al op de voordracht gestaan – maakte alleen al het gegeven dat hij in 1941 door Seyss-Inquart was benoemd hem tot een omstreden magistraat. Als raadshoofd tijdens de bezettingsjaren droeg hij bovendien medeverantwoordelijkheid voor een aantal kwetsieuze of ronduit verwerpelijke arresten die de Hoge Raad in die periode heeft gewezen.

Iedereen had kunnen en ook moeten inzien dat deze herbenoeming de toch al geschonden reputatie van de Hoge Raad alleen maar verder zou aantasten. De goedkeuring van Smits' benoeming door de Tweede Kamer had dan

ook de nodige voeten in de aarde: er waren drie stemrondes nodig en uiteindelijk werd de benoeming slechts met een krappe meerderheid van 35 tegen 31 stemmen geaccordeerd. Cleveringa kon de herbenoeming van Smits niet verkroppen en legde uit protest zijn voorzitterschap van de Leidse Studentenzuiveringscommissie neer.

Kennelijk beschikte Rudolph Pabus Cleveringa over een moreel kompas, een zodanig afgesteld geweten, dat hij niet hoefde te aarzelen waar anderen op basis van uiteenlopende overwegingen en uitvluchten zich inschikkelijk betoonden ten opzichte van onrecht dat zich aankondigde of dat al bezig was zich te voltrekken.

Enkele jaren later sprak hij zich in een boekbespreking in *De Gids* nogmaals kritisch uit over de rechtspraktijk tijdens de Duitse bezetting, wat hem op een boze ingezonden reactie uit de hoek van de Haagse rechtbank kwam te staan. Steeds valt op hoe scherp zijn oordeelsvermogen, hoe zuiver zijn rechtsgevoel hem te pas komt. In een tijd als de onze, waarin het bij sommige historici modieus is geworden om net te doen alsof het verschil tussen goed en fout eigenlijk niet te maken valt, alsof moraliteit ook gewoon maar een mening achteraf is, is het weldadig om – dwars door de plechtige en ouderwetse juristenzinnen heen – bij Cleveringa de kompasnaald strak op de gerechtigheid te zien staan.

Je vraagt je af waar Cleveringa dat morele richtingsgevoel vandaan haalde. Hoe komt het dat deze degelijke en precieze jurist zo duidelijk wist waar het historische gevaar en het menselijk onrecht zich aandienen, terwijl vele andere degelijke en precieze juristen (en niet-juristen) meenden dat het alles bij elkaar genomen, ‘om erger te voorkomen’, toch beter was om op je post te blijven, opdat je in stilte nog iets zou kunnen doen en ook je gezin zou kunnen blijven onderhouden? Waarin zit hem die Cleveringa-factor, die maakte dat deze bedachtzame kenner van het handelsrecht en het zeerecht, in de woorden van Kees Schuyt, uitgroeide tot ‘een icoon van geestelijk verweer tegen onderdrukking en onmenselijkheid’?

Op deze vraag is een biografisch of een historisch antwoord mogelijk, dat evenwel grondig onderzoek zou vergen. Er is ook een psychologiserend antwoord mogelijk, dat naar zijn aard speculatief zou zijn. Maar een antwoord dat vermoedelijk wel in de geest van Cleveringa is, lijkt me om uit te gaan van de veronderstelling dat die Cleveringa-factor in theorie bij iedereen aanwezig is. Immers, voelde niet iedereen in mindere of meerdere mate wel aan dat als het antisemitisch gezinde naziregime Nederland bezette en door middel van officiële formulieren alle Joodse overheidsbeambten zich als zodanig liet identificeren, daar alleen maar ellende van kon komen? Iedereen moet toch hebben ervaren hoe oneerlijk het is om studenten die op hun achttiende, twintigste of tweeëntwintigste een verklaring hebben ondertekend dat zij zich tegenover de autoriteiten correct zullen gedragen, louter om die

reden over één kam te scheren met landverraders en col-laborateurs? En kon niet elke Nederlandse jurist op zijn klompen aanvoelen dat het herbenoemen van een hoogste rechter die tijdens de bezetting vier jaar lang de Duitsers ‘tegemeet had gewerkt’, een klap in het gezicht was van vervolgingslachtoffers, verzetsmensen en andere ‘goede vaderlanders’? Kortom, het gaat er niet zozeer om of je het verschil tussen goed en fout wel in de gaten hebt, het gaat erom wat je doet wanneer dat verschil erop aankomt.

Wellicht komt die ‘Cleveringa-factor’ nog het best naar voren in een tegenstelling met iemand aan het uiterste andere einde van het spectrum, iemand die je in dit verband een anti-Cleveringa zou kunnen noemen. Een briljant jurist die diametraal een tegenovergestelde koers volgde, namelijk die van het kwaad, van de amoraliteit, van het totalitaire opportunisme. Een jurist die even oud was als Cleveringa – ze scheidden slechts vijf maanden – en die in Duitsland een even illustere juridische carrière doorliep als Cleveringa in Nederland. Hij schittert even prominent op de zwarte bladzijden van de twintigste-eeuwse rechtsgeschiedenis als Cleveringa op de witte.

Zijn naam was Roland Freisler. Na zijn eindexamen aan het Wilhelmsgymnasium in Kassel in 1912 begon hij aan een rechtenstudie in Jena, die hij in 1914 onderbrak om vrijwillig voor zijn vaderland in militaire dienst te gaan. In 1915 raakte hij aan het Oostfront in Russische krijgsgevangenschap, waarna hij vermoedelijk pas in 1920 weer in Duitsland terugkeerde. Twee jaar later promoveerde hij alsnog in Jena tot doctor in de rechten op een dissertatie over de grondbeginselen van de bedrijfsorganisatie.

Hij vatte een advocatenpraktijk op en door zijn verdediging van diverse NSDAP-leden raakte hij bij die politieke organisatie betrokken, waar hij zich in 1923 als lid bij aansloot. Vanaf 1925 wordt Freisler naast zijn werk als advocaat ook politiek actief, eerst als gemeenteraadslid van Kassel, later als lid van de Pruisische Landdag. Via hoge ambtelijke functies op het Pruisische ministerie van Justitie schoot hij het na de machtsovername van de nazi's in 1933 uiteindelijk tot staatssecretaris van Justitie in het Reichsministerium der Justiz. In die functie neemt hij deel aan de beruchte Wannsee-conferentie in januari 1942. Als hoofd van de afdeling Strafrecht van de Akademie für Deutsches Recht levert hij bovendien een bijdrage aan de formulering en uitwerking van een strafrechtssysteem dat past bij de nationaalsocialistische ordening van de maatschappij. In dat systeem – ik druk het zo staatkundig en simpel mogelijk uit – gaan de belangen van de Duitse volksgemeenschap boven die van het individu. De wil van het Duitse volk wordt belichaamd in de leider van het land, die de absolute wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht in één hand heeft.

Een uitvloeisel van die nationaalsocialistische ordening van maatschappij en recht was het bestaan van een zogenaamd Volksgerichtshof in Berlijn. Oorspronkelijk was dit

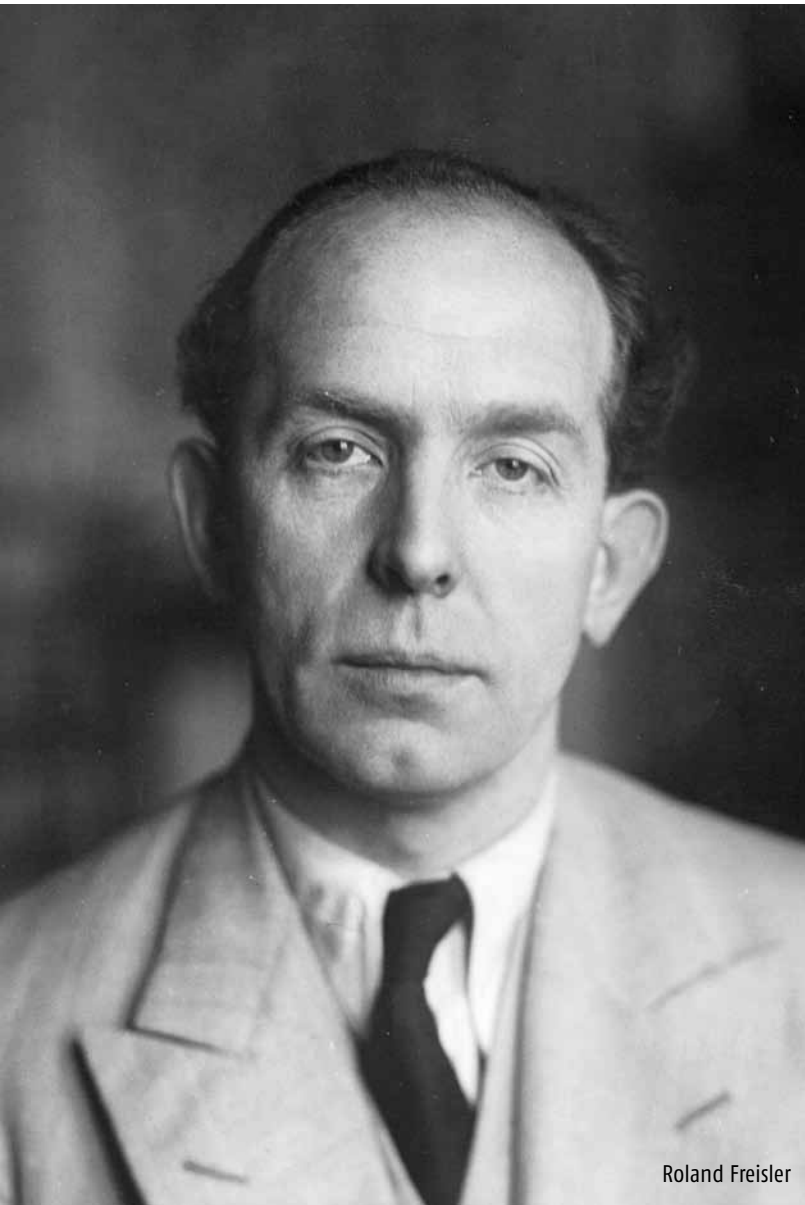


Foto: Sueddeutsche Zeitung Photo / Hollandse Hoogte

Roland Freisler

Volksgerichtshof in 1934 door Adolf Hitler opgericht uit onvrede over de uitkomst van het strafproces wegens de Rijksdagbrand. Twee jaar later werd de opdracht van het hof verbreed van gevallen van land- en hoogverraad tot de berechting van politieke misdaden in het algemeen, dat wil zeggen daden die het naziregime op een of andere manier onwelgevallig waren. Het was dat Volksgerichtshof waar dr. Roland Freisler op 20 augustus 1942 president van werd.

Het Volksgerichtshof bestond uit verschillende kamers ('senaten' genaamd), die op hun beurt elk waren samengesteld uit twee door Hitler benoemde beroepsrechters en drie lekenrechters, de laatsten uiteraard altijd trouwe partijfunctionarissen. Verdachten konden niet zelf een advocaat kiezen, de strafprocessen voor het hof werden in hoog tempo afgewikkeld, en Freisler spande zich tijdens zittingen in de verdachten zo veel als mogelijk te intimideren en van hun stuk te brengen.

Onder de duizenden mensen die het Volksgerichtshof in de oorlogsjaren ter dood veroordeelde, bevonden zich de mannen en vrouwen die actief waren in het verzet tegen de nazi's, zoals de leden van Die Weisse Rose, Die Rote Kapelle en Der Kreisauer Kreis. Ook de samenzweerders van de mislukte aanslag op Adolf Hitler van 20 juli 1944 werden door het Volksgerichtshof van Roland Freisler berecht. Op YouTube zijn diverse filmopnamen van de verhoren der samenzweerders te vinden, zoals die in opdracht van Hitler in de rechtszaal werden gemaakt.

De ombuiging van de rechtspraak naar politieke terreur ging zover dat niet alleen zij die gewapend verzet pleegden of beraamden voor het Volksgerichtshof werden gebracht. Niet slechts landverraad, maar ook daden of uitspraken die konden worden uitgelegd als 'ondermijning van de weerbaarheid van het Duitse volk' konden al voldoende aanleiding zijn om iemand voor het hof te brengen.

Eén voorbeeld uit zeer vele betreft de begaafde Nederlandse pianist Karlrobert Kreiten, die gestudeerd had bij onder anderen Claudio Arrau en met succes onder Wilhelm Furtwängler had geconcerteerd. In 1943 logeerde hij tijdens een concertreis in Berlijn bij een jeugdvriendin van zijn Duitse moeder. Bij de avondmaaltijd maakte Kreiten enkele negatieve opmerkingen over Adolf Hitler. Hij noemde hem brutaal, ziek en krankzinnig. De gastvrouw zag het als haar nationaalsocialistische plicht om bij een tweetal vriendinnen te rade te gaan of zij hier geen werk van moest maken. Dat vonden de dames inderdaad, en het resultaat was een officiële klacht die uiteindelijk op 3 mei 1943, aan de vooravond van een gepland concert in Heidelberg, leidde tot Kreitens arrestatie. Na een voorarrest van vier maanden werd hij op 3 september van dat jaar door de Eerste Senaat van het Volksgerichtshof, onder voorzitterschap van zijn president, dr. Roland Freisler, veroordeeld. Het vonnis luidde: de doodstraf.

Gratieverzoeken en petitie, persoonlijke interventie van Wilhelm Furtwängler, het mocht allemaal niet baten. Reeds op 7 september werd Kreiten in de gevangenis Plötzensee in Berlijn geëxecuteerd; een van de duizenden slachtoffers van een geperverteerd rechtssysteem, dat wel met de term 'terreurjustitie' wordt aangeduid. Roland Freisler was van die Duitse *Terrorjustiz* bij uitstek de verpersoonlijking. Hij was fanatiek, vooringenomen en placht lange, beledigende tirades tegen verdachten te houden. De schreeuwstem waarmee hij dat deed bezorgde hem de bijnaam 'rasende Roland', en de technici die de geluidsoptnamen in de rechtszaal verzorgden, hadden de grootste moeite het volume zo te regelen dat de tirades van Freisler verstaanbaar werden vastgelegd. Hij stond niet toe dat verdachten zich netjes schoren voor het begin van hun proces en liet ze bovendien soms hun broekriem en bretels afnemen, zodat ze er haveloos uitzagen en hij bijvoorbeeld tegen de gepensioneerde veldmaarschalk Erwin von Witzleben – een van de betrokkenen bij de aanslag op Hitler van

20 juli 1944 – kon uitvaren: ‘*Sie, schmutziger alter Mann, was haben Sie immer an Ihren Hosen herumzuffummeln?*’

Rudolph Pabus Cleveringa en Roland Freisler. Het kost bijna moeite hun beider namen gezamenlijk in één zin uit te spreken. Al waren zij generatiegenoten, hoe wijd liepen hun levens uiteen. Toch waren beiden eminente juristen, toevallig ook beiden met een specialistische belangstelling voor het handelsrecht en het procesrecht. De een werkte als bedrijfsjurist, de ander als advocaat, beiden als rechter, beiden als rechtswetenschapper. Indien Freisler het nulpunt van de rechtvaardigheid symboliseert, dan kan Cleveringa gelden als het hoogtepunt daarvan.

Geconfronteerd met zulke uitersten vraagt men zich af hoe deze twee juristen in één systeem van moraliteit onder te brengen. Misschien is dat mogelijk door inspiratie te zoeken bij de manier waarop de Zweed Anders Celsius tot zijn schaalverdeling op de thermometer is gekomen. Hij nam de dooitemperatuur van ijs en het kookpunt van water en het verschil tussen die twee temperaturen deelde hij op in honderd graden. Zodoende weten wij allen wat we bedoelen als we zeggen dat het buiten 18 graden Celsius is. Op eenzelfde manier zou men bij wijze van gedachte-experiment de afstand tussen het nulpunt van Freisler en het hoogtepunt van Cleveringa in honderd graden kunnen indelen. Dat zou letterlijk een graadmeter kunnen opleveren voor het morele optreden van juristen.

Laten wij zo’n ‘schaal van Cleveringa’ eens uitproberen: toen staatssecretaris van Justitie Fred Teeven bijvoorbeeld verklaarde dat het doden van een inbreker door de bewoner weliswaar onfortuinlijk is, maar dat dat nu eenmaal ‘een inbrekersrisico’ is, op hoeveel graden stellen wij een jurist die zo’n uitspraak doet? En wat te denken van de Amsterdamse advocaat Bram Moszkowicz, die meende dat de beroepsregels voor advocaten door hem simpelweg niet hoefden te worden toegepast? Of minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten, die het plan lanceerde om de overheid de bevoegdheid te geven in privécomputers in te breken? Dezelfde minister Opstelten die pontificaal met alle presidenten van zijn rechtbanken en gerechtshoven voor een staatsieportret poseerde, terwijl de trias politica van Montesquieu toch duidelijk genoeg leert dat het helemaal ‘zijn’ rechtbanken en gerechtshoven niet zijn? Hoeveel graden scoren deze juristen op de schaal van Cleveringa? Is dat 98? Of 76? Of 83?



Dit essay komt uit de recent verschenen bundel *Appels en Peren; lof van de vergelijking* (2013, Uitgeverij Atlas Contact). Jurist, schrijver en directeur van Athenaeum Boekhandel in Amsterdam Maarten Asscher betoogt daarin dat vergelijkingen, in weervil van wat wordt gedacht, treffende inzichten kunnen opleveren.

Als de voorbeeldige houding van Cleveringa in en na de oorlog – zeker wanneer die wordt afgezet tegen het inktzwarte tegenbeeld van Roland Freisler – ons iets leert, dan is het dat het in het uur der waarheid maar op één ding aankomt: niet op wat je zegt dat je gaat doen, niet op wat je achteraf zult zeggen wat je hebt overwogen, maar uitsluitend op wat je daadwerkelijk doet op het moment dat het gedaan moet worden. Die daadkracht op het juiste moment, dat is wat met een mooie Duitse term ‘*Zivilcourage*’ heet, een woord dat in het Nederlands niet bestaat. Het woord ‘burgermoed’ komt in mijn editie van de Dikke Van Dale in elk geval niet voor. Je zou die Duitse uitdrukking nog het best kunnen vertalen als ‘heldenmoed in burger’, dat wil zeggen op heldhaftige wijze in actie komen zonder dat je er een uniform bij draagt.

Zoals heldenmoed bij militairen of bij burgers moeilijk te beoordelen is, zo geldt dat ook wanneer het om heldenmoed gaat in de toga van een hoogleeraar of een rechter. Ongrijpbare krachten en verschijnselen hebben een schaal nodig waarop wij de werkzaamheid ervan kunnen beoordelen, om elkaar – ook over de generaties heen – te kunnen vertellen hoe erg of hoe onschuldig het was. De hevigheid van aardbevingen wordt gemeten op de schaal van Richter, zodat wij de aardbeving van Lissabon uit 1755 kunnen vergelijken met die van San Francisco in 1906. Zo wordt windkracht uitgedrukt op de schaal van Beaufort, een meting die eveneens universele vergelijkingen mogelijk maakt. Op die wijze zouden wij bij onze beoordeling van het morele karakter, de gewetenskracht, het rechtvaardigheidsgevoel van juristen voortaan de schaal van Cleveringa kunnen hanteren.

Natuurlijk, de inschaling is niet eenvoudig toe te passen. Er zal veel over geredetwist kunnen worden of we in een bepaald geval met een jurist van 78 of eentje van 53 of 91 op de schaal van Cleveringa van doen hebben. Maar dat debat lijkt me iets om naar uit te zien. Een zetje in eenzelfde richting is onlangs al gegeven door eurocommissaris voor Justitie Viviane Reding, met haar pleidooi voor een ‘justitie-index’ van alle EU-landen. Maar het allermooist van een schaal van Cleveringa zou zijn dat, terwijl een aardbeving of een stormwind een brute en ongearticuleerde natuurkracht is, aan de hand van een dergelijke *ranking* een mens niet alleen anderen, maar vooral ook zichzelf kan beoordelen.

Jurist of geen jurist.

Uren zoeken

Advertorial

RICOH
imagine. change.



Wordt weer uren schrijven

Digitaliseren: veilig én kostenbesparend

Rondslingerende procesdossiers? Achtergelaten aktetassen vol delicate documenten? De privacy van uw cliënt komt hierdoor in gevaar. Situaties die de vertrouwelijke rol van de advocaat bedreigen, behoren in de gedigitaliseerde rechtspraktijk tot het verleden. In een digitale omgeving werkt u niet alleen veiliger, maar door het eenvoudiger terugvinden en doorzoeken van documenten bespaart u zelfs tijd - en geld.

Veilig

- Door documenten te digitaliseren blijft de informatie in een digitale beschermde omgeving: vertrouwelijke papieren kunnen niet langer in verkeerde handen vallen;
- Elk digitaal opgeslagen document wordt beveiligd opgeslagen;
- De informatie is alleen toegankelijk voor degene aan wie de bevoegdheid is toegekend om het digitale dossier in te zien. U kunt zelf bepalen wie dat is: uitsluitend uzelf, uw kantoorgenoten, of misschien ook de cliënt zelf;
- Door bevoegdheden toe te wijzen aan de digitale bestanden kunnen collega's of cliënten op een andere locatie ook toegang krijgen tot het gewenste dossier;
- Om dossiers uit te wisselen bent u niet langer afhankelijk van een koeriersdienst: door het beveiligd ('encrypted') digitaal versturen van vertrouwelijke documenten bereikt de informatie rechtstreeks de geadresseerde, zonder tussenkomst van derden.

Kosten besparen

- Advocaten zijn gemiddeld anderhalf uur per dag kwijt aan het zoeken naar informatie in documenten. Met digitale zoekmogelijkheden zijn dossiers in secondes op te vragen en te doorzoeken.
- Doordat digitale stukken veel sneller zijn op te vragen, kan meer tijd aan cliënten worden besteed. Deze declarabele uren kunnen zo'n 45 duizend euro extra omzet per advocaat per jaar opleveren.
- Digitalisering ontlast uw medewerkers van tijdrovende taken, zoals het zoeken naar onvindbare documenten of het samenstellen van procesdossiers. In de digitale werkomgeving is alle informatie op trefwoord doorzoekbaar zodat bestanden in een oogwenk zijn opgevraagd. Dit scheelt uw administratie een half uur per procesdossier per dag!
- De uitgespaarde tijd kan worden besteed aan cliënten en het inhoudelijk voorbereiden van zaken: in een efficiënte werkomgeving worden de capaciteiten van het kantoor optimaal benut.

Bereken uw besparing

Bent u benieuwd hoeveel uw kantoor kan besparen door over te stappen op digitaal dossierbeheer van Ricoh Meesterwerk? Bereken uw persoonlijke besparing en neem contact op voor een gratis adviesgesprek!

Ga naar www.ricoh.nl/advocaatuur
of neem direct contact op via **073 – 645 2600**

Wie kent de Code Drion nog?

Vanuit de gedachte dat iedereen in een rechtsstaat behoorlijke rechtsbijstand moet krijgen, lanceerde Coen Drion in 2006 de Code Drion. Zeven jaar later is veel rechtshulp in complexe zaken nog altijd alleen betaalbaar voor grote ondernemingen en rijke particulieren.

Peter Louwerse
Illustratie: Flos Vingerhoets

‘Stel dat complexe medische zorg alleen beschikbaar zou zijn voor de welgestelden,’ zegt Coen Drion. ‘Dat zouden we nooit accepteren. Maar we leggen ons er wel bij neer dat complexe juridische zorg alleen voor een beperkte groep is weggelegd. Dat is toch raar?’

Drion, raadsheer bij de Hoge Raad, trekt de parallel met de gezondheidszorg om duidelijk te maken dat er een gat in de rechtsbedeling zit. ‘Juridische conflicten zijn net als medische problemen existentieel,’ meent hij. ‘Je gaat een juridisch gevecht alleen aan als dat het waard is. Het kost veel geld en energie en het tast je mensbeeld aan.’

Toen hij nog advocaat was bedacht hij zijn ‘Code Drion’, een regeling onder advocaten die rechtshulp in complexe zaken ook bereikbaar moest maken voor mensen met de smalle beurs. Dat was in een tijd dat publieke verantwoording gewoon werd. Maatschappelijk verantwoord ondernemen, in de Verenigde Staten al gemeengoed, kwam toen ook in Europa in zwang.

Amerikaanse bedrijven eisten van toeleveranciers dat ze maatschappelijk verantwoord ondernemen. Tegelijkertijd nam in Nederland de kritiek op topinkomens toe en stond de Nederlandse advocaat niet in een goed blaadje bij de bevolking. Uit een onderzoek in opdracht van de Nederlandse Orde van Advocaten bleek in 2006 dat de ondervraagden bij het begrip advocaat eerst denken aan ‘duur’, en daarna ‘kundig’, ‘geldwolf’, ‘gehaaid’ en ‘arrogant’.

Met zijn code hoopte Drion twee dingen te bereiken: burgers van rechtshulp voorzien en grote advocatenfirma’s sti-

‘De commerciële advocaat heeft weinig prikkels om het publieke belang ter harte te nemen’

muleren het publieke belang te dienen en zo hun imago te verbeteren. ‘In de Verenigde Staten is de advocaat *officer of the court*,’ stelt Drion. ‘Hij is aan de rechter verantwoordig schuldig voor zijn werkwijze.’ De Nederlandse advocaat beschouwt zich meer als belangenbehartiger, maar zou zich, volgens Drion ook de werking van het rechtssysteem als geheel moeten aantrekken. ‘Je bent immers deel van dit systeem.’

Drion werkte dat principe uit in een code (zelfregulering, geen wet, benadrukt hij), waarin deelnemende advocatenkantoren beloofden dat ze 1) specialistische kennis ter beschikking stellen aan collega-advocaten, 2) een aantal eigen advocaten beschikbaar houden voor rechtzoekenden die anders achter het net vissen en 3) geld storten in een fonds dat wordt gebruikt voor bijvoorbeeld proefprocessen en om mensen te helpen die ondanks 1 en 2 verstoken blijven van juridische bijstand. Voor de Nederlandse Orde van Advocaten had hij een beherende en toetsende rol in petto.

De code is nooit van de grond gekomen. De Orde stelde dat de toegang tot het recht een verantwoordelijkheid is van de overheid. Bovendien noemde de

Orde het fonds een vorm van inkomensoverheveling. Inkomen verschoof immers van grote firma’s (die gratis kennis verschaffen) naar kleine kantoren. Veel grote kantoren zagen ook geen rol voor zich weggelegd. Ze betoogden dat ze al heel veel doen voor maatschappelijke organisaties en dat ze de expertise missen voor kwesties waar veel gewone burgers mee worstelen (bijvoorbeeld burenenrecht, echtscheidingen).

Is de code daarmee een stille dood gestorven? Niet helemaal. In juli blies vertrekend algemeen deken Jan Loorbach de discussie nieuw leven in tijdens een afscheidsinterview in juristenmagazine *Mr.* Op de vraag of er een soort Code Drion ingevoerd moet worden, antwoordde hij: ‘Ik zeg niet dat dat hier ook moet, maar dat de grote kantoren een verantwoordelijkheid zouden kunnen ervaren voor de functie van de advocatuur in het geheel van de samenleving, ja dat mag je wel opschrijven.’

Het is zeker niet zo dat grote kantoren niets doen. Johan Kleyn, advocaat ondernemingsrecht bij Jones Day in Amsterdam, sprak in 2007 als advocaat bij Allen & Overy en lid van de Algemene Raad van de Orde warme woorden over de publieke verantwoordelijkheid van advocaten. Nu behartigt hij soms pro-Bono de belangen van mensen die hem niet kunnen betalen, zoals de uitbaatster van zijn favoriete kroegje. ‘Ze heeft samen met iemand een bv, en nu willen ze de zaak splitsen. Daar help ik een beetje bij.’ Typisch een zaak waarover Kleyn als ondernemingsrecht-specialist een degelijk advies kan geven. ‘Stille pro-Bono,’ noemt Kleyn deze vorm van rechtsbijstand. Veel van zijn collega’s doen dat, eigenlijk meer als privépersoon dan als vertegenwoordiger van het kantoor.



Kleyn is van mening dat de grote kantoren een maatschappelijke plicht hebben die breder is dan pro-Bonozaken. Hij werkte jarenlang in de Verenigde Staten en zag daar hoe advocatenkantoren, veel eerder dan in Europa, maatschappelijk actief waren. 'Jones Day in Amerika sponsort het Cleveland Orchestra. Je ziet dat in Nederland steeds meer kantoren hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Dat is een goede zaak.' Hij noemt het denkbaar dat grote kantoren geld storten in een potje voor juridische procedures. 'Niet collectief, maar individueel. Elk kantoor heeft toch eigen doelstellingen,' zegt hij.

Ook advocaten bij NautaDutilh doen pro-Bonowerk. 'Incidenteel pakken we een zaak op van een persoon die tussen de wal en het schip dreigt te raken,' zegt bestuurslid Erik Geerling in een schriftelijke reactie. 'De deken benadert ons daarvoor en daar gaan we natuurlijk op in.' Een partner van NautaDutilh houdt zich al een jaar lang intensief bezig met een zaak van een particulier en brengt daarvoor geen kosten in rekening.

Geerling licht toe: 'Als commercieel advocatenkantoor zijn we ons bewust van onze rol in de maatschappij. Wij vinden het belangrijk een bijdrage te leveren aan die maatschappij.' NautaDutilh richt zich vooral op de rechten van kinderen. 'Daarnaast leveren we ook pro Bono werkzaamheden aan maatschappelijke instanties zoals bijvoorbeeld het Moroccan Dutch Leadership Institute en de Leprastichting.'

Toevoegingszaken doet NautaDutilh al lang niet meer. Geerling wijst er op dat in sociale rechtshulp gespecialiseerde kantoren in dat gat gesprongen zijn. 'Bovendien gaat het vaak om terreinen waarop NautaDutilh geen specialist is en dus niet de gebruikelijke kwaliteit kan bieden.' Alle andere kantoren uit de top 25 maken op hun websites gewag van pro-Bonowerk of steun aan maatschappelijke organisaties. De Brauw is betrokken bij sociale projecten en geeft gratis juridisch advies aan tien goedbedoelenorganisaties. Allen & Overy stimuleert zijn advocaten om hulpbehoevenden te helpen en Van Doorne steunt onder meer de Johan Cruyff Foundation

en de Cliniclowns. Maar commerciële kantoren moeten in de eerste plaats geld verdienen: het zal vaak van initiatieven van individuele juristen afhangen wat er precies gebeurt.

Drion vindt het nog steeds jammer dat geen enkel kantoor interesse heeft getoond voor zijn code. 'Zeker nu er wordt bezuinigd op de gesubsidieerde rechtsbijstand en de griffierechten omhooggaan, dreigt een structureel tekort in de rechtsbedeling.' Op de vraag of in de commerciële advocatuur wel de prikkel bestaat om het publieke belang te behartigen, antwoordt hij: 'Ik ben al drie jaar geen advocaat meer, en het past een rechter niet om de advocatuur de maat te nemen. Maar dat gezegd hebbend: de commerciële advocaat heeft weinig prikkels om het publieke belang ter harte te nemen.' Dat grote kantoren incidenteel pro-Bonozaken doen, sponsor zijn van het Concertgebouw of een museum en gratis juridisch advies geven aan goedbedoelenorganisaties, juicht Drion van harte toe. 'Maar dat is niet hetzelfde als het gat in de rechtsbedeling dichten.' <<

Een zonnig vooruitzicht

Haal al uw PO-punten op Curaçao



PAO-intensief cursussen te Curaçao

10 t/m 14 maart 2014
World Trade Center Willemstad

Van 10 t/m 14 maart 2014 organiseren de Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit van de Nederlandse Antillen drie PAO-intensief cursussen op het prachtige eiland Curaçao. Topdocenten uit Nederland en Curaçao verschaffen u een up-to-date overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en actualiteiten, met veel aandacht voor de praktijk. Met het volgen van deze cursussen behaalt u 20 opleidingspunten NOVA of KNB.

U kunt zich aanmelden voor de cursussen:

- **Hoogtepunten Goederen- en verbintenissenrecht**
Hoofddocenten: prof. mr. S.C.J.J. Kortmann en prof. mr. F.B.M. Kunneman
- **Actualiteiten Ondernemingsrecht**
Hoofddocent: prof. mr. G. van Solinge
- **Masterclass Financieel recht**
Hoofddocent: prof. mr. D. Busch

Meer informatie of online inschrijven? www.pao.cpo.nl

Onder verantwoordelijkheid van de Faculteiten der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit van de Nederlandse Antillen in het kader van hun samenwerkingsverband.



Radboud Universiteit Nijmegen



Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs



LIESKER
LEGAL

PROCESFINANCIERING

Overname van financiële risico's

- In civiele zaken
- In fiscale zaken
- In faillissementen

www.lieskerlegal.nl

Ceresstraat 4 Breda ☎ 076 530 36 00

ARCHIVUM

DOCUMENT- ARCHIVE- STORAGE MANAGEMENT

Uw archief op orde brengen?

Archivum heeft de juiste mensen voor de klus, een Archivist voor tijdelijk of vast. Uw archief digitaliseren tot het beheren van het digitaal archief. Wij leveren kennis in kracht!

Uw dossiers in de cloud, veilig of niet?

Archivum kan uw organisatie begeleiden om dossiers veilig op uw server te plaatsen, dit ter voorkoming van hacken en lekken van informatie!

Hebt u nog controle over de in- en uitgaande informatie?

Archivum analyseert uw documentstromen en laat u weer in controle zijn van uw (bedrijfs-)informatie. Van het reorganiseren van informatie tot het adviseren in de beste documentoplossing!



KINGSFORDWEG 151
1043 GR AMSTERDAM
E-MAIL INFO@ARCHIVUM.COM
TEL. +31-20-4917757

POSTBUS 58116
1040 HC AMSTERDAM
INTERNET WWW.ARCHIVUM.COM
FAX. +31-20-4919090

Ethiek bij de burens

Advocaten moeten aan een groeiend aantal beroepsregels voldoen en almaar meer toezicht ondergaan. Zijn ze daarmee slechter af dan anderen?

Lex van Almelo

Illustraties: Dimitry de Bruin



Notarissen

Extern toezicht? Ja, het Bureau Financieel Toezicht (BFT) houdt toezicht op de financiën, integriteit en kwaliteit van notaris-kantoren. Bij het integriteitstoezicht kijkt het bureau of het kantoor de wet- en regelgeving naleeft, met name de Wwft. Het BFT kan dwingende aanwijzingen geven, bestuurlijke boetes en dwangsommen opleggen (alleen aan notarissen, nog niet aan kandidaten) en tuchtklachten indienen.

Voorschriften? Regels en principes zijn net als in de advocatuur vastgelegd in voorschriften.

Declareren? De notaris moet declareren volgens zijn offerte. Meerwerk moet de notaris vooraf bespreken met de cliënt. De Stichting Geschillencommissie Notariaat beoordeelt declaratiegeschillen. Tegen notarissen die het te bont maken kan een tuchtklacht worden ingediend.

Documenteren? Strikt formeel genomen hoeven notarissen niet alles vast te leggen. Feitelijk zijn notarissen verplicht om vast te leggen wat zij hebben besproken met de cliënt, onder meer om te kunnen aantonen dat zij hebben voldaan aan de identificatieverplichtingen van de Wwft.

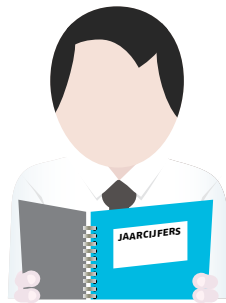
Professioneel-kritische houding? Voordat een kandidaat tot notaris wordt benoemd,

wordt diens persoonlijkheid getoetst. Daarna kijken de auditors van de KNB naar de professioneel-kritische houding van de notarissen.

Belangen van derden? De notaris is (wettelijk) verplicht de belangen van alle betrokkenen te wegen, dus ook die van de Belastingdienst en de hypotheeknemer.

Naleving? Volgens de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie worden de voorschriften in vrijwel alle gevallen nageleefd. Gezien het aantal tuchtklachten dat jaarlijks wordt ingediend, gaan dingen bij ongeveer tien procent van de kantoren in meer of mindere mate mis. Het bestuur van de KNB dient zo nodig tuchtklachten in. De laatste tien jaar zijn ongeveer tien notarissen uit het ambt ontzet.

Naming & shaming? De tuchtrechter kan bepalen dat de naam van de veroordeelde wordt gepubliceerd. Dit gebeurt echter zelden.



Accountants

Extern toezicht? Accountantskantoren die wettelijke controles uitvoeren, staan onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten. Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) houdt toezicht op de naleving van de Wwft. *Voorschriften?* De regels en principes waaraan accountants zich moeten houden, zijn vastgelegd in verordeningen en nadere voorschriften.

Declareren? Klachten over declaraties worden behandeld door de Raad voor

Geschillen of de civiele rechter. 'Excessief' declareren kan tuchtrechtelijk verwijtbaar zijn. Als de tuchtrechter een declaratie excessief vindt, wat zelden voorkomt, dan verandert dat oordeel niets aan de nota.

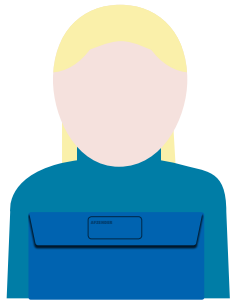
Documenteren? Accountants moeten hun werkzaamheden zo vastleggen dat een andere accountant op grond van het dossier kan begrijpen wat de accountant heeft gedaan en waarom hij bepaalde keuzes heeft gemaakt.

Professioneel-kritische houding? De Autoriteit Financiële Markten heeft vastgesteld dat bij diverse accountantskantoren de professioneel-kritische houding tekortschiet. De beroepsorganisatie heeft nu voor alle leden een verplichte PE-cursus 'PKI' voorgeschreven, omdat een onafhankelijke instelling ook in het mkb van belang is. De accountants die geen controles uitvoeren vinden de cursussen niet altijd nodig.

Belangen van derden? Accountants moeten bij elke uiting rekening houden met het algemeen belang. Daaronder valt elke gebruiker van goedgekeurde jaarstukken, maar ook de geldschieter die afgaat op een goedkeurende verklaring bij de aanvraag van een krediet of subsidie. Als de accountant in een juridisch geschil een partijstandpunt ondersteunt dan moet het rapport objectief zijn, want het mag de waarheidsvinding door de rechter niet belemmeren.

Naleving? Met jaarlijks honderdvijftig klachten op 21.000 accountants lijken de meeste accountants zich aan de regels te houden. De Autoriteit Financiële Markten heeft echter herhaaldelijk vastgesteld dat sommige kantoren het niet altijd even nauw nemen met de regels.

Naming & shaming? De tuchtrechter noemt nooit de namen van de betrokken accountant(s). Ook de betrokken kantoren blijven in beginsel anoniem, tenzij het overduidelijk is om welk kantoor het gaat.



Belastingadviseurs

Extern toezicht? Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) houdt toezicht op de naleving van de Wwft. Verder oefent de onafhankelijke tuchtrechter extern toezicht uit op de leden van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB).

Voorschriften? De regels zijn onder meer vastgelegd in het Reglement beroepsuitoefening en tuchtrechtspraak.

Declareren? De adviseur moet op verzoek van de cliënt een specificatie verstrekken, waaruit blijkt wie hoeveel uren aan welke werkzaamheid heeft besteed. Er moet een redelijk verband zijn tussen het honorarium en de aard, de omvang en het belang van de werkzaamheden.

Documenteren? Het NOB-lid moet in elk geval zo veel vastleggen dat hij kan aantonen dat hij aan de verplichtingen van de Wwft heeft voldaan en dat hij aan de cliënt de vereiste specificatie kan verstrekken.

Professioneel-kritische houding? Het NOB-lid dient te handelen conform de ‘eer en waardigheid’ van het beroep. Dit veronderstelt een professioneel-kritische houding. Bij twijfel aan de houding van een NOB-lid kan een klacht ingediend worden bij de tuchtrechter.

Belangen van derden? De adviseur moet bij het behartigen van de belangen van zijn cliënt het gerechtvaardigde belang van de wederpartij in het oog houden. Dat wil zeggen dat hij de fiscus niet opzettelijk of grof nalatig verkeerd mag informeren.

Naleving? Gezien het gering aantal tuchtklachten – zo’n zestien per jaar terwijl het ledental groeit naar vijfduizend – gaan NOB-belastingadviseurs zelden over de grens.

Naming & shaming? Het publiceren van de naam van een adviseur kan een bijkomende straf zijn als de tuchtrechter een maatregel oplegt. De zittingen bij de tuchtrechter zijn besloten, net als in de belastingrechtspraak.



Journalisten

Extern toezicht? De Raad voor de Journalistiek laat colleges van twee journalisten, twee niet-journalisten en een (oud-)rechter als voorzitter oordelen over journalistieke werkzaamheden voor journalistieke media door professionele journalisten (NVJ), of deze nu wel of niet lid zijn van de Nederlandse Vereniging van Journalisten. Media kunnen zich onttrekken aan het oordeel van de raad door zich niet bij de raad aan te sluiten. Tot 1960 oordeelde een heuse tuchtrechter met sanctiebevoegdheden over NVJ-leden. De Raad voor de Journalistiek kan bij gebrek aan een wettelijke basis geen sancties opleggen.

Voorschriften? De regels en principes waaraan journalisten zich moeten houden, zijn vastgelegd in een leidraad. De inhoud van de leidraad staat momenteel ter discussie. Voorzitter Hans Laroes: ‘De bepalingen moeten iets abstracter en minder gedetailleerd worden geformuleerd en worden

aangepast aan de eisen van het digitale tijdperk.’

Declareren? Alleen freelancejournalisten declareren bij opdrachtgevers. Hiervoor zijn geen regels.

Documenteren? Journalisten zijn niet verplicht hun aantekeningen en/of opnamen te bewaren.

Professioneel-kritische houding? De Raad voor de Journalistiek draagt met zijn oordelen bij aan een ethische beroepsuitoefening. De raad zwengelt uit eigen beweging discussies aan over journalistiek-ethische kwesties.

Belangen van derden? De raad beoordeelt (nu nog) of bij een journalistieke uiting of gedraging ‘de grenzen zijn overschreden van hetgeen, gelet op de eisen van journalistieke verantwoordelijkheid, maatschappelijk aanvaardbaar is’. Soms rechtvaardigt het maatschappelijk belang dat de beroepsregels opzij worden gezet.

Naleving? Hans Laroes: ‘Dat is niet gemeten. Maar de oordelen van de raad hebben duidelijk impact gehad op het punt van verborgen camera’s en privacy van personen.’

Naming & shaming? In de uitspraken van de raad worden de namen van het medium en de journalist altijd vermeld. De klager blijft soms anoniem. Als het om andere beroepsbeoefenaren gaat moet de journalist ‘het maatschappelijk belang’ dienen door tuchtrechtelijk verwijtbare fouten van advocaten, artsen, notarissen en soortgelijke functionarissen openbaar te maken. ‘Het belang van de onderneming van de betrokkene, dat mogelijk door de openbaarmaking wordt geschaad, valt niet onder het privacybelang. Naamsvermelding van de betrokkene kan temeer van belang zijn omdat verwarring met beroepsgenoten erdoor wordt voorkomen,’ aldus de leidraad.

FOLKERS Advocaten

Folkers Advocaten B.V. is op zoek naar:
**Advocaat-medewerker of gevorderd Advocaat-stagiaire
Personen- en Familierecht**
(Op basis van kostendeling. Loondienst is ook bespreekbaar.)

Voor meer informatie over deze functie kunt u telefonisch contact opnemen met mr. H. Folkers op telefoonnr. 0183 – 745 340. U kunt uw schriftelijke sollicitatie, voorzien van een uitgebreid curriculum vitae, binnen 14 dagen na verschijning van het Advocatenblad, richten aan:

Folkers Advocaten B.V.
T.a.v. mw. G.M. van Zuidam-van der Steen
Postbus 3001, 4200 EA GORINCHEM.
e-mail: vanzuidam@folkers-advocaten.nl

Vind snel alle informatie die u nodig heeft met de

A

Kluwer Navigator Collecties Advocatuur

V



U stelt de hoogste eisen aan de kwaliteit en de reikwijdte van de informatie die u nodig heeft. In de nieuwe Kluwer Navigator Collecties voor de Advocatuur heeft Kluwer alle relevante bronnen per rechtsgebied aan elkaar gekoppeld. Altijd direct beschikbaar via de nieuwe en gebruiksvriendelijke portal, de Kluwer Navigator. Deze collecties bevatten onder meer de Asser-serie, de Groene Serie, Tekst & Commentaar, NJ, NJB, Rechtspraak van de Week, Modellen voor de Rechtspraktijk, de Praktijkgids, Data Juridica en natuurlijk de Nederlandse wetgeving plus uitgebreide toelichting (Lexplicatie). Compleet, actueel en van hoge kwaliteit, samengesteld door topauteurs.

De volgende Collecties zijn beschikbaar voor de advocatuur: Arbeidsrecht • Banking & Finance • Contracten- en aansprakelijkheidsrecht & Burgerlijk procesrecht • IE- en ICT-recht • Insolventierecht • Omgevingsrecht • Ondernemingsrecht • Personen-, familie- en erfrecht • Sociale zekerheidsrecht • Staats- en bestuursrecht • Strafrecht • Vastgoedrecht.

Meer informatie of een gratis proefabonnement?

Ga naar kluwernavigator.nl/advocatuur of neem contact op met ons: 0570 673 591 of cslegal@kluwer.nl

Germ Kemper

Geboren op 24 april 1948 in Leiden

Burgerlijke staat gehuwd, twee kinderen

Studie Nederlands recht, Groningen

1975-1979 Advocaat bij Stibbe, Blaisse en De Jong (nu Stibbe)

1979-2002 Na enige tijd als zelfstandig advocaat aansluiting bij Bouman en Höcker (nu Höcker Advocaten)

1984-1989 Lid Amsterdamse Raad van Toezicht/raad van discipline

2002-2013 Eenmanskantoor Kemper Advocaat

2007-2013 Deken van de Amsterdamse Orde van Advocaten.

‘Sommige dingen kun je veel beter in **stilte** regelen’

Hij stuurde aan op een schorsing voor Bram Moszkowicz, kreeg zelf een gegrond verklaarde klacht aan zijn broek, verraste familieadvocaten door te stellen dat ze er bij vechtscheidingen vol in mogen gaan en trok op zijn afscheid als deken van Amsterdam van leer tegen het kabinet. Germ Kemper groeide tijdens zijn dekenschap uit tot stem, gezicht en geweten van de Amsterdamse advocatuur. Hoe denkt hij over beroepsethiek?

Trudeke Sillevius Smitt
Fotografie: Emilie Hudig

Germ Kemper is nooit te beroerd om te vertellen waar het in de advocatuur volgens hem om draait. En het moet gezegd: hij heeft het van alle kanten bekeken. Hij was stagiaire op een groot kantoor, partner bij een klein kantoor, eenpitter. In zes jaar Amsterdams dekenaat – begin november nam hij afscheid – zag hij ook zo het een en ander voorbijkomen. Kemper zet mensen aan het denken – al is het soms maar omdat hij ze in verwarring brengt. Zoals onlangs in het televisieprogramma *Zembla*.

De advocaat mag in een vechtscheiding alles inbrengen wat nut heeft voor de beslissing – ook als dat wellicht verzonnen is, zei hij toen. Op de vraag waar je naartoe moet als je ex je om de haverklap voor de rechter daagt antwoordde hij: ‘Daar is niets aan te doen. Het ligt niet aan de advocaat, in het algemeen gesproken.’ Dat de twee vechtgenoten misschien kinderen hebben die er vreselijk veel last van hebben, daar hoefde de advocaat niet bij stil te staan.

Het klonk keihard. Kemper: ‘Het was ook hard. Maar het ging erover of je een advocaat iets kunt aanrekenen in tuchtrechtelijke zin, dus of de tuchtrechter zal ingrijpen. Dat is niet helemaal hetzelfde als de vraag of een advocaat maatschappelijk verantwoord handelt. Wat ik bedoelde, is dat het hoofdprobleem in een vechtscheiding niet aan de advocaat is toe te schrijven. Maar als een advocaat alleen maar doorgeefluik is, geen meerwaarde

biedt, zakt hij wat mij betreft wel door het ijs. En dat is iets van de advocaten aan beide zijden. Als de zaak polariseert moeten ze elkaar eens bellen, al is het maar om te zeggen: wij hebben onmogelijke cliënten.’

Het was licht ironisch: kwam er eens een deken op voor de advocaat, werd het hem niet in dank afgenomen. De Vereniging van Familierechtadvocaten Scheidingsmediators uitte haar ongenoegen – ze hadden last van vechtscheiders die uit de woorden van de deken opmaakten dat hun advocaat nu wel een tandje bij kon zetten. ‘Dat is ongelukkig, maar ik heb ook complimenten gehad van advocaten die zeiden: wij doen ons werk in het algemeen heel omzichtig, met veel energie en aandacht. Het is goed op dit punt de rug te rechten.’ Anderen waren het met Kemper eens omdat ze denken: als we er niet vol ingaan, zijn we de cliënt kwijt. ‘Dat bevalt mij weer niet, maar ik begrijp het in zekere zin wel. Je bent als advocaat getraind om het belang van je cliënt te behartigen, en dan is het lastig om iets te zeggen of te doen waardoor het vertrouwen van de cliënt zou kunnen verdwijnen. Dat vergt veel stuurmanskunst.’

En speelt het geld misschien een te grote rol? Lachend: ‘In de toevoegings sfeer kan ik me dat nauwelijks voorstellen. En ik geloof ook niet dat het een drijfveer is voor advocaten om processen op te jagen. Maar meer algemeen: een herwaardering van de manier waarop een honorarium wordt berekend kan geen kwaad. Ik word echt moe van advocaten die wel lijken te denken dat er een

soort grondwet is dat een advocaat recht heeft op zijn uurtarief maal het aantal gewerkte uren. Kijk eerst even wat je hebt aangericht.’

Achterkamertjes

Rechtlijnigheid, daar is Kemper niet van. Zo roept hij ook weleens dat hij de pest heeft aan het woord ‘transparantie’. ‘De leukste dingen gebeuren in achterkamertjes.’ Wat bedoelt hij daarmee? ‘Natuurlijk moet je verantwoording afleggen van wat je doet. In dat opzicht ben ik ook blij met de nieuwe stelseltoezichthouder, die ons als dekens bij de les houdt. Maar transparantie lijkt tegenwoordig wel een doel op zich te worden: als het maar transparant is, dan komt het vertrouwen vanzelf.’ Kemper leerde van de bekende, inmiddels overleden advocaat Lowik Eykman: zorg altijd dat er een opening is, een manier voor je cliënt en de wederpartij om er zonder gezichtsverlies uit te komen. Kemper: ‘Dat geldt ook in het dekenaat. Sommige dingen kun je veel beter in stilte regelen. Wat je doet moet effectief zijn, daar gaat het om.’

Een voorbeeld? ‘Met enige regelmaat komt een politiemann of een officier van justitie bij mij omdat hij vindt dat een advocaat iets raars heeft gedaan. Dan is een element van mijn beoordeling wat ik verder weet van die advocaat. Het helpt als ik dan op basis van onderling vertrouwen in die achterkamer kan zeggen: het zou mij verbazen als dit kwalijk was. Je zoekt dan eerder naar een andere verklaring. Of juist: het past in het beeld, ik stel een onderzoek in. Die officier zou niet

zo gemakkelijk naar mij toekomen als hij wist dat ik die advocaat daarvan meteen op de hoogte moest stellen.’ De deken vangt dus zaken af zonder dat de betrokken advocaat zelf ervan weet? ‘Ja. Maar dat werkt alleen als je elkaar vertrouwt daarin. Als je wederzijds begrip hebt voor elkaars vak en de manier waarop je het uitoefent.’

Vertrouwen speelt ook in de Gedragsregels een grote rol, met name in de verhouding tussen advocaten onderling. Is de daarin in 1992 neergelegde beroeps-cultuur nog goed toe te passen, of zijn de regels verouderd? ‘Dat valt reuze mee. Die regels zijn ook redelijk flexibel. Goed, er zijn een paar verkeersregels: bijvoorbeeld dat je je niet tot de rechter wendt nadat vonnis is gevraagd, of dat je de wederpartij niet rechtstreeks benadert als hij door een advocaat wordt bijgestaan. Die regels zijn ook in de uitvoering soms lastig, maar gaan toch meer over gezond verstand dan dat er een diepere ethische grondslag is. Maar neem de regel over het schikken van zaken.’ Kemper doelt op Gedragsregel 3, waarin staat dat de advocaat zich voor ogen moet houden dat een schikking ‘vaak’ de voorkeur verdient boven een proces.

‘Vóór 1992 luidde de regel dat een schikking de voorkeur verdient boven een proces. De commissie die de Gedragsregels in 1992 aanpaste – daar zat ik in – heeft dat niet zo algemeen tot uitgangspunt willen nemen. Als cliënten klagen dat een advocaat niet zijn best heeft gedaan om te schikken, en dat gebeurt nog steeds, gaat het nooit over hun eigen advocaat, maar altijd over die van de wederpartij. Daar is die regel niet voor bedoeld: het is een aansporing voor het goede gedrag in brede zin. Het laat zich niet vertalen in een concreet geval. Het gaat om een intentie, en daar kun je iemand niet op pakken. Dat is ethiek: ik ben op aarde om met de gereedschappen die het vak mij biedt tot iets goeds te komen, in elk geval voor mijn cliënt. En het is meegenomen als daar ook anderen van profiteren.’

Op een ander punt vindt Kemper de Gedragsregels iets te toegeeflijk: de behartiging van tegenstrijdige belangen. ‘Er zijn zo veel uitzonderingen geformu-

leerd dat het voeding geeft aan redeneringen om in een twijfelgeval een zaak toch in behandeling te nemen. Ik vraag dan: waarom zou je het doen? Stel dat de zaak minder goed afloopt dan je hoopt, of je suggereert de cliënt een kort geding toch maar niet te voeren, dan blijft er misschien bij de cliënt iets knagen. De kern is dat je de schijn moet voorkomen dat je door meer wordt bewogen dan alleen het belang van je cliënt. Daar is men dan uiteindelijk wel weer gevoelig voor, hoor. Ik snap wel dat men het bij grote kantoren probeert met een Chinese muur tussen afdelingen die (potentieel) tegenstrijdige belangen behartigen. Het pesterige is: die cliënt hoeft niet te kiezen, die zit bij vier, vijf kantoren. Maar het werkt niet, die muur.’

‘Advocaten moeten niet teveel uitgaan van het gelijk van hun cliënt’

Die flexibiliteit van de Gedragsregels maakt ook dat ze in verschillende sferen toepasbaar zijn. Kemper is een man van de harde, zakelijke Amsterdamse beroeps-cultuur. ‘Nadeel van een kleine balie kan zijn dat er zo’n esprit de corps is dat het belang van de cliënt naar de achtergrond verdwijnt. Maar nadeel van zo’n grote balie als Amsterdam is weer dat men minder geneigd is zich te verplaatsen in een ander. Ik had een keer een kort geding tegen een Rotterdamse advocaat die me beloofde dat ze vrijwillig zou verschijnen. Dat vond ik mooi, het scheelt een dagvaarding. Toen ik vervolgens in een zaak tegen een Amsterdamse advocaat zelf riep dat ik wel vrijwillig zou verschijnen, vroeg hij of ik dat dan wel even schriftelijk wilde bevestigen. Toen dacht ik: lazer op, stuur maar een deurwaarder.’

Kemper kan soms ook met zwaar ethisch geschut komen. Hij bepleitte een schorsing in plaats van een schrap-ping voor Bram Moszkowicz omdat deze volgens hem ‘niet intrinsiek slecht’ was.

Moszkowicz reageerde gekrenkt: zijn vader had die woorden gebruikt voor oorlogsmisdadigers. Waarom gebruikte Kemper die woorden? ‘Ik wist niet dat zijn vader die kwalificatie had gebruikt. Het ging om de vraag welke maatregel gepast was voor iemand die wel één- of tweemaal op de vingers is getikt, maar niet de reputatie van een serie boeven-streken heeft. Er was geen indicatie dat Moszkowicz doortrapt was. Doortrapt is als je een val zet voor een ander, hem zeer bewust om de tuin leidt, je van valse stukken bedient. Een criminele inslag. Bij Moszkowicz was meer sprake van gemakzucht, steeds verder gaande wild-groei – en er was nooit een tuinman langs geweest.’

Doortrapt vond Kemper de advocaat die zijn cliënte ondersteunde bij het ontslaan van werknemers om ze vervolgens met een aanvulling op de WW-uitkering weer aan het werk te zetten. De advocaat toonde achteraf bovendien weinig inzicht in eigen falen. Kemper stuurde aan op de in 2010 ingevoerde maatregel van artikel 60ab Advocatenwet: een ‘strafschorsing’ die, in afwachting van een definitieve beslissing, onmiddellijk ingaat. Maar hij kreeg bij het Hof van Discipline nul op het rekest. ‘Ruw samengevat zegt het hof dat je die maatregel moet bewaren voor iemand die lid is van een criminele organisatie en die daar desgevraagd ook niet mee ophoudt. Begrijpelijk op basis van de memorie van toelichting, maar daarmee is ons dit wapen vrijwel helemaal uit handen genomen.’

Appeltaart

Kemper: ‘Je kunt als deken bij de raad van discipline wel een vlotte behandeling van de “bodemzaak” krijgen, dan heb je ook snel een schorsing. Maar dan schorst hoger beroep de maatregel. Een praktische oplossing is dus dat je dan op heel korte termijn een behandeling bij het Hof van Discipline moet kunnen krijgen, dat moet in dat enkele geval te bespreken zijn. Overigens toonde de advocaat in deze zaak in hoger beroep wél inzicht in zijn fout.’ Dat kan natuurlijk ook tactiek zijn. ‘Of iemand het in al zijn vezels meent, daar gaan wij niet over. Dat is de echte ethiek.’



Komt die echte ethiek in de advocatuur nog wel voldoende aan bod, of is men te druk met de buitenkant, het voldoen aan die steeds toenemende stroom aan regeltjes? ‘Daar kan iets inzitten. Maar bij de kantoorbezoeken die de raad van toezicht tegenwoordig aflegt, merk ik toch dat de regeltjes niet als zo’n probleem worden ervaren. Ik ben zelfs twee keer met appeltaart ontvangen. Men is tevreden en redelijk trots om te laten zien hoe men de zaak op orde heeft. En voor ons zijn die bezoeken heel nuttig, je ziet hoe dingen uitwerken in de praktijk.’

In de loop van de tijd heeft Kemper ook de inspiratiebron gevonden om al die verschillende soorten advocaten op dat diepere, ethische niveau te bereiken. ‘Integriteit en onafhankelijkheid bespreek je makkelijker aan de hand van concrete voorbeelden – maar wat spreekt zowel de strafadvocaat aan als de man die alleen met overnames bezig is? Ik put daarvoor uit mijn ervaringen met Lawyers for Lawyers. Ik was in Damascus, dan spreek je mensen die wegens ons vak in gevangenis- sen terechtkomen. Ongelooflijke helden. Laatst had ik een advocaat op bezoek uit

Kameroen. Hij staat mensen bij die wegens homoseksualiteit worden vervolgd en is daardoor zelf in een hel terechtgekomen: vreselijke bedreigingen, ingegooide ruiten, inbraken op kantoor en de politie geeft niet thuis, vrouw en kinderen moesten vluchten naar de Verenigde Staten. Ik vroeg hem waarom hij het dan deed. Hij zei: ‘Omdat ik advocaat ben’. Heb dát als advocaat in je achterhoofd, draag het mee.’ En wat Kemper zeer bevalt is dat deze helden ook nog kunnen lachen. ‘Het zijn geen zure hemelbestormers, geen mensen met oogkleppen. Soms is hun hele leven verwoest en toch kun je gewoon een leuke avond met ze hebben.’

Doordenderen

Op 30 oktober gaf Kemper het dekenstokje door aan Pieter van Regteren Altena. Hij heeft van het dekenaat het nodige geleerd. Zoals van de tegen hem gegrond verklaarde klacht van Edwin de Roy van Zuydevijn betreffende Kempers uitlatingen over de echtscheidingsperikelen met prinses Margarita. Maakte dat hem kwetsbaar? ‘Er waren natuurlijk mensen die zelf in de problemen waren en dan zeiden: ‘Ja maar

hij...’ Maar echt last heb ik daar niet van gehad. Wat ik er wel van heb geleerd is dat ik weleens wat voorzichtiger mocht zijn. En ik heb als deken ook meer leren kijken naar de andere kant van het verhaal. Aanvankelijk dacht ik als een rechtbankpresident of een officier met een klacht kwam soms te snel: dit is foute boel. Ik leerde veel van Lian Mannheims, die portefeuillehouder strafrecht was toen ik begon. Zoals dat je als strafadvocaat primair zélf beoordeelt of je voor twee medeverdachten kunt optreden, eventueel in overleg met de deken. Daar moest het Openbaar Ministerie maar niet tussen gaan zitten.’

Ook advocaten moeten niet te veel uitgaan van het gelijk van hun cliënt en maar doordenderen, besluit Kemper. Is dat een nuancering van het standpunt over vechtscheidingen zoals dat in de media is gekomen? ‘Ja, natuurlijk, dat is precies wat ik aan het begin van dit gesprek bedoelde. Maar het is een paradox: je moet ook een zekere mate van oogkleppen en geestelijk pantser hebben. Ik denk aan de Srebrenicazaak. Er komt niets van terecht als iedereen alleen maar doet wat de vaste jurisprudentie voorschrijft.’ <<

Belazerd door je cliënt

Niet alle advocaten handelen even netjes, maar cliënten kunnen er ook wat van. Alleen praten advocaten daar liever niet over. 'De brutaliteit is toegenomen.'

Tatiana Scheltema

'Geachte deken. Wellicht ten overvloede deel ik u mede dat ik volhard in mijn verzoek om een Begrotingsprocedure, dit ondanks mijn mededelingen in een eerder stadium dat ik de hoogte van de nota's *niet* zou betwisten. Dit laatste moet u zien in de context dat ik toen zij een en ander voor mij op moest lossen, ik met haar op goede voet wilde blijven en ik haar beschouwde als mijn vertrouwenspersoon; inmiddels is de mening, die ik hieromtrent gevormd heb, dat zij helaas *niets* tot een oplossing heeft gebracht, maar de door haar geproduceerde nota's disproportioneel hoog zijn, en zij met niets anders bezig is geweest dan batig saldo van de huwelijksgemeenschap háár kant op te krijgen.'

Als echtscheidingsadvocate Marianne Dumont de brief van haar voormalige cliënt aan de Rotterdamse deken uit 2002 terugleest, spuit de stoom haar met terugwerkende kracht uit de oren. Tijdens de talloze procedures die ze voor de man voerde had hij nooit geklaagd. Ook de afspraken over de betalingen had hij vooraf bevestigd. Natuurlijk zou het geld pas vrijkomen na de boedelscheiding, maar ook daar waren afspraken over gemaakt. Dumont: 'Hij zei: "Volgende maand komt er geld binnen, ik betaal jou als eerste." Maar hij deed het gewoon niet.'

Meneer X is niet de enige cliënt die achteraf begon te klagen over de dienstverlening van Dumont, en in het verlengde daarvan over de hoogte van de factuur. Neem de man die tijdens de procedure had verzwegen dat hij een deel van zijn inkomen in het buitenland ontving. 'Hij dacht dat hij dan minder alimentatie zou hoeven betalen. Ter zitting werd dat gecorrigeerd, de alimentatie werd iets hoger dan hij had verwacht. Toen zei hij: als ik dat had geweten zou ik nooit zijn gaan procederen. Hij verweet mij

vervolgens dat ik hém beter had moeten voorlichten. Terwijl hij nalatig was met het geven van informatie.'

Het is een onderschat probleem, zegt Dumont, cliënten die na gedane zaken proberen te beknibbelen op de rekening, en met dat doel voor ogen een tuchtklacht indienen tegen de advocaat. Dumont kan het weten. 'Ik ben de klachtenkoningin van Nederland. In de periode 1996-2006 heb ik een enorm aantal klachten geëgeneerd, allemaal in de lijn van meneer X. Mensen hebben vaak geen geld, dat moet uit de boedelscheiding komen. Vaak gaat het goed, maar heel vaak ook niet. Dan krijg je ineens dit soort briefjes. Chiquaneurs zijn het! Die klacht verzinnen ze eromheen.'

Advocaat Wiebes
'Je wordt steeds vaker voor het blok gezet'

De meeste tuchtzaken tegen Dumont werden uiteindelijk ingetrokken tegen forse inlevering op de nota. 'Afgelooft, zeg maar. Ik vind dat een soort oplichting. Vanuit mijn rechtsgevoel is dat niet juist. Je moet je realiseren dat het heel erg makkelijk is om te klagen over een advocaat. We zouden met z'n allen afmoeten van het Dickens-verhaal van de klagende cliënt: dat die zo zielig is. Dat we ze beroven. Het is net andersom.'

Brutaliteit

Aanvankelijk zocht Dumont de oorzaak voor alle conflicten met cliënten vooral bij zichzelf. Maar dat beeld stelde ze bij toen ze merkte dat veel advocaten haar ervaring deelden. De laatste tien jaar is de brutaliteit in de samenleving sterk toege-

nomen, en daar krijgt ook de advocatuur, met name het middensegment, mee te maken, zegt ze. 'Wij bedienen een bepaalde laag van de bevolking waarin je niet altijd even fatsoenlijk gedrag tegenkomt. Mensen die denken dat klantvriendelijkheid betekent: "ik heb altijd gelijk."' De Orde heeft daar geen oog voor en komt dit soort cliënten te veel tegemoet, vindt Dumont. De bezoeken aan de deken leidden er herhaaldelijk toe dat ze haar factuur moest matigen. 'Ik heb de indruk dat de dekens niet opgewassen zijn tegen dit soort gedrag, dat het hen ontbreekt aan de juiste communicatievaardigheden. Ze zijn bang om als hebbertig of inhalig over te komen.'

Onzin, vindt de Rotterdamse deken Nardy Desloover. 'Je kunt je afvragen of cliënten zich in dat beeld herkennen. Geen enkele advocaat wordt onder druk gezet om rekeningen te matigen in situaties die daar geen aanleiding toe geven. Klagende cliënten zijn niet zielig, advocaten over wie wordt geklaagd evenmin. Het Rotterdamse beleid is dat er altijd een bemiddelingsgesprek wordt gevoerd, waarin we proberen een volledig beeld ter zake de klacht te krijgen. In dat gesprek krijgen klager én advocaat alle ruimte. Dat geeft soms aanleiding om de "oplossing" van de klacht te vinden in enigerlei tegemoetkoming van de beklagde advocaat. Die is daar zelf (met het volle verstand) bij. Mr. Dumont plaatst zich ten onrechte in de rol van slachtoffer.'

Hoe vaak advocaten door toedoen van cliënten het schip ingaan is onbekend. Het is stil leed, advocaten praten er niet graag over, uit gêne of uit stoerdoenerij: wij laten ons niet belazeren. Maar een belondje langs kantoren leert dat het overal voorkomt: van eenpitter tot sociaal kantoor, van middelgroot tot Zuidas (alleen willen die er écht niet over praten.) Advocaat Jasja van Arkel van Scot Advocaten in Terneuzen heeft op dit moment twintig

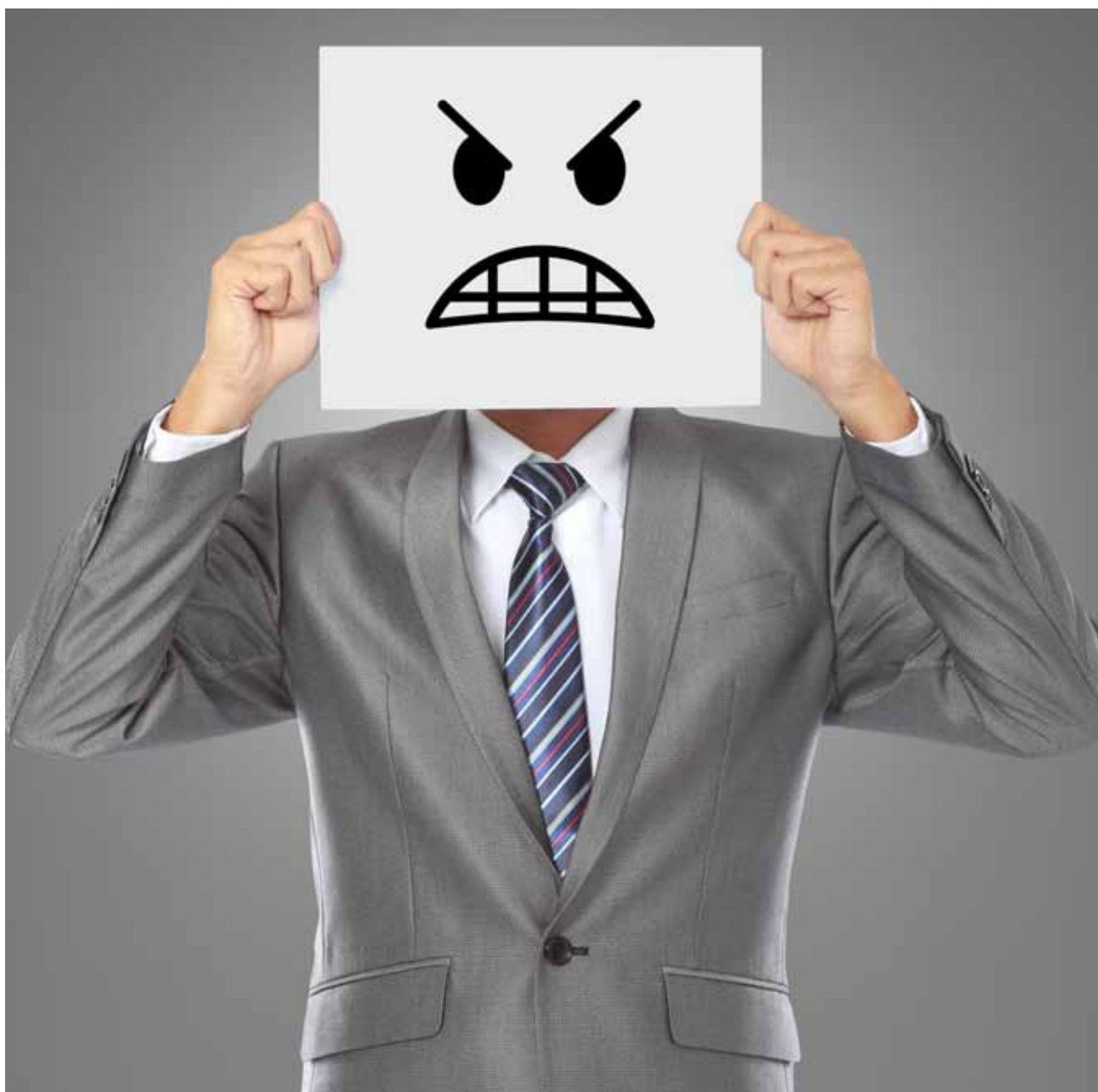


Foto: Shutterstock

'lopende incassodossiers' in de kast hangen. Vorige week nog liet hij beslag leggen op de woning van een arts die hem nog een paar duizend euro schuldig was. 'Het bleek dat ze inmiddels naar het buitenland was vertrokken en alle schepen achter zich had verbrand.' Toch is het niet zo dat Van Arkel van tevoren geen goede afspraken maakt. Juist wel, zegt hij. Maar het helpt niet.

Soms tuin je er, gedreven door je beroepsethische opvattingen, met open ogen in. Bijvoorbeeld als iemand die

wordt verdacht van een waslijst aan strafbare feiten dinsdagmiddag op de stoep staat met een dagvaarding voor een zitting op donderdag. 'Je wordt steeds vaker voor het blok gezet', verzucht advocaat Jan Wiebes van Suydersee Advocaten uit Lelystad. Kantoorgenoot en asieladvocaat Marieke de Boer ziet zich sinds 1 oktober helemaal voor duivelse dilemma's gesteld. Nu het hoger beroep in asielzaken nog maar twee in plaats van acht punten oplevert, is de kans groot dat je dat uit eigen zak betaalt, of er zelfs op

toelegt, want naast de eigen bijdrage van de cliënt moet ook griffierecht worden voldaan. 'In een kansrijke zaak had ik de dag voor de termijn was verlopen het geld nog niet binnen. "Ik betaal écht," zei die mevrouw. Toen heb ik toch maar het hoger beroep ingesteld, met het risico dat ze niet zou betalen. Gelukkig heeft ze dat de volgende dag wel gedaan. Maar er zijn er genoeg die het laten zitten.' Maar voor niks gaat de zon op, en op beroepsethiek alléén kan een kantoor niet draaien, kregen de advocaten te horen van de afdeling

financiële administratie. Wiebes: 'We zijn er keihard in geworden: als er geen voorschot komt, gaan we gewoon niet aan de slag. En dat zeggen we voordat we ons stellen bij de rechtbank.'

Witwasoperatie

Nog het ergst is het als je, onbedoeld, bij strafbare feiten wordt betrokken. Bijvoorbeeld als de cliënt cruciale informatie over de herkomst van twee miljoen euro achter de hand houdt en de advocaat aldus, tegen zijn zin, wellicht medeplichtig wordt aan een witwasoperatie. Het overkwam de Eindhovense advocaat Richard Onderdonck. Althans, dat beweert hij. Maar de kortgedingrechter die moest beslissen over de bij het terugbetalen van de koopsom gevorderde rente dacht daar anders over. Hij vermoedde een opzetje om een vonnis te krijgen dat later bij een ontnemingszaak zou kunnen worden gebruikt, ging daar niet in mee, en verklaarde de eiser, Onderdoncks cliënt, niet-ontvankelijk. Opmerkelijk, vond ook de Bossche deken Henk Van Dijk: 'Hoe blond kun je zijn?' Hij diende een dekenbezwaar tegen Onderdonck in. 'Als de cliënt volhoudt dat hij voor twee miljoen euro aandelen koopt in een houtbedrijf dat hij nooit heeft gezien en waarvoor hij geen kwitantie kreeg, dat hij 1,8 miljoen euro aan een hem onbekende tussenpersoon had betaald zonder schriftelijke overeenkomst, terwijl de verkoper een

straf van acht jaar uitzit wegens handel in harddrugs en witwassen, en als je als advocaat dan óók nog weet dat je cliënt al failliet is geweest, denk ik: nou! Zou je niet eens wat scherper doorvragen?'

Maar Onderdonck hield vol bij de tuchtrechter: hij wist van niets. Ook aan het *Advocatenblad* wil hij niet uitleggen hoe het kon gebeuren dat deze constructie pal onder zijn neus plaatsvond. 'Ik werk niet aan uw verhaal mee, en als u één verkeerd woord schrijft zie ik u bij de rechter.' Op 9 september werd Onderdonck voor zes maanden geschorst, waarvan drie maanden voorwaardelijk. Op 20 januari dient het hoger beroep.

Zierend

Onlangs werd opnieuw een tweetal klachten tegen Dumont ingediend, dit keer omdat haar voormalige cliënten meenden recht te hebben gehad op gefinancierde rechtsbijstand. Ook had Dumont hun zaak nooit op betalende basis mogen aannemen omdat de cliënten geen 'afstandverklaring voor gefinancierde rechtsbijstand' zouden hebben ondertekend. Daarom wilden ze de rekening niet betalen. 'Deze mensen hadden een aanzienlijk bedrag uit een erfenis achtergehouden voor de fiscus, en zouden nimmer voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking zijn gekomen. Dus de klacht sloeg kant noch wal!' Dumont was zierend. Ze liet het er niet bij zitten en dagvaardde de voor-

malige cliënten op grond van 'misbruik van recht'. Daar schrokken ze van, blijkt uit een mail die ze per kerende post van het echtpaar ontving. 'Geachte mevrouw Dumont. Ik stel voor om de klacht die ik bij de deken tegen u hebt ingediend in te trekken tegen intrekking van de beide vorderingen die u tegen mijn echtgenote en mij bij de rechtbank heeft ingesteld.' Ook dit is een patroon, zegt Dumont: 'Juridisch hebben deze klagers vaak geen poot om op te staan en verliezen ze in de civiele procedure. Maar ik ga hier natuurlijk niet op in.'

Er zijn ook goedkopere alternatieven. De Wassenaarse advocaat Pieter Dietz de Loos bijvoorbeeld richtte Cardec op, een database van dubieuze debiteuren waar advocaten lid van kunnen worden. Inmiddels zijn zo'n honderd kantoren aangesloten op het systeem. De database put uit dezelfde bronnen als het Bureau Kredietregistratie (BKR) in Tilburg, plus de invoer van de leden. Het idee is dat van Cardec eenzelfde afschrikwekkende werking uitgaat als van het BKR.

Advocaat Dumont kijkt tegenwoordig wel beter uit met wie ze in zee gaat. 'Het vervelende is: als advocaat kun je alleen met hart en ziel bij een zaak betrokken zijn als je je werk in vertrouwen en onbevangenheid kunt doen. Daarmee is de cliënt het allerbest gediend. Een stukje welwillendheid van mijn kant is door dit soort cliënten wel naar de gallemiezen geholpen.' <<

(advertenties)

VU Law Academy

Betrokken op ijn competentie



Nog opleidingspunten nodig dit jaar?

Bij de VU Law Academy gaan alle cursussen door!

Voor het gehele programma en inschrijving zie: www.vula.nl

VU VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM



Kerstmis, een tijd van samen zijn



Vietnamese advocaat Cù Huy Hà Vù gearresteerd

Maar dan wel met je familie!

Steun onze vervolgte collega's in het buitenland.
Maak deze Kerst een bedrag over aan de Stichting
Advocaten voor Advocaten (L4L) :

ABN-AMRO 48.99.38.655,
IBAN NL69ABNA0489 938 655
t.n.v. Stichting Advocaten voor Advocaten, Amsterdam

Help Advocaten voor Advocaten Advocaten helpen!
Dit kan alleen dankzij uw donaties.

Deze advertentieruimte werd kosteloos ter beschikking gesteld door het Advocatenblad



Houweling & Kars (sedert 1985) heeft een algemene praktijk en is gevestigd in Lansingerland, een fusiegemeente met omstreeks 50.000 inwoners onder de rook van Rotterdam. Aan het kantoor zijn thans 5 advocaten verbonden en 2 para-legals, daarnaast zijn op de afdelingen incasso, secretariaat en administratie in totaal 9 personen werkzaam. Wegens het neerleggen van de praktijk door mr. G.J. Houweling zoeken wij een

ADVOCAAT (M/V)

voor de algemene civiele praktijk (geen familierecht). De voorkeur gaat uit naar een kandidaat met een afgeronde of bijna afgeronde stage-opleiding. Commerciële vaardigheden zijn een vereiste. Ook kandidaten buiten de advocatuur met ruime werkervaring worden uitgenodigd te solliciteren. Goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.

Sollicitaties gaarne binnen 14 dagen na publicatie te richten aan mr. E. Kars, bij wie ook telefonisch nadere informatie kan worden ingewonnen.

Houweling & Kars,
t.a.v. mr. E. Kars,
Postbus 908,
2665 ZX Bleiswijk-Lansingerland.

tel. 010-521 77 77
fax 010-521 36 22
email: e.kars@hklaw.nl

SHIODA ADVOCATEN

Shioda Advocaten zoekt in verband met het vertrek van een van onze advocaten op korte termijn een advocaat (m/v) die met een eigen praktijk wil toetreden tot het kantoor op basis van kostenbijdrage. Onze voorkeur gaat uit naar een advocaat met een voltooide stage-opleiding.

Het kantoor beschikt over moderne IT faciliteiten, die kosten besparend werken.

www.shioda.nl

Reacties met uw CV kunt u richten aan:
mr. D.W.J. Leijs
's-Gravelandseweg 57
1217 EH Hilversum
per e-mail: dwjleijs@shioda.nl

Voor vragen kunt u contact opnemen met:
mr. D.W.J. Leijs
035 - 6218999

Mr. X maakt het te bont

Er zijn van die tuchtzaken waarvan er dertien in een dozijn gaan, maar er zitten ook fascinerende kwesties tussen. Zeven opmerkelijke tuchtzaken uit 2013.

Trudeke Sillevius Smitt

Mr. X geeft huwelijksadvies

De vermogende dame van 79 jaar trouwde met haar achterneef van 22 jaar. Op advies van mr. X.

De belastingadviseur had gewaarschuwd dat een huwelijk met argusogen zou worden bekeken en zou kunnen leiden tot escalatie van de toch al verstoorde familieverhoudingen. Ook de notaris voorzag problemen. Maar volgens mr. X was een huwelijk in gemeenschap van goederen de gunstigste manier om de achterneef het vermogen te laten erven. Kosten van zijn advies: 25.000 euro. Het paar werd in de echt verbonden. Hoe zal de bruiloft van die oude dame en die jonge man zijn geweest? Mr. X weet het, hij was getuige. Maar de dame was vergeetachtig en in de war, zo wist mr. X ook. Haar huwelijk werd door de rechtbank nietig verklaard. Mevrouw kwam onder curatele, en mr. X voor de tuchtrechter.

Mevrouw wist heus precies waar ze aan begon met dat huwelijk, verweerde mr. X zich. Ze was boos op de rest van haar familie. En zijn nota betrof een lumpsum. De papieren waarin de afspraken vastlagen had hij niet (meer).

De tuchtrechter vindt dat mr. X juist bij zo'n kwetsbare cliënte netjes tijd had moeten schrijven en op de gebruikelijke manier had moeten declareren. En wat zijn trouwadvies betreft: mr. X had eerst een medicus moeten vragen of mevrouw in staat was haar wil te bepalen en de gevolgen te overzien, of voorzichtiger moeten adviseren. Verder was trouwen uit boosheid een erg zwakke grond voor zo'n advies. En juridisch mankeerde er ook het een en ander aan. Het Hof van Discipline schorste mr. X voor een maand (zaak nr. 6711, LJN: YA4747).

Mr. X blijkt te bot

Advocaten kunnen helpen bij ruzie over erfenissen. Althans, als ze een beetje tactvol manoeuvreren.

Zo niet mr. X. Mr. X stond een cliënte bij in het geharrewar over een nalatenschap die zij met haar twee broers moest verdelen. Nadat de zaak is afgerond, stuurt mr. X zijn cliënte nog een persoonlijk advies: broer O is 'een dominante dwingeland, die elke mogelijkheid aangrijpt om zijn zin en mening door te drukken. Dat uw broer H hier feestelijk voor bedankt, kan ik mij zeer goed voorstellen. Ik vermoed dat u beter af bent indien u zou proberen de relatie met H te herstellen'. Volgens mr. X werkte broer O alleen maar tegen. 'En intussen loopt hij te verkondigen dat hij het zo goed met u voorheeft. Naar mijn mening is dat huichelarij.'

Volgens de raad van discipline in Arnhem (LJN: YA3660) was dat onnodig grievend. Ook in conflicten waarin de emoties hoog oplaaien, moeten advocaten waardig en zakelijk communiceren. Bovendien was de dienstverlening al afgelopen en had mr. X wel kunnen bedenken dat broer O de mail te lezen zou krijgen. Mr. X kreeg een waarschuwing, maar er is appel ingesteld. De uitspraak wordt verwacht op 9 december.

Mr. X schendt vertrouwen

'Transparantie, vertrouwen en begrip'. Onder dat motto is de Raad voor Rechtsbijstand bezig met het invoeren van *High Trust*: advocaten kunnen toevoegingen aanvragen zonder stukken mee te sturen. Iedere advocaat kan ervoor in aanmerking komen. Achteraf heeft controle plaats, één op één of steekproefsgewijs. 'Voor

de steekproefcontrole is enig volume natuurlijk noodzakelijk,' stelt de Raad voor Rechtsbijstand op zijn website.

Volume was bij mr. X niet het probleem. Hij vroeg als ondernemer-stagiaire binnen twee maanden zo'n dertig toevoegingen aan en declareerde in al die zaken meer dan zes uur. De dossiers stonden op naam van familieleden en kennissen. Alleen bleken ze vrijwel allemaal zo goed als leeg te zijn: geen brief van mr. X, geen aantekeningen, niets waaruit een juridische vraag kon worden afgeleid. Wel produceerde mr. X achteraf gefabriceerde opdrachtbevestigingen en tijdschrijffijsten. De Raad voor Rechtsbijstand kondigde aan mr. X uit te schrijven, de uitbetaalde vergoedingen terug te vorderen en/of aangifte te doen, en de deken diende een bezwaar in.

Het 'ne bis in idem'-verweer van mr. X ging niet op: de procedure bij de tuchtrechter diende een ander doel dan de maatregelen van de Raad voor Rechtsbijstand. Mr. X had de financiële integriteit geschonden en het vertrouwen in de advocatuur ernstig beschaamd. Hij werd door de Amsterdamse raad van discipline geschrapt (LJN: YA4509), maar ging in beroep. Uitspraak verwacht op 16 december.

Mr. X wordt geschrapt

De zaak van het jaar 2013 is natuurlijk die van mr. Bram Moszkowicz. Maar die is zo bekend, daar zijn we snel mee klaar. Nog even ultrakort: Moszkowicz nam grote bedragen in contanten aan van cliënten zonder toestemming van de deken, verzuimde achteraf verantwoording af te leggen over verrichte werkzaamheden, betaalde te hoge voorschotten niet terug, leverde geen jaarrekeningen in en haalde zijn opleidingspunten niet.



De deken adviseerde schorsing voor een jaar, waarvan een halfjaar voorwaardelijk, maar Moszkowicz werd zowel in eerste instantie als in appel geschrapt.

Wat tot nu toe niet zo in de aandacht kwam: één van Moszkowicz' grieven in appel betrof het feit dat de raad van discipline niet had gemotiveerd waarom van het advies van de deken was afgeweken. Het hof ging daaraan voorbij omdat de wet zo'n advies van de deken ter zitting niet kent, laat staan dat dit de tuchtrechter zou binden. Zie onder meer LJN: YA4174.

Mr. X te kijk gezet

Het jaar 2013 is het jaar dat de digitale schandpaal is opgericht: voor het eerst werd een uitspraak met naam en toenaam op tuchtrecht.nl gepubliceerd. Zo ook bij mr. X.

Zijn cliënte was vrijgesproken, dus vroeg mr. X bij het gerechtshof een vergoeding voor (onder meer) de kosten van rechtsbijstand. Dat verzoek werd toegewezen: ruim dertienduizend euro op de derdenrekening. Mr. X maakte, zonder toestem-

ming van cliënte en zonder de vereiste tweede handtekening, bijna tien mille naar zichzelf over, ter voldoening van zijn declaraties. Toen cliëntes man zes weken later informeerde of er al een beschikking was, zei mr. X van niet. Later zei hij 'dat ze het bij het hof zouden gaan uitzoeken', en nog later dat de beschikking naar een collega met dezelfde naam was gestuurd. Pas toen cliënte bij de deken had geklaagd, maakte hij het restant dat nog op de derdenrekening stond aan haar over. Mede gezien een eerder 'ernstig tuchtrechtelijk antecedent' legde de Amsterdamse raad van discipline een schorsing

van zes maanden op, waarvan drie voorwaardelijk. Eenmaal onherroepelijk moest de uitspraak inclusief naam, in de advocatenkamer én op tuchtrecht.nl openbaar worden gemaakt (LJN: YA3040). Dat laatste was geheel nieuw, maar het Hof van Discipline ging erin mee: mr. X staat inmiddels als eerste getuigtigde advocaat met zijn naam op tuchtrecht.nl. Voorzitter van het Hof van Discipline Joost van Dijk vertelde in het *Advocatenblad* van augustus 2013 dat de advocaat geen grief had ingediend tegen de ongeanonimiseerde publicatie. Van Dijk: 'Inmiddels zitten we op de lijn dat bij schorsing in elk geval moet worden gemotiveerd waarom publicatie op tuchtrecht.nl nodig is. (...) Duidelijk is in elk geval dat de ouderwetse manier van publicatie, in de advocatenkamer, achterhaald is. Dan komt het publiek het nog niet te weten.'

Mr. X speelt toneelstuk

'Ik heb de wederpartij gedagvaard hoor.' En: 'Ik heb de Nationale ombudsman voor u benaderd.' Met mededelingen in die sfeer dacht mr. X waarschijnlijk tijd te kopen bij zijn eigen cliënt. Mórgen zou hij aan die zaak beginnen. Maar het kwam er niet van, en wanneer houdt je dan op met dat toneelstuk? Het begon in 2005 en het ging door tot 2011, het jaar waarin

mr. X cliënt op de mouw spelde dat hij de zaak had gewonnen en beslag had gelegd. De raad van discipline in 's-Hertogenbosch deed het af met een schorsing van zes maanden. Mr. X ging in beroep, maar dat is hem niet goed bekomen: het Hof van Discipline maakt er een schraping van (zaak nr. 6699, LJN: YA4919). Daarbij speelde ook mee dat er een dekenbezwaaar lag waarop het hof tegelijkertijd besliste (zaak nr. 6601, LJN: YA4920). Het hof besliste met eenparigheid van stemmen, staat er nadrukkelijk bij, want anders mag een maatregel in appel niet verzwaaard worden als alleen de advocaat hoger beroep heeft ingesteld. En met uitgebreide motivering waarom die verzwaaaring plaatsvond terwijl mr. X niet op de zitting was: het was niet de eerste keer dat mr. X op het laatste moment afhaakte, en hij had het een beetje kunnen zien aankomen, want het woord 'schrapping' was al wel een paar keer gevallen.

Mr. X gaat los

In alle opzichten te bont was de zaak van mr. X alias Eric Kuijpers alias Karel van der Linden. In 2013 publiceerde het Hof van Discipline de schraping van Kuijpers. Hij had vermomd met pruik, namaaksik en bril geprobeerd bankrekeningen van particuleren te ronselen. Kuijpers vond dat 'None of your f*ck*ng business', zo zei hij in zijn appelmemoorie

bij het Hof van Discipline. Maar daar was het hof het dus niet mee eens.

Privéaangelegenheid of niet, Kuijpers had met die ronselactie, in 2011 uitgezonden door *Tros Opgelicht?!*, het vertrouwen in de advocatuur in ernstige mate geschaad volgens het hof. Daar kwam bij dat hij zonder overleg met de deken cliënten had gevraagd zaken aan hem te verpanden tot zekerheid voor de betaling van zijn declaratie. Van een andere ex-client had hij het faillissement aangevraagd, ook zonder overleg. Het hof passeerde het verweer van Kuijpers dat het om zaken ging die hij niet als advocaat had gedaan. Verder oordeelde het hof dat Kuijpers zich vijandig had opgesteld tegenover de deken, niet had meegewerkt aan het onderzoek en stiekem een gesprek met de deken had opgenomen. Kuijpers had zich zelf al laten schrappen van het tableau. Maar met de uitspraak van het hof staat er door zijn naam nu dus een dubbele streep (zaaknr. 6470, LJN: YA4214). <<

- De namen van betrokkenen zijn opgenomen voor zover zij al uit andere media bekend waren. In de deze korte, vertellende weergave van de uitspraken komen uiteraard niet alle nuances tot hun recht. Voor de exacte toedracht en overwegingen: zie tuchtrecht.nl. Sinds 14 november moet daar in plaats van het LJN-nummer het ECLI-nummer worden ingevoerd. Voor het Hof van Discipline betekent dit het volgende format: in plaats van YA4174 komt ECLI:NL:TAHVD:2013:YA4174.

(advertenties)

TE HUUR KANTOORRUIMTE

Per 1 december a.s. te huur in hartje centrum Utrecht:

Twee kantoorruimtes voor een zelfstandig werkend advocaat, inclusief gedeeltelijk secretariaat + verdere faciliteiten, t.w.:

- Kantoorruimte I 10 m² € 500,- per maand excl. BTW
- Kantoorruimte II 12 m² € 600,- per maand excl. BTW

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met mr. A.E.M.C. Koudijs.

BROUWER ADVOCATEN Nieuwegracht 24 A, 3512 LR Utrecht
T: 030 230 20 50, F: 030 233 44 14
E: info@brouweradvocaten.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Advertorial

Neem nu alvast een voorschot op de komende digitalisering van uw processtukken

In 2016 zullen naar verwachting rechtbanken en advocatenkantoren volledig gedigitaliseerd gaan werken. Dat scheelt de advocaat en de rechtbank veel papierwerk, waardoor zaken sneller behandeld kunnen worden. Digitaliseren heeft voordelen, maar voor advocatenkantoren die al geruime tijd bestaan ook nadelen. Een nieuw advocatenkantoor kan direct starten met het digitaliseren van documenten, pleitnota's, procesdossiers etc. Bestaande kantoren zullen in ieder geval lopende zaken moeten inscannen en digitaal archiveren. Goed archiveren is zeer belangrijk om zaken snel terug te kunnen vinden. Een groot advocatenkantoor heeft hier medewerkers voor. Maar een kleiner advocatenkantoor moet dit allemaal zelf doen.

Europark maakt van al uw papieren dossiers digitale documenten

Voor het inscannen van analoge- tot digitale documenten ondersteunt Europark u graag. Voor advocatenkantoren is het vele papierwerk straks verleden tijd. Digitale documenten worden goed gedocumenteerd. Niet meer zoeken in een stapel papieren, maar zoeken in mappen op uw computer.



Hoe gaat u de digitalisering te lijf

Wanneer u Europark inschakelt, bereidt Europark al uw bestanden zo voor, dat u deze heel gemakkelijk kan documenteren waardoor u stukken snel en efficiënt kan vinden. Ter voorbereiding op een proces kunnen stukken vervolgens rechtstreeks worden toegezonden aan de rechtbank. Digitalisering levert uiteindelijk kostenbesparing op.

**Digitalisering van uw documenten.
Geen leuke klus, wel belangrijk.**

Europark

Hanny Posthuma | Lange Amerikaweg 67 | 7332 BP Apeldoorn
Tel: 055 – 599 78 99 | www.europark.nl | info@europark.nl



medisch en tandheelkundig advies

Medisch en tandheelkundig inhoudelijk bent u doorgaans op anderen aangewezen.

Het is geruststellend te weten waar u voor duidelijk en transparant advies terecht kunt.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk.

Bel naar 010 4762870 en vraag naar Coen Hoogenkamp voor een vrijblijvende kennismaking.

Meer informatie vindt u op www.lechnerconsult.nl.



lechnerconsult
medische advisering

Schiekade 458
3032 AX Rotterdam
telefoon: 010 4762870
fax: 010 4772075
e-mail: info@lechnerconsult.nl

Stationsweg 70 b
7941 HG Meppel
telefoon: 0522 820210
fax: 0522 244433
e-mail: info@lechnerconsult.nl

de specialist in gezondheidsschade



De kindermoord te Bethlehem

Lodovico Mazzolino, 1510-1530

De kindermoord te Bethlehem. Voor een bordes worden onder het toezien oog van koning Herodes de kinderen door soldaten gedood. Tevergeefs proberen moeders hun zonen te beschermen.
Bron: Rijksmuseum

De zaak-Herodes

Herodes de Grote, koning van de Joden vanaf 37 v.Chr., is de geschiedenis ingegaan als de man die opdracht gaf voor de massale kindermoord in Bethlehem. Hij zou zo Jezus van Nazareth uit de weg hebben willen ruimen. Maar is die beschuldiging wel terecht? Hoe een goede advocaat de Koning kan vrijpleiten.

Afke van der Toolen

Wie in de eerste eeuw voor Christus voor de rechtbank in Judea moest verschijnen, was verplicht zich nederig te tonen. De verdachte was dan in het zwart gekleed, zijn haar was ongeknipt, en uit zijn hele houding bleek dat hij bang was voor het oordeel en hoopte op medelijden. Schuldig of niet, hij moest bij voorbaat door de knieën.

De jonge man die rond 47 v.Chr. voor de rechter werd gebracht, was dat duidelijk niet van plan. Hij was zorgvuldig gekapt en tot in de puntjes verzorgd, en droeg een purperen mantel. En alsof dat nog niet genoeg was, liet hij zich vergezellen door een zwaarbewapende escorte. Zelden had iemand zich zo arrogant voor deze rechtbank gepresenteerd.

Zijn naam? Herodes. 'Mooie Herodes', werd hij ook wel genoemd. De telg uit een machtige familie was op zijn vijftienvijftigste al bestuurder van de regio Galilea. Daar had hij op wrede manier korte metten gemaakt met een bende van rebellen en criminelen. De leider en een aantal van diens medestrijders had hij zonder vorm van proces ter dood gebracht. Vervolgens was hij door politieke tegenstanders beschuldigd van meervoudige moord.

Er kwam geen uitspraak in deze zaak. De toenmalige vorst Hyrcanus II, die sterk onder invloed van Herodes' vader stond, greep in. Herodes kon ongestoord verder bouwen aan zijn toekomst, en zo'n tien jaar na de rechtszaak werd hij zelfs koning van de Joden. Dat bleef hij tot aan zijn dood.

Een ambitieuze jongen, de juiste connecties, het bereiken van de top en ten slotte de dood – het is een verhaal dat over vele heersers en heersertjes kan worden verteld. Maar in het geval van Herodes

volgde driekwart eeuw later een opzienbarend nawoord. Postuum werd een nieuwe beschuldiging tegen hem ingebracht, en weer wegens meervoudige moord. Het was deze beschuldiging die zijn naam onsterfelijk zou maken: Herodes de Grote staat al een kleine tweeduizend jaar te boek als de man van 'de kindermoord van Bethlehem'.

De late aanklager was Matteüs, een volgeling van de inmiddels ook niet meer levende religieuze leider Jezus van Nazareth. Matteüs schreef, in wat later het eerste boek van het Nieuwe Testament zou worden, dat 'Herodes opdracht gaf om in Bethlehem en wijde omgeving alle jongetjes van twee jaar en jonger om te brengen' (Matteüs 2:16).

Deze passage is sindsdien in talloze kerken ter wereld telkens weer als waarheid uitgesproken. Kunstenaars hebben gezorgd voor de bijpassende gruweltaleaus, opgebouwd uit drie vaste elementen: soldaten met getrokken zwaarden, bloederig doorstoken baby's, en wanhopig treurende of nog om het leven van hun kind smekende moeders. Vaak staat koning Herodes ernaast om de door hem bevolen slachting te overzien. Zo is de kindermoord van Bethlehem de geschiedenis ingegaan.

Inmiddels leven we in tijden waarin de nieuwtestamentische teksten kritischer worden gelezen. Zelfs veel christenen vermoeden niet meer achter elk woord een goddelijk keurmerk. De vraag kan nu worden gesteld: was Herodes de Grote inderdaad schuldig aan de Bethlehemse kindermoord? Heeft die kindermoord eigenlijk wel plaatsgevonden? Wat zijn de bewijzen à charge en wat de bewijzen à decharge? Daarom alsnog een zo eerlijk mogelijk tribunaal, met niet alleen een aanklager, maar ook een verdediging.



Opnieuw staat Herodes de Grote als verdachte voor ons, fraai gecooft, trots en onbuigzaam in zijn purperen mantel, en nauwelijks van zins om zich te onderwerpen aan ons oordeel. Maar nu, anders dan toen, tellen alleen de feiten.

Het verhaal van Matteüs, waar de aanklacht zich op baseert, gaat als volgt. Koning Herodes hoorde dat in Judea magiërs uit het oosten waren gearriveerd 'om de pasgeboren koning van de Joden eer te bewijzen'. Hij schrok hier erg van, en ging te rade bij hogepriesters en schriftgeleerden. Zij wisten hem te vertellen dat er een profetie bestond over een messias die in Bethlehem geboren zou worden: 'een leider die het volk Israël zal hoeden'. Daarop verzocht Herodes de bezoekers uit het oosten om hem een bericht te sturen zodra zij het kind hadden geïdentificeerd. Toen dat maar niet gebeurde, zou hij dan het beroemde moordzuchtige bevel hebben gegeven.

De fictieve aanklager van nu ziet in dit relaas een duidelijk motief voor de massamoord: Herodes werd geconfronteerd met een rivaal. Een baby nog, maar wel een baby die met Herodes' titel werd aangeduid: koning van de Joden. Dat op zich al zou voor menig heerser een reden zijn om actie te ondernemen.

Hieraan kan nog worden toegevoegd dat Herodes' positie als koning allerminst vanzelfsprekend was. Vóór hem had de dynastie van de Hasmoneeën de kroon anderhalve eeuw lang in bezit gehad, en Herodes had deze niet zonder moeite van hen afgepakt. Hij had er jarenlang politiek voor moeten laveren, en ook het nodige militaire geweld moeten gebruiken. En eenmaal koning had hij voortdurend te kampen met verongelijkte rivalen die de kroon weer van hem wilden afpakken.

Alle redenen dus om meteen toe te slaan nu een nieuwe pretendent zijn positie bedreigde. Het wemelt in de wereldgeschiedenis van de vorsten die een pretendent uit de weg hebben geruimd, baby of niet. Waarom zou Herodes anders zijn?

Nu zou de verdediging kunnen aanvoeren dat de aanklacht niet enkelvoudige moord luidde, maar massamoord! Zo'n excessieve daad werd toch niet door het veronderstelde motief gedekt? Immers, de onbekende rivaal zou nog geen twee jaar oud zijn, wat betekende dat Herodes tijd

genoeg had om diens identiteit te achterhalen en maatregelen te nemen.

Als antwoord kan de aanklager nog eens het verhaal van Matteüs onder de aandacht brengen. Want dat vermeldt dat het kind niet alleen 'koning van de Joden' werd genoemd, maar ook 'messias': het werd dus gepresenteerd als een goddelijke leider. Dit was de extra prikkel die Herodes aanzette tot massamoord. Juist het hardnekkigste en gevaarlijkste verzet tegen Herodes' bewind kwam uit religieuze hoek.

Dat verzet had twee gronden. Allereerst: Herodes was geen Jood. Zijn beide ouders waren etnische buitenstaanders. Zijn moeder stamde uit Arabië; zijn vader was een Edomiet. Daarbij: Herodes was dik bevriend met Rome. Toen de Romeinen in 63 v.Chr. in de regio arriveerden, had zijn vader al handig aangepapt met hun leider Pompeius, en zich met diens steun opgewerkt tot de sterke man achter de al genoemde vorst Hyrcanus II.

Gruwel

Tegen de tijd dat Marcus Antonius heerser van het oostelijke Romeinse Rijk werd (43 v.Chr.), was het aan Herodes om dat kunstje te herhalen. Dat verliep meesterlijk, ook vanwege de zak geld die hij meebracht. Dus toen hij de strijd aanging om zelf de kroon te verwerven, steunde de Romein hem volledig. *Quid pro quo*, uiteraard; Antonius kreeg er een loyale vazal voor terug in het voor hem strategisch belangrijke Judea.

Dit alles was de Joodse leiders een gruwel. Een niet-Jood, die met hulp van een vreemde mogendheid de troon had gekaapt. Die op de tempel voor de Joodse eredienst de gouden adelaar zette die de Romeinse macht symboliseerde. Die op nog allerlei andere manieren de heilige identiteit van het volk Israël bedreigde. Vanaf dag één was de religieuze factie voor Herodes een vijand die vanwege grote invloed op de bevolking levensgevaarlijk was.

Zo gezien ligt het motief voor de massale kindermoord van Bethlehem voor de hand. Uiteraard was Herodes bang dat een goddelijke troonpretendent, baby of niet, in handen van het religieuze verzet een beslissend wapen zou zijn. Dat moest hij koste wat kost voorkomen. In zijn eigen belang, én in dat van Rome.

Wat de praktische uitvoering betreft, die was geen probleem voor een koning die een leger voorhanden had. Maar had Herodes er ook het karakter voor? Dat kan de aanklager vragen aan de Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus, geboren in het jaar dat Herodes koning werd. Hij was degene die de rechtbankscène met de in purper geklede jonge Herodes aan ons overleverde, en in zijn geschriften staan nog veel meer typering die de aanklager kunnen helpen.

Herodes werd volledig door eerzucht beheerst. Hij was bloeddorstig. En hij leed aan een steeds sterker wordende paranoia: 'Zijn argwaan en haat betroffen allen. En omdat hij permanente verdenking beschouwde als een veiligheidsmiddel, paste hij dat onophoudelijk toe, ook op mensen die het niet verdienden'.

Er is nog een andere rechtbankscène waar Flavius Josephus kleurrijk over vertelt. Een waarin Herodes – een zestiger inmiddels – een heel andere rol vervulde: niet die van arrogante aangeklaagde, maar die van getormenteerde aanklager. De beschuldigen waren twee van zijn eigen zoons.

Dat kwam zo. Nadat Herodes koning was geworden, was hij getrouwd met Mariamme, een meisje uit het door hem opzijgeschoven Hasmonese vorstenhuis. De twee aangeklaagde jongens kwamen uit dat huwelijk voort. Kwade tongen hadden Herodes al eerder ingefluisterd dat Mariamme loyaler was aan de Hasmoneeën dan aan hem, wat gevaarlijk was voor zijn positie. Daarop had hij Mariamme laten executeren.

Nu was er dus zo'n zelfde gerucht over hun twee zoons. Tijdens de zitting ging Herodes als een dolleman tekeer. Woedend en agressief bracht hij zijn beschuldigingen naar voren. De rechters kregen van hem niet eens kans om de bewijzen te toetsen. Op deze manier was er maar één uitkomst mogelijk: de jongens werden ter dood gebracht. Een paar jaar later bleek hun halfbroer hen vals te hebben beschuldigd, om zelf troonopvolger te kunnen worden.

Het beeld is duidelijk: als Herodes maar dácht dat zijn leven of positie gevaar liep, sloeg hij vernietigend toe. Hij ontzag zijn familie en zijn dierbaarste vrienden niet; zelfs zijn eigen kinderen bracht hij om.



Bron: Rijksmuseum

Wie kan betwijfelen dat zo'n man, als hij zich maar voldoende bedreigd voelde, in staat was om ook ándermans kinderen te doden?

Gewetenloze gek

De zaak tegen Herodes lijkt sterk. Maar een eerlijk tribunaal geeft ook ruimte aan de verdediging – en daarvoor kan Flavius Josephus nog even in het getuigenbankje blijven zitten. Een van zijn geschiedenisboeken, *De oude geschiedenis van de Joden*, bericht gedetailleerd over Herodes' regeerperiode, en wie daar wat meer in leest, leert dat Herodes helemaal niet zo'n gewetenloze gek was die altijd over lijken ging.

Neem om te beginnen de executies van Mariamme en haar zoons. Herodes ging daarbij bepaald niet overhaast te werk. Sterker nog: hij ondernam pas actie na langdurige, soms zelfs jarenlange twijfel en weerstand tegen geruchten en beschuldigingen, en ten koste van grote wroeging. Bovendien gaf het ronduit achterbakse gedrag van zijn familieleden genoeg terechte aanleiding tot dit wantrouwen.

Herodes doodde hen uiteindelijk, en ja, ook vele anderen. Maar Josephus vertelt dat Herodes zich vaak genoeg genadig toonde in situaties waar een waarlijk nietsontziend man dat niet zou hebben gedaan. Kortom, met de karakterpsychologische argumentatie kan het twee kanten op.

Sterker is het binnenlands-politieke argument dat de verdediging tot haar beschikking heeft. Josephus verhaalt hoe Herodes vanaf dag één zijn uiterste best deed om de gunst van het Joodse volk te winnen. Hij ambieerde geen terreurbewind; hij wilde echt koning van de Joden zijn.

Dat charmeoffensief begon hij direct nadat hij met hulp van Marcus Antonius Jeruzalem had ingenomen. De Romeinse soldaten begonnen daar aan een groot-scheepse moordpartij die bijna klinkt als

een voorafschaduw van de vermeende Bethlehemse kindermoord: 'Kleine kinderen, bejaarden, vrouwen, hoe zwak ze ook waren, niemand werd ontzien'. Herodes wilde hier echter niets mee te maken hebben. Als eerste regeringsdaad stuurde hij zijn eigen troepen op pad om het moorden te stoppen. Dat lukte niet, maar de intentie was er.

Zo zijn er meer voorbeelden. Josephus vertelt niet alleen over Herodes' eierzucht en hardvochtigheid, maar ook over zijn vrijgevigheid en 'de weldaden die hij aan alle mensen bewees'. Toen er een hongersnood en een vernietigende epidemie heersten, organiseerde hij een massale import van hulpgoederen, die hij uit eigen zak betaalde. Alles om het volk voor zich te winnen, en inderdaad sloeg de publieke opinie toen om.

Zou iemand die zoveel moeite deed om als koning van de Joden geaccepteerd te worden dat later zo onhandig willen verspelen?

Het zijn tegenwerpingen die Herodes in een ander licht plaatsen, maar vrijspreken doen ze hem nog niet. Centraal in het requisitoir van de aanklager stond immers dat overtuigende motief; het zich ontdoen van een uiterst bedreigende rivaal. Wat kan daar nog tegenin worden gebracht?

Het antwoord op die vraag is: het is in dit geval irrelevant. Een motief is alleen van belang als de misdaad ook echt heeft plaatsgevonden, en daar is geen enkel bewijs voor. Niets dan alleen het verhaal van Matteüs, een man die pas een paar generaties later leefde.

Flavius Josephus kan het getuigenbankje verlaten; nergens in zijn gedetailleerde geschriften wordt de massale kindermoord genoemd. Andere klassieke geschiedschrijvers hoeven niet te worden opgeroepen, want ze zwijgen er allemaal over. En zelfs in de andere delen van het Nieuwe Testament wordt de slachting niet genoemd.

In het licht van de omvang van de vermeende moordpartij is dat massale zwijgen hoogst merkwaardig, en een goede reden om aan de betrouwbaarheid van Matteüs' getuigenis te twijfelen. Maar dan is de vraag: waarom zou hij zoiets verzonnen hebben?

Terug naar de precieze bewoordingen van zijn beschuldiging. Wat opvalt, is dat Matteüs geen beschrijving geeft van de moordpartij zelf. Hij noemt alleen Herodes' *opdracht* om in Bethlehem en omgeving alle baby's om te brengen. Wat er direct op volgt is dit: 'Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia: "Er klonk een stem in Rama, luid wenend en klagend. Rachel beweende haar kinderen en wilde niet worden getroost, want ze zijn er niet meer."' (Matteüs 2:17-18).

Het verhaal van de kindermoord is daarmee niet meer dan een nauwelijks verhulde poging om elementen uit Jezus' leven te koppelen aan profetieën uit het Oude Testament. Met als doel er religieuze geloofwaardigheid aan te geven. Matteüs was niet bezig met de beoefening van feitelijke geschiedschrijving; hem ging het erom zo veel mogelijk mensen te overtuigen van zijn boodschap.

Sommigen zouden misschien verwachten dat de verdediging nog ten overvloede aanvoert dat Herodes het sterkste alibi had dat maar bestaat: hij stierf in 4 v.Chr., en was dus allang dood en begraven ten tijde van het delict. Maar dan zou de aanklager kunnen opveren om erop te wijzen dat de vijfde-eeuwse opsteller van de kalender waarop de christelijke jaartelling is gebaseerd een foutje heeft gemaakt. Hedendaagse historici denken dat Jezus' geboorte waarschijnlijk plaats had rond 6 v.Chr.

Geen alibi dus. Wel zou dit punt de verdediging kunnen verleiden tot een uiterst speculatief, maar onweerstaanbaar slotakkoord. Want rond 6 v.Chr., dat was nu net de periode waarin de executie van Herodes' eigen kinderen viel. Zou het kunnen dat die onmenselijke daad zo'n indruk op het collectieve geheugen had gemaakt, dat Matteüs er heel gemakkelijk zijn eigen draai aan kon geven? Van Herodes de kindermoordenaar naar Herodes De Kindermoordenaar is maar een heel kleine stap.

• Dit artikel verscheen eerder in het *Historisch Nieuwsblad* (nr. 12/2012).

Leren voor een goed doel

Vele wegen leiden naar de verplichte portie opleidingspunten. Les in een vijfsterrenverblijf op een tropisch eiland bijvoorbeeld. Maar kun je dat wel maken in crisistijd?

Foto's: Henriëtte van Wermeskerken en Els Lucas



Bijzondere locatie voor een cursus strafrecht: Jamaica.

Henriëtte van Wermeskerken op Jamaica

‘Welcome to Jamaica, no problem! Ya man!’ schalt het door de bus. De passagiers, Nederlandse juristen, bleek van de Hollandse herfst en de lange reis, zitten wat onwennig te kijken. Twintig minuten later stapt de groep van veertien advocaten, vier docenten en een handjevol partners en organisatoren het vijfsterrenresort binnen in Montego Bay op het West-Indische Jamaica. Ze verblijven *all inclusive*: kamers met king- of queen-size bedden, badkamer met bubbelbad en aparte douche, meerdere restaurants, bars, zwembaden en stranden, 24-uurs roomservice, entertainment. Wie wil kan de hele dag laveloos aan het zwembad hangen, meedoen aan spelletjes, ’s avonds naar optredens luisteren en zich tonnetje-rond eten. Maar daar komen deze advocaten niet voor. Zij gaan cursussen volgen. Op het programma staan straf- en strafprocesrecht, jeugdrecht (straf- en civiel recht), en alimentatierekenen. De cursus huwelijksvermogensrecht is wegens

omstandigheden uitgesteld en heeft later dit najaar plaats in Amsterdam. Als de advocaten alles volgen wat deze week wordt geboden, inclusief de inhaal cursus in Amsterdam, kunnen zij 43 opleidingspunten halen.

Intervisie

De crisis is ook aan de advocatuur niet voorbijgegaan. Minder cliënten, tarieven onder druk, bezuinigingen over het hele spectrum, van gefinancierde rechtsbijstand tot het internationale bedrijfsleven. Is het wel van deze tijd om via zo’n reis aan de opleidingspunten te komen? ‘Jazeker’, zegt Bernhard Vroklage van Nauta en Lucas Opleidingen, onderdeel van het in Lelystad gevestigde advocatenkantoor Nauta en Lucas, dat deze cursus organiseert. ‘Het is heel simpel: de meeste cursussen kosten zo’n honderd euro per punt. Daarvoor zit je dan in een of ander zaaltje met een kop koffie. Deze cursus kost voor 43 punten 3.195 euro. Minder dus, en dan zit je hier, met alles erop en eraan. Dat komt doordat wij er niet

aan hoeven te verdienen. De advocaten hebben hun praktijk en ik ben gepensioneerd. We vinden het gewoon leuk om te doen en we berekenen de kosten door aan de cursisten, zonder vergoeding voor onszelf. Wat overblijft geven we aan een goed doel ter plaatse. De cursussen zijn van de hoogste kwaliteit. Uit de evaluaties komt gemiddeld een cijfer rond de 9. Doordat we in een hotel zitten, ontstaan er interactie en spontane intervisie. Daar krijg je geen punten voor, maar die dynamiek is goud waard.’

Nauta en Lucas begonnen zo’n zes jaar geleden met deze reizen. Eerder stonden Boedapest, Bali, Kenia en Istanboel op het programma, om een paar bestemmingen te noemen. ‘Ik was eens mee geweest op zo’n studiereis en ik vond de combinatie reizen en studeren erg leuk’, zegt Els Lucas. Zij is samen met Vroklage verantwoordelijk voor de cursussen. ‘We organiseren nu twee reizen per jaar. Van elke reis willen we iets bijzonders maken, door een excursie of contact met de mensen daar. Zo waren we in Boedapest te gast bij de



Column Ethiek op kantoor

Dolph Stuyling de Lange

landelijk deken en spraken we tijdens *night court* in New York met rechters.’

Vroklage: ‘Tevoren gaan wij naar de uitgekozen bestemming toe. We zoeken een goede locatie uit. We stellen een programma samen en benaderen docenten. Dat zijn vrijwel altijd leden van de rechterlijke macht. Net als de cursisten vormen zij een min of meer vaste club. Ook het doel waaraan wij geld geven zoeken wij uit. Vaak heeft dat te maken met onderwijs en kinderen, want die hebben de toekomst.’ Aan publiciteit doet Nauta en Lucas Opleidingen niet of nauwelijks. Er staat een klein stukje tekst op de toch al bescheiden website van het advocatenkantoor. De groep van zo’n honderddertig oud-cursisten krijgt een e-mail, meer niet.

Bamboevlotten

De eerste dag na aankomst is een vrije dag. Een groot deel van de groep heeft zich opgegeven voor de excursie *‘Rafting on the Great River’*. Twee aan twee zakken de collega’s en confrères op lange bamboevlotten de snelstromende rivier af. Vroeger werden zo de bananen van de plantages naar de haven in het zuiden vervoerd. De oevers zijn overweldigend groen en junglechtig. Terug in het resort nog even zwemmen en dan aan het diner. Wie zin heeft, kan het cursusmateriaal bestuderen dat tevoren is rondgestuurd: een flinke klapper per cursus, een akte-tasje, een conferentiemap, een hoes met de reispapieren, pennen en een doosje pepermint, alles bedrukt met de tekst *‘Law on the road’*.

Vroklage en Lucas houden gedurende de cursusweek het welzijn van de cursisten en docenten in de gaten, tot en met een strandfeest op de laatste avond. Daar maakt Vroklage de evaluatiecijfers bekend: meer dan een 9 voor zowel de docenten als de cursusweek als geheel. Een advocaat die al vaker meeging: ‘De cursus is goed, en ze weten elke keer een leuke groep bij elkaar te krijgen. Je hebt het over het vak, je haalt je punten, en je zit in deze prachtige omgeving. En je bent niet méér kwijt dan als je zoiets in Nederland volgt. Voor de prijs hoeft je het niet te laten.’

Hoe besteden jullie aandacht aan ethiek op jullie kantoor?

‘Ethiek’ is – volgens Van Dale – het ‘geheel van morele principes’. In gesprekken met advocaten over ethiek verschuift de discussie al snel naar meer vakmatige kwesties waar men zich in het algemeen meer ‘thuis’ voelt. Liever een gesprek over de vraag hoe je voorkomt dat er termijnen verlopen dan een gesprek over de vraag of je een cliënt die informatie wil geven dan wel hem daarvan moet weerhouden omdat die informatie wel waar is, maar slecht voor hem kan uitpakken. Toch is de vraag wanneer de juridisch adviseur een handlanger van zijn cliënt wordt niet alleen intellectueel interessant, maar vooral van groot belang voor het beroep.

Vaak wordt de advocaat gezien als een *‘hired gun’*, iemand die handig gebruik – en zonodig ook misbruik – maakt van zijn kennis van de regels om het belang van de cliënt te dienen. Iemand die bovendien niet terugschrikt voor het verdraaien van de werkelijkheid of goochelen met data. En iemand die lak heeft aan waarheid en rechtvaardigheid. De advocaat verkeert dan ook in een precaire situatie: hij moet zich geen rechter voelen, maar de belangen van zijn cliënt als leidraad hebben. Hij mag partijdig zijn – hij móét zelfs partijdig zijn. En tegelijk moet hij ethisch blijven handelen.

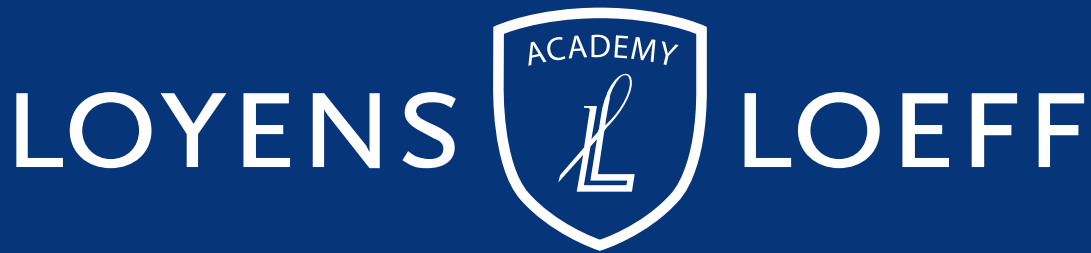
De publieke opvatting over advocaten is niet zo positief – dat is van alle tijden. En ook de politiek heeft regelmatig de neiging om advocaten weg te zetten als maffia-consiglieri. Als de Orde dan zo’n politicus aan de tand voelt over wat die

weet over ongewenst gedrag, levert dat in de regel niet veel meer dan borreltafel- en onderbuikreacties.

Kortom: het imago van de advocaat is vaak matig en soms zelfs slecht, en dat bedreigt de privileges die de advocaat in de rechtsstaat heeft. Privileges die voor het goed functioneren van die rechtsstaat wel noodzakelijk zijn. De advocaat moet er dus alles aan doen wat in zijn mogelijkheid ligt om binnen de ethische beroepsnormen te blijven: doet hij dat niet, dan zaagt hij aan de tak waarop hij zit. En tegelijk moet hij lak hebben aan het *gesundes Volksempfinden*, kritisch blijven, zonodig een luis in de pels en een betrouwbare adviseur van zijn cliënt zijn.

Dit vraagt nogal wat van een advocaat, en het is de taak van iedere advocaat en elk advocatenkantoor om dit onderwerp dus hoog op de aandachtsladder te hebben. Het lezen van tuchtrechtelijke beslissingen in het *Advocatenblad* volstaat daarvoor niet. Zeker nu commerciële aspecten steeds belangrijker zijn geworden, is het zaak om ethiek op de agenda te houden. De banken hebben ons recent gedemonstreerd hoe gebrek aan ethiek tot levensgrote problemen kan leiden.

Dus zorg voor een vast forum – bijvoorbeeld naast de jurisprudentiebesprekingen. En nodig stagiaires en jonge advocaten uit met ethische kwesties uit hun praktijk te komen, zodat ze beter leren die te onderkennen. En besteed er eens een dag aan met het hele kantoor, zodat ook secretaresses, telefonisten en anderen zich bewust worden van het onderwerp en van het beleid van het kantoor op dit terrein.



Loyens & Loeff is een gerenommeerd kantoor waar onze specialisten adviseren op zowel civiel als fiscaal gebied. Tot onze cliënten behoren grote ondernemingen, financiële instellingen en overheden. Het unieke van ons kantoor is de intensieve samenwerking tussen advocaten, belastingadviseurs en notarissen. Onze thuismarkt is de Benelux. Daarnaast is Loyens & Loeff vertegenwoordigd in de belangrijkste financiële centra van Europa, Azië en de Verenigde Staten. Wereldwijd werken 1600 medewerkers bij Loyens & Loeff, waaronder ruim 850 advocaten, notarissen en fiscalisten.

Voor onze Vastgoed praktijk in Amsterdam zijn wij op zoek naar een advocaat-medewerker met 3 tot 4 jaar werkervaring.

Je ziet het als een uitdaging om voortdurend up-to-date te blijven en levert graag een actieve bijdrage aan het reguliere vakinhoudelijk overleg. Daarnaast heb je een commerciële drive en beschik je over goede communicatieve vaardigheden. Ook ben je flexibel, accuraat en gewend proactief op te treden. Een goede beheersing van de Engelse taal en de vaardigheid om in multidisciplinaire teams samen te werken zijn daarbij van groot belang voor de dagelijkse praktijk en onze internationale klantenkring. Toonbare affiniteit met vastgoed, projectontwikkeling en bouwrecht strekt tot aanbeveling.

Je komt te werken in onze zeer hoogwaardige en innovatieve vastgoedpraktijk die opereert in de top van de markt. Onze cliëntenkring bestaat uit de grote spelers op het gebied van het vastgoed, waaronder projectontwikkelaars, beleggers, banken, fondsen en overheden. De werkzaamheden bestaan uit het adviseren van deze instanties indien zij vastgoedgerelateerde vraagstukken hebben.

Spreekt bovenstaande je aan en heb je interesse in de functie van advocaat-medewerker voor onze praktijkgroep Vastgoed? Dan zijn wij op zoek naar jou! Voor meer informatie kun je contact opnemen met Eva Bol: 020 578 5318 of via eva.bol@loyensloeff.com.

Hoe zit het ook alweer met confraternele mededelingen?

Volgens Gedragsregel 12 mag op brieven en andere mededelingen tussen advocaten in rechte geen beroep worden gedaan, tenzij het belang van de cliënt dit bepaaldelijk vordert.

Aldert van der Bent en Patrick Slob¹

Gedragsregel 12 – zoals alle Gedragsregels een uitwerking van de betamelijkheidsnorm van art. 46 Advocatenwet – werkt als een drietrapsraket. Uitgangspunt is het verbod om in een procedure een beroep te doen op confraternele mededelingen (trap 1); dat is echter niet absoluut. Indien het belang van de cliënt een beroep op confraternele mededelingen bepaaldelijk vordert, wordt de regel terzijde gesteld. De advocaat zal met zijn confrère of collega moeten overleggen alvorens een beroep op diens mededelingen te doen (trap 2). Wordt daarin geen oplossing bereikt, dan dient de ‘beroepende’ advocaat – nog steeds: op voorhand – zijn deken om advies te vragen (trap 3).

Het niet-volgen van deze procedure is op zichzelf al voldoende voor een tuchtrechtelijke veroordeling.² Niettemin zijn er gevallen waarin het voorbijgaan aan trap 1 en 2 toch geen tuchtrechtelijke gevolgen heeft, zoals de zaak waarin de raad van discipline 's-Hertogenbosch oordeelde dat de wederpartij in redelijkheid toestemming voor het overleggen van een brief niet had mogen weigeren.³

Het is een misverstand te denken dat de deken de advocaat ‘toestemming’ geeft zich op bepaalde mededelingen te beroepen; de advocaat is en blijft eindverantwoordelijke voor diens beroep op confraternele mededelingen.

Vaak wordt gedacht dat de werking van Gedragsregel 12 beperkt is tot con-

fraternele correspondentie. Ten onrechte, omdat de Gedragsregel uitdrukkelijk ook ‘andere mededelingen’ beslaat. En net zoals men zich kan beroepen op mondelinge en schriftelijke mededelingen van de wederpartij, kan het beroep op dergelijke confraternele mededelingen zowel mondeling als schriftelijk worden gedaan.

In beginsel is een beroep op feitelijkheden die voor beoordeling van het geschil van belang zijn en die afkomstig zijn uit contacten tussen advocaten niet strijdig met Gedragsregel 12.⁴ De advocaat die zich (door overlegging van een confraterneel stuk) beroept op een feit waarvan hij weet dat het onjuist is, zonder die onjuistheid te corrigeren, handelt evenwel niet zoals het een behoorlijk advocaat betaamt.⁵

In de toelichting bij Gedragsregel 12 staat dat het niet verboden is in rechte te stellen dat een overeenkomst is gesloten of een sommatie is gedaan, evenwel slechts zonder dat de brief of andersoortige mededeling waaruit dat blijkt, wordt genoemd of overgelegd. De moeilijkheid ontstaat wanneer de wederpartij de overeenkomst betwist. De advocaat zal alsdan moeten beoordelen of en in hoeverre het belang van zijn cliënt een beroep op de (veelal schriftelijke) mededeling bepaaldelijk vordert. Dit moet niet licht worden aangenomen.⁶ Er zal eerst sprake van zijn wanneer de bewuste confraternele mededeling 1) een rechtsfeit bevat, 2) dat door de wederpartij wordt betwist en 3) de cliënt voor het bewijs van het betwiste

rechtsfeit uitsluitend is aangewezen op de inhoud van de confraternele mededeling.⁷

Regelmatig is betoogd dat Gedragsregel 12 op gespannen voet staat met de artt. 21 (waarheidsplicht) en 111 lid 3 Rv (substantiërings- en bewijsaandraagplicht).^{8,9} Het Hof van Discipline heeft ook onderkend dat een advocaat mede vanwege art. 21 Rv kan concluderen dat het belang van de cliënt een beroep op confraternele stukken vordert, maar wijst erop dat Gedragsregel 12 voor die situatie de hierin beschreven procedurereguleer biedt.¹⁰

Niettemin wordt Gedragsregel 12 nogal eens als knellend ervaren. Soms wordt getracht deze buiten werking te stellen door het recht voor te behouden een beroep op bepaalde mededelingen te doen. Probleem is daarbij dat men zich geen recht kan voorbehouden dat men in het geheel niet heeft. De problematiek rondom tuchtrechtelijk zwijgen (Gedragsregel 12) waar civielrechtelijk spreken geboden is (artt. 21 en 111 lid 3 Rv), kent geen eenvoudige oplossing. Een goede eerste stap zou onzes inziens zijn in aansluiting te zoeken bij de CCBE-gedragscode voor Europese advocaten, die voorschrijft dat een advocaat, die per brief aan een andere advocaat vertrouwelijke mededelingen wil doen, dit voornemen kenbaar maakt vóór verzending. Zo kan veel moeizaam overleg worden voorkomen.

1 Advocaten bij Wybenga Advocaten in Rotterdam.
2 M. ten Haaf, ‘Knelpunten nieuw procesrecht’, *TCR* 2002, 3, p. 65. Een voorbeeld uit tuchtrechtspraak is raad van discipline 's-Gravenhage 23 januari 2012, ECLI:NL:TADRSGR:2012:YA2860.
3 Raad van discipline 's-Hertogenbosch 30 augustus 1999, *Advocatenblad* 2000 (0012).

4 Raad van discipline 's-Hertogenbosch 19 april 2004, *Advocatenblad* 2005 (7).
5 Raad van discipline Den Bosch 21 februari 2000, *Advocatenblad* 2000 (0021) en raad van discipline Den Bosch 19 april 2004, *Advocatenblad* 2005 (7).
6 Zie ook F.A.W. Bannier, *Zoals een behoorlijk advocaat betaamt – Advocatengedragsrecht*, Apeldoorn-Antwerpen: 2010, p. 99.

7 Zie voor twee (uitzonderlijke) voorbeelden: raad van discipline Arnhem 28 november 2011, ECLI:NL:TADRARN:2011:YA2276 en raad van discipline 's-Gravenhage 3 december 2012, ECLI:NL:TADRSGR:2012:YA3879.
8 M. ten Haaf, ‘Knelpunten nieuw procesrecht’, *TCR* 2002, 3, p. 64–66 en F.A.W. Bannier, ‘Het nieuwe procesrecht en Gedragsregels 12 en 13’, *Advocatenblad* 2002, p. 296–299.
9 Zie ook HR 9 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU9204, r.o. 3.5.
10 Hof van Discipline 13 september 2004, *Advocatenblad* 2006 (4049).

Ben jij een
specialist(e) met
ambitie?



Dan ben jij
op zoek naar
Brunet!

Brunet is een toonaangevend, middelgroot kantoor in het hart van Nijmegen. Gedreven, ervaren en gespecialiseerd. Open-minded en gepast eigenwijs. Brunet is een kostenmaatschap en heeft ruimte voor advocaten met een eigen praktijk.

Geïnteresseerd? Kijk voor meer informatie op:
www.brunet.nl/sluitjeaanbijbrunet

Brunet *advocaten*

Oranjesingel 53 - 57 • Postbus 1106 • 6501 BC Nijmegen
Tel (024) 381 09 90 • Fax (024) 323 22 66 • E-mail info@brunet.nl

SCHMDT

ADVOCATUUR



Gerechtelijke incasso van
geldvorderingen in
Oostenrijk?

Bel mr. J. Menno Schmidt

i.s.m. schubert RECHTSANWÄLTE

Wenen

+43 680 118 15 15

mail@schmdt.at

+43 / 1 / 7101889

www.schmdt.at

WitloxSnijdersTuzkapan
advocaten



Word jij onze nieuwe collega?

Wij zoeken een advocaat/advocate met eigen praktijk ter versterking en aanvulling van ons kantoor, dat sinds 1997 bestaat.

Wij zijn een hechte groep enthousiaste advocaten, gespecialiseerd in arbeidsrecht, familierecht, letselschade, strafrecht, verbintenissenrecht en vreemdelingenrecht.

Wij onderscheiden ons door een inspirerende collegiale werksfeer, passie voor het vak, gevoel voor service, kwaliteit en kostenbeheersing.

Wil jij je eigen praktijk bij ons verder ontwikkelen en een bijdrage leveren aan de groei en expertise van ons kantoor, neem dan contact op met :

Maarten Witlox (witlox@wstadvocaten.nl)
WitloxSnijdersTuzkapan advocaten
Keizersgracht 462
1016 GE Amsterdam
www.wstadvocaten.nl



Johannes Drost
(1880-1954)



Otto Verpaalen
(1912-1991)



Cornelis Felix
van Maanen



G.W. van der Does
(1894-1972)



Thom Fruin
(1869-1945)



Ali Visser
van IJzendoorn
(1893-1979)

Vader van de advocatuurlijke etiquette

CANON
VAN DE
ADVOCATUUR

Hij stond aan de wieg van de Advocatenwet en drukte in 1968 zijn stempel op de nieuwe Ereregelen. Maar Ali Visser van IJzendoorn (1893-1979) gaat vooral de boeken in als eerste deken van de Orde.

Mark Maathuis

Als in 1968 hippies en masse de wereldrevolutie prediken, voltrekt zich ook in de Nederlandse advocatuur een omwenteling. Met de publicatie van de *Ereregelen voor de advocaten* wordt het 'Ontwerp herziene ereregelen 1939' in een klap ontdaan van dezelfde voorbehouden die ook diens voorganger 'De proeve van een erecode 1921' hanteerde. Niet langer werden advocaten 'gehouden' of 'verplicht' iets te doen of te laten; bepaalde zaken waren vanaf nu gewoon 'verboden'. Ook was er veel aandacht voor gedrags- en hofelijkheidsregels, wat onderstreept wordt door woorden als 'decorum', 'waardigheid' en 'zelfbeheersing'.

In de nadruk op de advocatuurlijke etiquette is de geest van Visser van IJzendoorn duidelijk zichtbaar. De Haagse advocaat – oprichter van een van de voorlopers van Houthoff Buruma – wordt in 1940 ondervoorzitter van de Nederlandse Advocaten-Vereniging. Hij waarschuwt dan al regelmatig voor het gemis aan structuur en organisatie van de balie. Ook de 'gebrekkige opleiding' waardoor iedere afgestudeerde jurist – tenzij die zich al 'op zijn jeugdige leeftijd als een booswicht heeft doen kennen' – advocaat kan worden, is hem een doorn in het oog, zo schrijft hij in mei 1941 in het *Advocatenblad*.

Hoewel hij nog wel de oprichting van een permanent bureau van de NAV kan bewerkstelligen, gaan voor de rest van de oorlog de meeste van Visser van IJzendoorns plannen noodgedwongen de ijskast in. Zo wordt hij ten aanzien van het *Advocatenblad* in de zomer van 1942 voor een alternatief gesteld: 'of in een of ander opzicht de vereniging te onderwerpen aan wat toen de nieuwe orde heette, of (tijdelijk) verdwijnen.' Geen lastige keuze, maar wel een die ook het einde betekent van de communicatie met en organisatie van de achterban.



Als in december 1945 het *Advocatenblad* weer verschijnt, schrijft Visser van IJzendoorn – die inmiddels voorzitter van de NAV is geworden – dat 'met frisschen moed' de draad wordt opgepikt: 'het meer dan voorheen aandacht geven aan alles wat advocaten raakt, zoals hunne organisatie, hunne plaats, hunne taak in de maatschappij. (...) Om de noodige verbeteringen te kunnen bereiken, is echter voor alles nodig een reorganisatie waardoor de balie als hechte eenheid naar verbeteringen zal kunnen streven.' Die eenheid volgt – op papier althans – zeven bewogen jaren later als met de inwerkintreding van de Advocatenwet de Nederlandse Orde van Advocaten een feit wordt. Maar, zo vraagt Visser van IJzendoorn zich af in het eerste *Advocatenblad* onder de noemer van de Orde, 'wat zal dit brengen? De nevels, geboren uit de twisten die de geboorte omhulden, zijn nog niet voldoende opgetrokken.'

Wel heeft de kersverse deken een duidelijk idee van wat de Orde zou moeten brengen: een betere opleiding, meer specialisatie, een betere pro-Deoregeling en meer invloed op wetsvorming. En hoewel hij bij zijn afscheid in 1955 schrijft dat 'daar waar nieuws groeit, verzet rijst', kan hij toch constateren dat de Orde stappen gezet heeft, onder andere op 'de zolang verbeide stage-weg.'

Acht jaar na de publicatie van Visser van IJzendoorns *Ereregelen* in het 'blauwe boekje' stelde de Algemene Raad een nieuwe commissie in die moest onderzoeken in hoeverre die *Ereregelen voor de advocaten* nog voldeden aan de eisen van de moderne samenleving. De uitkomst van dat onderzoek en komst van de 'Gedragsregels voor Advocaten' in 1980 heeft Visser van IJzendoorn niet meer meegemaakt: in 1979 overleed hij. Een feit dat gek genoeg in dit blad tot nu toe onvermeld is gebleven.

Oud-collega's in de clinch

Hoe werkt mediation? Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte in Amsterdam, licht maandelijks een praktijkvoorbeeld door. Aflevering 6: 'Verkeerde veronderstellingen'.

Sander de Bruin is advocaat-partner bij een nichekantoor op het gebied van arbeidsrecht. Peter de Vries is advocaat-partner bij een nichekantoor op het gebied van IT-recht. Voordat Sander en Peter voor zichzelf begonnen, werkten zij bij hetzelfde kantoor: Donkers De Spreeuw (ook wel: DDS).

Bij DDS riepen Sander en Peter regelmatig elkaars expertise in. Dat ging altijd goed. De samenwerking was vanzelfsprekend en prettig; ze waren van dezelfde generatie (tegelijkertijd begonnen bij DDS) en beiden goed in hun vak en dat vonden ze ook van elkaar.

Eenmaal werkzaam bij hun eigen kantoren speelde er bij Sander al gauw een zaak waarin hij behoefte had aan de expertise van Peter. Hij vroeg Peter om een paragraaf te schrijven in een door hem te nemen conclusie. Daags voor de afgesproken datum liet Peter weten dat hij er nog niet aan toe was gekomen en vroeg Sander of hij de paragraaf een dag later mocht inleveren. Sander had voor zijn gevoel weinig keus. Dit betekende voor hem wel dat hij de conclusie pas een dag later kon afmaken, op zijn lang vooruit geplande vrije dag.

Vervolgens stuurde Peter een factuur aan de betreffende cliënt. Die weigerde de factuur te betalen: hij had met Peter niets te maken, er was daarover geen afspraak gemaakt en ook los daarvan vond hij het aantal bestede uren onacceptabel: veertien uur werk (zes uur van Peter en acht uur literatuur en jurisprudentieonderzoek verricht door een stagiaire). En dat voor twee alinea's tekst! Sander liet Peter per e-mail weten dat de factuur voor zijn cliënt onacceptabel was en hij deze niet zou betalen en vroeg Sander de factuur

te matigen tot twee uur tegen een gereduceerd uurtarief. In de tussentijd kwam er uitspraak in de zaak van Sanders cliënt. De door Peter opgestelde argumentatielijne over het IT-deel werd niet gehonoreerd en de procedure werd verloren. De betalingsherinneringen die Peters kantoor verstuurde werden genegeerd. De factuur bleef onbetaald.



De zaak formaliseerde en escaleerde. Peter dreigde met een incassoprocedure. Dit handelen van Peter maakte dat Sander een klacht tegen Peter indiende. Op de zitting vroeg de raad van discipline zich hardop af of partijen er niet meer bij gebaat zouden zijn om te proberen dit geschil middels mediation op te lossen. Sander en Peter bleken daar beiden wel interesse in te hebben.

In de mediation zaten Sander en Peter voor het eerst weer echt met elkaar aan tafel. De mediator vroeg beiden hun visie op de gebeurtenissen te vertellen en ook open te staan voor die van de ander. De mediator bewaakte dit proces zorgvuldig zodat het gesprek niet verzandde in een welles-nietesdiscussie en in pogingen

elkaar te overtuigen van het eigen gelijk. De mediator hielp om zaken helder te krijgen door samen te vatten en door te vragen, onder meer op ieders beleving, verwachtingen en de onderlinge relatie. Daaruit bleek onder meer de verschillende wijze van zakendoen van Sander en Peter. Sander ging vooral uit van de relatie: 'Dat doen we toch voor elkaar?' Peter ging veel meer uit van het ondernemerschap: 'We zijn allebei ondernemer en voor goed werk wordt toch gewoon betaald?' Ook stelde de mediator zogenaamde circulaire vragen zoals (aan Sander): 'Stel: jij had in Peters schoenen gestaan, wat had je dan anders gedaan?' En aan Peter: 'Stel, jij zou nu in Sanders schoenen staan, hoe zou deze situatie dan nu voor jou zijn?' Maar ook: 'Wat zou je zelf anders gedaan kunnen hebben?'

Peter en Sander werden het erover eens dat ze meer gelegenheid hadden moeten nemen om de financiële afhandeling af te stemmen, maar begrepen ook waarom ze dat toen niet hadden gedaan: ze vertrouwden elkaar en beiden waren enorm druk geweest met hun zaken en kantoorzaken en hadden – uitgaande van de eigen veronderstellingen – gedacht dat het wel goed zou komen. Sander kon kwijt dat hij ervan gebaald had dat Peter zijn stuk zo laat had ingeleverd en welke persoonlijke consequenties dit voor hem had gehad. Peter kon kwijt dat hij in zijn kantoor enorm onder druk stond om omzet te maken. Toen Peter en Sander meer zicht hadden op elkaars perspectief en ook op wat voor de ander belangrijk was, was de oplossing snel gevonden. Ze deelden de kosten en maakten afspraken over hoe ze elkaar in de toekomst zouden inschakelen en tegen welke prijs.

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Naar ander kantoor

Avontuur, mw.mr. B.G.A.: Tanger Advocaten N.V. te Velsen-Zuid

Berkhout, mr.drs. F.C.J.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Bollen, mw.mr. M.J.: Houthoff Buruma te London

Borsboom, mr. A.R.J.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Borsboom, mr. J.P.M.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Bos, mr. R. van den: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Arnhem

Both, mr. J.W.: Warnink & Both Advocaten te Dronen

Boutens, mw.mr. A.A.: Houthoff Buruma te London

Breninkmeijer, mw. mr. E.: Linssen . Woodrow . De Ruijter advocaten te Tilburg

Bruin, mr. C.H.S. de: DITISRECHTadvocaten te Terneuzen

Cherif, mw.mr. N.: Vereniging van Effectenbezitters (VEB) te Den Haag

Dolphijn, mr. A.W.: Ludwig & Van Dam te Rotterdam

Driessen, mw.mr. M.G.T.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Duijn-Koopman, mw.mr. A. van: Dirkzwager advocaten & notarissen te

Arnhem

Edwards, mw.mr. R.L.: Fier Advocaten te Amsterdam

Eijk, mr. P.D. van der: Houthoff Buruma te Brussel

Fleers, mr. J.G.D.: Stadhouders Advocaten te Utrecht

Frankfort, mr. R.: Siebert & Becker Advocaten te Haarlem

Gietema-van der Heide: mw.mr. F.: Van der Sluis, Van der Zee & Kalmijn Advocaten te Leeuwarden

Groen, mr. H. de: ATM Advocaten te Utrecht

Hammerstein BA, mr. E.: Höcker Advocaten te Amsterdam

Hattink, mw. mr. S.A.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Helvoirt, mw. mr. F.J.M. van: Rutgers Posch Visée Endedijk te Amsterdam

Hollander, mr. A.M. den: De Vreede Advocaten te Amsterdam

Hoogendoorn, mr. H.F.C.: AMS Advocaten te Den Haag

Hoppers, mw.mr. S.J.M.P.: Het Familierechtshuis te Horst

Hox, mr. L.C.H.J.: Boels Zanders Advocaten te Eindhoven

Huisman, mw.mr. N.A.: Stibbe te New York

Jaques, mw. mr. E.S.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden

Kastelein, mw.mr. W.R.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Zwolle

Kerkvliet, mw. mr. J.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Keukens, mr. W.M.T.: NautaDutilh te New York

Klijn, mw. mr. J.P.M.: Blue Legal advocaten | adviseurs te Breda

Klinkert, mr. T.: Anik Advocaten te Arnhem

Kruizinga, mr. G.J.M.: Dekens & Groenendaal Strafrechtadvocaten te Amsterdam

Lems, mr. E.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Mathy, mw.mr. M.C.: The Law Factor te Hilversum

Nauta-de Smit, mw.mr.drs M.: Kiveld International Lawyers te Den Haag

Nauwelaers, mr. D.S.: Shell International B.V. te Den Haag

Peters, mw.mr. M.J.P.: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Quarani, mr. M.: Advocatenkantoor Van Gans te Maastricht

Rasul, mr. M.: Advocatenkantoor Westerhuis te Drachten

Roodveldt, mw. mr. B.: Spong advocaten

te Haarlem

Roth, mr. G.P.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Sahebdien, mw. mr. R.N.: Bolwerk

Advocaten Enschede te Enschede

Schuurman, mr. H.A.: Van Campen & Partners N.V. te Luxemburg

Snel-de Kroon, mw.mr. M.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede

Spijksma, mr. drs. J.A.: Stibbe N.V. te Amsterdam

Steur, mr. W.M. de: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Tamraoui, mw. mr. S.: Friedberg & Partners advocaten te Amsterdam

Tosun, mr. A.K.: Köse Advocaten te Rotterdam

Verheijen, mw. mr. M.E.: Borsboom & Hamm te Rotterdam

Verkooijen, mw. mr. E.W.M.: HJ Advocaten te Amsterdam

Wesel, mr. drs. C.A.M. van: Borsboom & Hamm N.V. te Rotterdam

Wit, mr. T.W.G. de.: NautaDutilh te New York

Zwartkruis-Bakker, mw.mr. S.T.E.: Stibbe te New York

Voortvarend te werk

Met haar nieuwe kantoor Brugrecht Advocatuur in Den Haag vaart huur-, vastgoed- en bouwrechtadvocate **Annemarie Wiesmeier-van der Brugge** (38) haar eigen koers. 'Ik kom uit een vastgoedgezin en ben ruim tien jaar op dit vlak bezig, dus begrijp de mensen, wensen, belangen en zorgen binnen de branche. De cliënt verdient een op zijn zaak afgestemde aanpak en tarief en moet zich vrij voelen om te bellen zonder dat de meter gaat lopen. Ik ben niet aan kantoor tijden gebonden en kan werken vanuit kantoor, huis of zelfs vakantieadres. Ik kan voortvarend aan de slag.'



Zelfstandig samenwerken

Sinds 1 november werkt **Yusuf Ersoy** (28) bij de gloednieuwe Amsterdamse vestiging van Arslan & Ersoy Advocaten, een kantoor dat hij begin dit jaar samen met advocaten Ümit Arslan en Ömür Arslan oprichtte in Den Haag. 'Het voordeel van een eigen kantoor is dat je je eigen agenda en strategie kunt bepalen. Omdat ik het kantoor samen met compagnons run, heb je tegelijkertijd toch de synergie van samenwerken. We richten ons vooral op de zakelijke markt; zelf houd ik me voornamelijk met het aansprakelijkheids- en procesrecht bezig. Zeer brede en interessante rechtsgebieden.'



Midden in het mkb

Na enkele jaren als collega's te hebben samengewerkt, begonnen **Björn van Eijk** (37) en **Toine Hitzert** (30) onlangs een eigen kantoor: **Mistral Advocaten** in Woerden. Björn: 'We hebben jarenlang ondernemers bijgestaan; nu zijn we het zelf. We richten ons op het mkb en zzp'ers, van de bouw tot de creatieve sector.' Dat verloopt voorspoedig, aldus Toine: 'We zitten in een bedrijfsverzamelgebouw, midden in de doelgroep. We zijn laagdrempelig voor zzp'ers omdat we werken met *fixed fees* en onze kosten laag houden. Op den duur willen we uitbreiden.'

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

Advocaat Hardoar (mw. mr. A.A. Hardoar te Amsterdam)

Advocatenkantoor De Gruijl (mr. R.W. de Gruijl te Rotterdam)

Advocatenkantoor Eizenga (mr. J.J. Eizenga te Amerongen)

Advocatenkantoor Hijma (mr. R. Hijma te Utrecht)

Advocatenkantoor L.P.B.V. (mr. L. Palanciyen te Zaandam)

Advocatenkantoor mr. H.J.J. van der Salm (mr. H.J.J. van der Salm te Maastricht)

Advocatenkantoor Straver (mw. mr. L.M. Straver te Utrecht)

Advocatenkantoor Türk (mw. mr. E. Türk te Bergen op Zoom)

Andringa Caljé & De Jager Advocaten (mr. R. Andringa, mr. P.A. Caljé en mr. L.C. de Jager te Rotterdam)

Arslan & Ersoy Advocaten (mr. Y. Ersoy te Amsterdam)

Baker & McKenzie Wong & Leow (mr. R.P.L.M. Koopman te Singapore)

Bourdrez Law (mr. A.H. Bourdrez te Amsterdam)

Brugrecht advocatuur (mw. mr. A.A.S. Wiesmeier – van der Brugge te Den Haag)

Cornea & Franz Rechtsanwältin (mr. drs. M.H.J. van der Tol te Würzburg)

De Rijke Advocatuur (mr. L.J. de Rijke te Bergen op Zoom)

DPA Pensioenrecht Advocatuur (mr. P.F.

Doornik te Amersfoort)

Feenstra de Putter Advocaten (mr. R.F. Feenstra en mr. A.T. de Putter te Ede (gld))

Freshfields Bruckhaus Deringer LLP (mr. drs. A. Doorman te Beijing)

Helder, Groot & Utrillas advocaten (mw. mr. J.W.E. Groot, mr. G.E. Helder en mr. L.A. Utrillas Zechner te Bovenkarspel)

Mistral Advocaten (mr. B. van Eijk en mr. T. Hitzert te Woerden)

Mr. A. Alaca, advocaat (mw. mr. A. Alaca te Rotterdam)

Mr. Engelen Advocaat (mr. S.B.M.A. Engelen te Venlo)

NedTrain B.V. (Nederlandse Spoorwegen) (mr. J.R. Roelofs te Utrecht)

Neijzen & Kramer advocaten (mw. mr. drs. A.M. Neijzen en mw. mr. I.M.B. Kramer te Amsterdam)

New World Resources Plc (mr. B.C. Wentink te Amsterdam)

Özates Advocatuur (mr. B. Özates te Rotterdam)

PAM Advocaat & Mediator (mw. mr. P.van Dolderen te Arnhem)

Schenkman Advocatuur (mr. R.J. Schenkman te Amstelveen)

Simmons & Simmons LLP (mr. M.J.T. Stuart te Beijing)

Smeele Tax (mw. mr. K.D. Smeele te Leiderdorp)

Strijp Advocatuur, (mr. M.M. van der Marel te Eindhoven)

Van Kampen advocatuur en mediation (mr. Ph. Van Kampen te Heinkenszand)

Winnen op feiten

Met tien jaar ervaring in het aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht stapte **Annet van Duijn** (36) onlangs over van Van Traa Advocaten naar Dirkszwaiger advocaten & notarissen te Arnhem. 'Mijn nieuwe werkplek biedt een mooie combinatie van een prachtige schadesectie van 24 man wonen in en een bosrijke omgeving en dat alles op fietsafstand. Ik kom hier in een warm bad terecht, waar ik mijn praktijk verder kan uitbouwen. Een zaak kan me technisch niet ingewikkeld genoeg zijn, als je de feiten maar goed kent en daar het juiste juridische etiket op plakt, win je het vaak daar op.'



Uit de praktijk

Aksözek, mr. A. Wassenaar 05-11-2013

Asbeck-Plemp van Duiveland, mw. mr. E. van Driebergen 22-10-2013

Bijsma, mw. mr. C. Middelburg 24-10-2013

Bollin, mr. M.H. Amsterdam 01-11-2013

Boogert, prof. mr. M.W. den Amsterdam 30-10-2013

Brederode, mr. D.N. van Den Haag 01-11-2013

Copinga, mw. mr. G. Leeuwarden 31-10-2013

Damman, mr. E.J.H. Arnhem 17-10-2013

Dongelmans, mr. N.D. Amsterdam 05-11-2013

Donselaar, mr. J. van Apeldoorn 16-10-2013

Dosljak, mw. mr. S. Amsterdam 31-10-2013

Drift, mr. L.H. van der Utrecht 31-10-2013

El-Hankari, mw. mr. R. Amsterdam 05-11-2013

Elte-Hamming, mw. mr. R.C.J. Amsterdam 31-10-2013

Fagel, mw. mr. F.E. Den Haag 01-11-2013

Goosens, mr. J.R. Amsterdam 01-11-2013

Gurp, mr. F.C.M. van Middelburg 31-10-2013

Haas, mw. mr. A.C. de Diemen 31-10-2013

Heijne, mw. mr. C.C.D.M. Capelle a/d IJssel 21-10-2013

Heldring, mr. B. Amsterdam 01-11-2013

Hemela, mw. mr. K. Barendrecht 08-11-2013

Hisken, mw. mr. M. Rotterdam 05-11-2013

Hoeben, mr. S.J.M. Rotterdam 01-11-2013

Horck, mr. M.F. Amsterdam 01-11-2013

Hout, mw. mr. J. van Amsterdam 05-11-2013

Huisman, mw. mr. S.K. Deventer 01-11-2013

Kapteijn, mw. mr. A.M. Amsterdam 21-10-2013

Kreule, mw. mr. J.P. Amsterdam 01-11-2013

Kruit, mw. mr. R.C. Zwolle 01-11-2013

Leefflang, mr. T.B. Amsterdam 17-10-2013

Luijten, prof. mr. E.A.A. Heerlen 06-11-2013

Meijer, mw. mr. W.M. Amsterdam 01-11-2013

Nijs, mr. C.G.P. de Rotterdam 31-10-2013

Olman, mw. mr. E.P.L. Amsterdam 01-11-2013

Oosterbaan, mr. D.T.L. Haarlem 10-10-2013

Oosterhof, mw. mr. T.C.M.L. Eindhoven 15-10-2013

Pieck, mw. mr. V.H.F. Amersfoort 28-10-2013

Rooy, mw. mr. F. van Den Haag 01-11-2013

Rutgers, mw. mr. M.J. Amsterdam 01-11-2013

Slot, mw. mr. L.M. Nijmegen 30-10-2013

Slump, mw. mr. K.J. Leersum 16-10-2013

Sportel, mr. E. Groningen 09-10-2013

Steenweg, mw. mr. A.J.H. Ede 19-10-2013

Ulrich, mw. mr. G.H. Breda 01-11-2013

Veelders, mw. mr. B. Nijmegen 18-10-2013

Vonk-Vork, mw. mr. T.M.P. Amsterdam 01-11-2013

Willaert, mr. L.J.M. Amsterdam 01-11-2013

Woerde, mr. O.R. Utrecht 01-11-2013

Wong, mw. mr. T.W. Rotterdam 24-10-2013

Wulp, mw. mr. H.J.K. Groningen 30-10-2013

Zwartkruis, mr. J.C.M. Amsterdam 01-11-2013

Overleden

Bussel, mr. T.R.M. van Breda 23-10-2013

Van de tuchtrechter

De Commissie Disciplinaire Rechtspraak selecteert opmerkelijke, leerzame en vernieuwende uitspraken van de tuchtrechter. De commissie licht de interessante aspecten eruit en geeft waar nodig uitleg en commentaar. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

Vrijheid van handelen

- *Hof van Discipline, 15 april 2013, zaak nr. 6491, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA4394. Wat een behoorlijk advocaat betaamt ten opzichte van de wederpartij. Vrijheid van handelen. Gedragsregel 19.*

De vrijheid van handelen van een advocaat in het kader van het behartigen van de belangen van zijn cliënt is niet onbegrensd.

Mr. X had voor zijn cliënt een vonnis in kort geding verkregen waarbij het de wederpartij op straffe van een dwangsom verboden werd zich negatief over de cliënt van mr. X uit te laten. De cliënt liet vervolgens aan mr. X weten dat de wederpartij zich tegenover drie relaties negatief over hem had uitgelaten. Mr. X belde met de betrokkenen en stuurde hen een schriftelijke bevestiging. Naderhand verklaarden de drie betrokkenen aan de wederpartij dat de bevestigingen niet strookten met de inhoud van de gesprekken. Mr. X had in verband met de proceskosten executoriaal beslag gelegd op de woning van de wederpartij. Toen deze zijn woning had verkocht, wilde mr. X slechts meewerken aan opheffing van het beslag tegen betaling van de proceskosten én 15.000 euro aan dwangsommen.

Klager, cliënt van de wederpartij, verwijt mr. X dat hij zich niet heeft gedragen zoals het een goed advocaat betaamt, omdat hij op basis van loze, althans geconstrueerde beschuldigingen en onjuiste verklaringen en onder druk van de overdracht van de woning van klager de dwangsommen op zijn derdengel-

denrekening had laten overmaken. De raad van discipline verklaarde de klacht gegrond en legde een berisping op.

Het Hof van Discipline stelt voor op dat de advocaat partijdig is bij de behandeling van de belangen van zijn cliënt. Hij geniet een ruime mate van vrijheid om de belangen te behartigen op de wijze die hem in overleg met zijn cliënt goedgevindt. Deze vrijheid is niet absoluut, maar kan onder meer beperkt worden doordat a) de advocaat zich niet onnodig grievend mag uitlaten over de wederpartij, b) de advocaat geen feiten mag poneren waarvan hij de onwaarheid kent of redelijkerwijs kan kennen en c) de advocaat bij de behartiging van de belangen van zijn cliënt de belangen van de wederpartij niet onnodig of onevenredig mag schaden zonder redelijk doel. Daarbij geldt dat de advocaat de belangen van zijn cliënt dient te behartigen aan de hand van het feitenmateriaal dat zijn cliënt heeft verschaft, en dat hij in het algemeen mag afgaan op de juistheid daarvan. Slechts in uitzonderingsgevallen moet hij die verifiëren. De advocaat behoeft in het algemeen niet af te wegen of het voordeel dat hij voor zijn cliënt wil bereiken met de middelen waarvan hij zich bedient, opweegt tegen het nadeel dat hij daarmee aan de wederpartij toebrengt. Wel moet de advocaat zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat zij tot enig noemenswaardig voordeel van zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen. Nu zijn cliënt had meegedeeld dat het verbod was overtreden, was het de taak van mr. X als advocaat van zijn cliënt om de dwangsom geïnd te krijgen. Als klager

het met de executie van het vonnis niet eens was, diende hij een executiegeschil aanhangig te maken.

Het is de civiele rechter en niet de tuchtrechter die uiteindelijk aan de hand van bewijsmateriaal vaststelt of het verbod is overtreden of niet.

Uiteraard mag de advocaat getuigen geen woorden in de mond leggen of onder druk zetten om iets anders te bevestigen dan de getuigen tegen hem hebben gezegd. Naar het oordeel van het hof is ten aanzien van de door mr. X op schrift gestelde verklaringen echter niet gebleken dat sprake is van geconstrueerde beschuldigingen of verklaringen waarvan mr. X de onjuistheid kende of moest kennen. Het enkele feit dat deze drie getuigen naderhand iets anders hebben verklaard dan mr. X aan hen heeft bevestigd, is daarvoor onvoldoende, ook omdat deze getuigen hun verklaringen meerdere malen hebben aangepast. Het hof oordeelt de klacht ongegrond.

Belangenconflict echtscheidingscliënten

- *Hof van Discipline, 7 december 2012, zaak nr. 6363, ECLI:NL:TAHVD:2012:YA4394. Wat een behoorlijk advocaat betaamt. Gedragsregel 7.*

Een advocaat die in een echtscheiding aanvankelijk voor beide partijen optrad, staat het niet vrij voor één van hen te gaan optreden.

Mr. X heeft op verzoek van beide echtelieden een echtscheidingsconvenant

opgesteld. De man werd door een opvolgende advocaat gewezen op gebreken in het convenant. Aangeschreven door de nieuwe advocaat van de man liet mr. X weten dat hij de vrouw zou bijstaan.

De man klaagt over het feit dat mr. X verzuimd heeft concrete afspraken op te nemen over de toedeling en verdeling/verrekening van de woning van partijen en de hypotheekschuld. Ook klaagt hij dat mr. X eerst voor beide echtelieden optrad en daarna alleen voor zijn (ex-) echtgenote.

Het Hof van Discipline oordeelt dat mr. X klachtwaardig heeft gehandeld doordat hij het echtscheidingsconvenant onvoldoende zorgvuldig heeft opgesteld. Klager had aanspraak op uitering van de helft van de overwaarde van de echtelijke woning. Het convenant bepaalde daar niets over en had dus de strekking dat klager genoeg nam met minder dan waarop hij recht had. Mr. X heeft zich er onvoldoende van vergewist of klager deze concessie wilde doen.

Nu mr. X aanvankelijk de belangen van beide echtelieden heeft behartigd, stond het hem niet langer vrij voor één van hen op te treden.

Beide klachtonderdelen zijn gegrond. Het hof legt de maatregel van berisping op.

Schadebeperking

- Raad van discipline 's-Hertogenbosch, 17 december 2012,
ECLI:NL:TADRSHE:2012:YA 3706, zorg voor de cliënt.

Een advocaat moet een beroepsfout melden voordat hij aansprakelijk wordt gesteld.

Mr. X kreeg voorstellen van de advocaat van de wederpartij met het oog op een tussen partijen te sluiten echtscheidingsconvenant en de betaling van een voorschot van 10.000 euro. Daarop antwoordde mr. X: 'Cliënte is akkoord.'

Volgens klagster wekte hij hiermee ten onrechte de indruk dat zij met het gehele voorgestelde convenant akkoord was.

Volgens de raad van discipline staat niet alleen vast dat mr. X tegenover de

wederpartij ten onrechte de indruk wekte dat klagster akkoord ging met de voorstellen van de wederpartij over de inhoud van een convenant, maar ook dat hij, zonder overleg met klagster, naliet tijdig hoger beroep in te stellen tegen een voor klagster negatieve beschikking van de rechtbank. Mr. X heeft bovendien geen stappen gezet om de door klagster ten gevolge van zijn beroepsfout mogelijk geleden schade te voorkomen c.q. te beperken. Van een behoorlijk handelend advocaat mag worden verwacht dat hij er alles aan doet om eventuele schade zo veel mogelijk te beperken. Tevens mag van een behoorlijk handelend advocaat worden verwacht dat hij beroepsfouten direct meldt bij zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar en dat hij hiermee niet wacht totdat hij door zijn cliënte aansprakelijk wordt gesteld. Aan mr. X zijn al eerder tuchtrechtelijke maatregelen opgelegd voor vergelijkbare tuchtrechtelijk verwijtbare gedragingen, waaruit hij klaarblijkelijk geen lering heeft getrokken. De raad verklaart de klacht gegrond en legt mr. X de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk op voor de duur van vier weken.

(advertenties)


advocaten en mediators
te Meppel

hebben ruimte voor een

zelfstandig advocaat m/v
met een eigen praktijk op basis van kostendeling

Uw schriftelijke sollicitatie met c.v. per post of e-mail kunt u binnen veertien dagen na het verschijnen van dit blad richten aan:

Diepeveen & van Es Advocaten en mediators,
t.a.v. mr. W.J.A. van Es Zuideinde 58 7941 GJ Meppel
tel.nr: 0522-252424 email: w.vanes@dpve.nl

Bovens Prins Advocaten

ERVAREN STRAFRECHTADVOCAAAT GEZOCHT

Wij zoeken een ervaren strafrechtadvocaat met een eigen praktijk, die op basis van kostendeling wil toetreden tot ons kantoor. Het kantoor beschikt over alle faciliteiten en is gelegen op een A-locatie in Amsterdam Zuid.

Schriftelijke reacties kunt u richten aan mr. P.S.A. Bovens
via het email-adres pbovens@bovensprins.nl.

Voor nadere informatie kunt u telefonisch contact opnemen met Pascal Bovens, telefoonnummer 020 - 676 01 18.



"Dankzij de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M is mijn financieel dossier op orde"

M-VERZEKERINGEN

Dossier op orde

Iedereen kan een beroepsfout maken, hoe zorgvuldig u ook te werk gaat. Met de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M-verzekeringen beschermt u zich tegen de financiële gevolgen van het maken van een beroepsfout. M geeft u zekerheid en zorgt ervoor dat uw financieel dossier op orde is; voor nu en in de toekomst.

M biedt als specialist verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals. Door onze inkoopkracht kunnen wij zeer scherpe premies bieden voor een zeer complete dekking. Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN.NL

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl



Vergeet niet je stap te maken!

DPA Legal voor Advocaten en Bedrijfsjuristen

Af en toe van baan verwisselen maakt gelukkiger. Van tijd tot tijd een nieuwe omgeving met nieuwe werkzaamheden geeft aanzienlijk meer voldoening en zelfvertrouwen. Inkomen en beroepsstatus nemen bovendien aantoonbaar toe. DPA Legal helpt jou je juridische carrière vorm te geven. Wij kennen het juridische landschap als geen ander en kunnen jouw wensen en behoeften in verschillende fasen van je leven concreet in kaart brengen.

Overstappen binnen de advocatuur, naar het bedrijfsleven of juist weer terug naar de advocatuur? Zoveel juristen en bedrijven; zoveel wensen. Per individu en per levensfase verandert de behoefte naar werk. Om die behoefte te vervullen is meer nodig dan een simpele match tussen een CV en een vacature. Door onze aanpak, kennis, ervaring en ons uitgebreide netwerk kunnen we nét iets verder kijken en een stapje verder gaan. En dat werkt in het voordeel van onze kandidaten én opdrachtgevers.

Neem contact met ons op voor nadere informatie of een oriënterend gesprek. We vertellen je graag meer over onze aanpak.

Als zelfstandige business unit van DPA Group richt DPA Legal zich op de arbeidsmarkt voor juristen met minimaal vier jaar relevante ervaring opgedaan in het bedrijfsleven of de advocatuur. We vervullen tijdelijke en vaste posities voor de advocatuur en in het bedrijfsleven.

DPA Legal Parklaan 48 1405 Bussum T +31 (0)35 625 05 05 jurist@dpa.nl www.dpalegal.nl

DPA | Legal
DETACHERING